

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ
ԻԶԵՎԱՆԻ ՄԱՍՆԱՃՅՈՒՂ

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ԲԱԿԱԼԱՎՐԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ
ՏԵՂԵԿԱԳԻՐՔ

ԻԶԵՎԱՆ – 2013

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Ծրագրի մասնագիրը (սպեցիֆիկացիան)

1. Ծրագրի անվանումը և մասնագիտության թվանիշը	Պատմություն
2. Բուհը	Երևանի պետական համալսարանի Իջևանի մասնաճյուղ
3. Ծրագիրը հավատարմագրված է	–
4. Շնորհվող որակավորումը	բակալավր
5. Ծրագրի մեկնարկի ուսումնական տարին	2012/13
6. Ուսումնառության լեզուն	Հայերեն
7. Ուսուցման ձևը	Առկա և հեռակա

8. Ծրագրի ընդունելության չափանիշները

Ծրագրի դիմորդը պետք է ունենա.

- միջնակարգ, միջին մասնագիտական, նախնական մասնագիտական կրթություն,
- ընդունելությունը կատարվում է մրցութային կարգով հայոց լեզու, օտար լեզու, պատմություն առարկաներից գրավոր քննությունների արդյունքների հիման վրա:

9. Ծրագրի նպատակները

Ծրագիրը պատակ ունի նախապատրաստել կրթության, գիտության, մշակույթի ոլորտների ու պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման համակարգի համար Հայոց պատմության բարձր որակավորում ունեցող մասնագետներ, որոնք ունակ կլինեն.

- աշխատելու պատմական սկզբնաղբյուրների, պատմագիտական գրականության հետ, վերլուծել և համադրել դրանցում առկա տեղեկատվությունը,
- վերլուծել և արհեստավարժ մեկնաբանել հայոց պատմության գիտական և քաղաքական հնչեղություն ունեցող հիմնախնդիրները,
- ապահովել հայոց պատմության դասընթացի բարձրորակ դա-

սավանդում ինչպես հիմնական ու ավագ դպրոցներում, այնպես էլ միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում:

10. Ծրագրի կրթական վերջնարդյունքները	
Ա. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն Այս ծրագրի հաջող ավարտին ուսանողը. Ա1. գիտելիքներ կունենա նախնադարյան հասարակության մասին Ա2. գիտելիքներ ձեռք կբերի պատմագիտության մեթոդների, հայոց պատմության բոլոր ժամանակաշրջանների ու առանցքային խնդիրների վերաբերյալ, Ա3. գիտելիքներ կունենա հայոց պատմության սկզբնաղբյուրների և պատմագրության մասին, Ա4. գիտելիքներ կստանա համաշխարհային պատմության առավել կարևոր պատմափուլերի և մի շարք պետությունների զարգացման գործընթացի վերաբերյալ, Ա5. գիտելիքներ կունենա Հայաստանի հարակից երկրների պատմության վերաբերյալ, Ա6. կիմանա պատմական մի շարք գիտությունների /հնագիտություն, ազգագրություն/ խընդիրները, պատմագիտության համար դրանց նշանակությունն ու օգտակարությունը:	Դասավանդման/ուսումնառության մեթոդները Ուսանողները ձեռք են բերում Ա1-Ա6 կետերում նշված գիտելիքը և իմացությունը հետևյալ մեթոդներով. Ա1-Ա6. ▪ դասախոսություններ, սեմինար պարապմունքներ, ▪ առաջադրանքներ, ռեֆերատներ, քննարկումներ ու բանավեճեր, ▪ պատմական գիտության տեսական հիմունքները դիտարկող դասընթացներ, ▪ սկզբնաղբյուրների և գիտական գրականության հետ աշխատելու մեթոդների հետ ծանոթացնելու պարապմունքներ, ▪ առաջադրանքներ, զեկուցումներ, ▪ քննարկումներ, բանավեճեր, թարգմանություններ: Գնահատման մեթոդները Ուսանողների Ա1-Ա6 գիտելիքները և իմացությունը գնահատվում է հետևյալ ձևերով. ▪ առաջադրանքների կատարման ստուգում, ▪ միջանկյալ գրավոր և վերջ-

	նական բանավոր քննություններ. ▪ ստուգարքներ ▪ բակլավերական ավարտական աշխատանքի պաշտպանություն:
Բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ Այս ծրագրի հաջող ավարտին ուսանողն ունակ կլինի. Բ1. հայոց պատմության բազմաթիվ հարցերի ներկայացնելու, մեկնաբանելու և գնահատելու, Բ2. հայոց պատմության սկզբնաղբյուրների ու պատմագրության հարցերի ներկայացնելու, մեկնաբանելու և գնահատելու, Բ2. համաշխարհային պատմության մի շարք հարցեր ներկայացնելու, մեկնաբանելու և գնահատելու, Բ3. հայոց պատմության խեղաթյուրման փորձերի դեպքում միտումը կոահելու, պարզաբանելու և պատասխանելու, Բ4. համաշխարհային պատմության մի շարք հարցեր ներկայացնելու, մեկնաբանելու և գնահատելու, Բ5. Հայաստանի հարակից երկրների պատմության մի շարք հարցեր ներկայացնելու, մեկնաբանելու և գնահատելու, Բ6. տիրապետելու պատմութ-	Դասավանդման/ուսումնառության մեթոդները Ուսանողները ձեռք են բերում Բ1-Բ9 կարողությունները հետևյալ մեթոդներով. ▪ դասախոսություններ և սեմինար պարապմունքներ, ▪ լաբորատոր աշխատանքներ, ▪ գործնական պարապմունքներ, ▪ ուսումնական պրակտիկա, ▪ արտադրական պրակտիկա, ▪ քննարկումներ, բանավեճեր: Գնահատման մեթոդները Ուսանողների Բ1-Բ9 գործնական կարողությունները գնահատվում են հետևյալ ձևերով. Բ1-Բ9. ստուգարքներ ▪ միջանկյալ գրավոր և վերջնական բանավոր քննություններ, ▪ առաջադրանքների կատարման ստուգում, ▪ բակլավերական ավարտական աշխատանքի պաշտպանություն:

յանը վերաբերող տեղեկատվության հավաքման, սկզբնաղբյուրների և մասնագիտական գրականության մշակման, ստացված արդյունքների վերլուծության ու ընդհանրացման միջոցներին, Բ7. պատմական թեմաներով ռեֆերատներ, կուրսային ու ավարտական աշխատանքներ պատրաստելու, բանավեճեր վարելու, Բ8. ընթերցելու, հասկանալու և թարգմանելու գրաբարյան տեքստեր, Բ9. հանրակրթական և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում հայոց և համաշխարհային պատմություն, ինչպես նաև հասարակագիտություն առարկաներ դասավանդելու:	
Գ. Ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ Այս ծրագրի հաջող ավարտին ուսանողը ունակ կլինի. Գ1. հայերենով ձևակերպելու և ներկայացնելու բանավոր ու գրավոր տրամաբանված խոսք, Գ2. համակարգչի միջոցով օգտվելու համացանցից, հավաքելու նյութեր, շարադրելու, խմբագրելու, մշակելու, պահպանելու և փոխանցելու մասնագիտական տեքստեր, Գ3. վերլուծելու մասնագիտա-	Դասավանդման/ուսումնառության մեթոդները Ուսանողները ձեռք են բերում Գ1-Գ7 ընդհանրական կարողությունները հետևյալ մեթոդներով. Գ1. ▪ գործնական պարապմունքներ, ▪ երկխոսություններ, ▪ բանավեճեր, ▪ զեկուցումների պատրաստում, ▪ կուրսային և ավարտական աշխատանքների պատրաս-

կան խնդիրները, գտնելու դրանց լուծման ճանապարհներն ու կյանքի կոչելու դրանք, Գ4. կարդալու, խոսելու, բացատրվելու օտար լեզուներով, Գ5. օգտագործելով մասնագիտական և այլ դասընթացներից ստացած գիտելիքները՝ բանախոսելու ու բանավիճելու, Գ6. պահպանելու մասնագիտական էթիկայի նորմերը, Գ7. կողմնորոշվելու արտակարգ իրավիճակներում և անհրաժեշտության դեպքում ցուցաբերելու առաջին բուժօգնություն:	տում, ▪ մանկավարժական պրակտիկա, Գ2. ▪ գործնական պարապմունքներ, Գ3. ▪ դասախոսություններ, ▪ գիտական սեմինար, ▪ գիտահետազոտական աշխատանք, ▪ կուրսային և ավարտական աշխատանքների պատրաստում, Գ4. ▪ գործնական պարապմունքներ, ▪ երկխոսություններ, ▪ բանավեճեր, ▪ զեկուցումների պատրաստում, Գ5. ▪ երկխոսություններ, ▪ բանավեճեր, ▪ գիտական սեմինար, ▪ բանավոր ներկայացումներ, քննարկումներ, Գ6. ▪ դասախոսություններ, ▪ սեմինար պարապմունքներ, ▪ մանկավարժական պրակտիկա, ▪ կուրսային և ավարտական աշխատանքների պատրաստում, Գ7.
---	---

	▪ տեսական և գործնական պարապմունքներ: Գնահատման մեթոդները Ուսանողների Գ1-Գ7 ընդհանրական կարողությունները գնահատվում են հետևյալ ձևերով. Գ1-Գ7. ▪ առաջադրանքների կատարման ստուգում, ▪ ռեֆերատների պատրաստում և զեկուցում, ▪ անհատական առաջադրանքների կատարման ստուգում, ▪ ավարտական աշխատանքի պաշտպանություն:
--	---

11. Ծրագրի կառուցվածքը	
11.1. Ծրագրի ընդհանուր կառուցվածքի նկարագրությունը	
Բակալավրի ծրագիրը բաղկացած է 4 հիմնական կրթամասերից՝ ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական (32 կրեդիտ աշխատածավալով), ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական, (10 կրեդիտ աշխատածավալով) ընդհանուր մասնագիտական (168 կրեդիտ աշխատածավալով) և այլ կրթական մոդուլներ (30 կրեդիտ աշխատածավալով): 1. Ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական կրթամաս <i>Պարտադիր դասընթացներ (16 կրեդիտ)</i> Ներառում են ամրագրված բովանդակային կառուցվածքով և հաշվարկված կրեդիտատարությամբ մոդուլ դասընթացներ, որոնք նպատակաուղղված են համալսարանական կրթության ընդհանուր տեսական հենքի ձևավորմանը: <i>Գամբնորական դասընթացներ (16 կրեդիտ)</i> Ներառում են ամրագրված բովանդակային կառուցվածքով և հաշվարկված կրեդիտատարությամբ մոդուլ դասընթացներ, որոնցից ուսանողը հնարավորություն ունի ընտրելու երկուսը:	

2. Ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական կրթամաս
Պարտադիր դասընթացներ (8 կրեդիտ)

Ներառում են ամրագրված բովանդակային կառուցվածքով և հաշվարկված կրեդիտատարությամբ մոդուլ դասընթացներ, որոնք նպատակատուղով ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական գիտելիքների մասնագիտական հենքի ձևավորմանը:

Կամրնտրական դասընթացներ (2 կրեդիտ)

Ներառում են ամրագրված բովանդակային կառուցվածքով և հաշվարկված կրեդիտատարությամբ մոդուլ դասընթացներ, որոնցից ուսանողը հնարավորություն ունի ընտրելու մեկը:

3. Ընդհանուր մասնագիտական կրթամաս (168 կրեդիտ)

Ապահովում են մասնագիտական ոլորտի հիմնախնդիրների պատշաճ ընկալումը (146 կրեդիտ):

4. Կրթական այլ մոդուլներ

Գուրսային աշխատանք (4 կրեդիտ)

Նախատեսվում է 2-ական կրեդիտ աշխատածավալով 2 կուրսային աշխատանքների կատարում:

Ուսումնական պրակտիկա (2 կրեդիտ)

Ապահովում է մասնագիտական ոլորտի կիրառական հիմնախնդիրների ընկալումը. կարող է իրականացվել ՀՀ տարբեր արխիվներում, թանգարաններում (ցանկալի է նաև արտասահմանյան), գրադարաններում, ինչպես նաև պատմաճարտարապետական հուշարձաններում (այցելություններ, մասնակցություն պեղումներին):

Արտադրական պրակտիկա (4 կրեդիտ)

Գործնական աշխատանք է, որի նպատակը ուսանողի մոտ գործնական հմտություններ զարգացնելն է:

Մանկավարժական պրակտիկա (4 կրեդիտ)

Մանկավարժական պրակտիկան անց է կացվում ՀՀ տարբեր հանրակրթական ու ավագ դպրոցներում:

Անփոփիչ ատեստավորում (4 կրեդիտ)

Ավարտական աշխատանքի պաշտպանություն (12 կրեդիտ)

Կրթական ծրագրի եզրափակիչ փուլն է, որի նպատակն է ամփոփ հետազոտություն ներկայացնել բակալավրի ավարտական աշխատանքի թեմայի շրջանակում:

11.2. Ուստարիներ և ուսումնական մոդուլներ

<i>1-ին ուստարի (1-2 կիսամյակներ)</i>		
ՊԱՐՏԱԴԻՐ	ԿԱՍԸՆՏՐԱԿԱՆ	ԱՌԱՋԱԴԻՍՈՒ- ԹՅԱՆ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐ
<i>Ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական կրթամաս</i> ▪ 0302/ B01. Հայոց լեզու և գրականություն -1 (2 կրեդիտ) ▪ 0302/ B02. Հայոց լեզու և գրականություն -2 (2 կրեդիտ) ▪ 0305/ B07. Ռուսերեն -1 (4 կրեդիտ) ▪ 0305/ B08. Ռուսերեն -2 (4 կրեդիտ) ▪ 0001/ Ֆիզդաստիարակություն (0 կրեդիտ) <i>Ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական կրթամաս</i> ▪ 0101/B02. Համակարգչից օգտվելու հմտություններ (2 կրեդիտ) ▪ 0103/B01. Էկոլոգիայի և բնապահպանության հիմունքներ (2 կրեդիտ) <i>Ընդհանուր մասնագիտական կրթամաս</i> ▪ 0301/B17. Նախնադարյան հասարակության պատմություն (3 կրեդիտ) ▪ 0301/B16. Հին Արևելքի պատմություն (4 կրեդիտ) ▪ 0301/B 70. Մասնագիտությ-	▪ 0305/ Օտար լեզու -1 /Անգլերեն, Ֆրանսերեն/ (4 կրեդիտ) ▪ 0305/ Օտար լեզու -2 /Անգլերեն, Ֆրանսերեն/ (4 կրեդիտ)	Առնվազն 60 կրեդիտի կուտակում:

յան ներածություն (2 կրեդիտ) ▪ 0301/B 54. Հայաստանի պատմական աշխարհագրություն (3 կրեդիտ) ▪ 0301/B09. Հայոց պատմություն-1 (4 կրեդիտ) ▪ 0301/B47. Տրամաբանություն (2 կրեդիտ) ▪ 0301/B24. Ռուսաստանի պատմություն-1 (4 կրեդիտ) ▪ 0301/B10. Հայոց պատմություն-2 (4 կրեդիտ) ▪ 0301/B18. Հին Հունաստանի և Հռոմի պատմություն (5 կրեդիտ) ▪ 0301/B31. Ազգագրության հիմունքներ (2 կրեդիտ) ▪ 0302/B27. Հայ գրականության պատմություն (3 կրեդիտ)		
---	--	--

Ուստարիներ և ուսումնական մոդուլներ		
<i>2-րդ ուստարի (3-4 կիսամյակներ)</i>		
ՊԱՐՏԱԴԻՐ	ԿԱՍԸՆՏՐԱԿԱՆ	ԱՌԱՋԱԴԻՍՈՒ- ԹՅԱՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐ
Ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական կրթամաս ▪ 0301/B05. Փիլիսոփայության հիմունքներ (4 կրեդիտ) ▪ 0001/B01. Ֆիզդաս-	Ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական կրթամաս ▪ 0305/ Ռուսաց լեզու-3 կամ օտար լեզու -3/ (4 կրեդիտ) ▪ 0201/B01. Տնտեսագիտություն (2 կրեդիտ) կամ	Առնվազն 60 կրեդիտի կուտակում:

տիարակություն (0 կրեդիտ) <i>Ընդհանուր մասնագիտական կրթամաս</i> ▪ 0301/B19. Միջին դարերի պատմություն-1 (3 կրեդիտ) ▪ 0301/B25. Ռուսաստանի պատմություն-2 (4 կրեդիտ) ▪ 0301/B11. Հայոց պատմություն-3 (4 կրեդիտ) ▪ 0302/B15. Գրաբար-1(4 կրեդիտ) ▪ 0301/B30. Հնագիտության հիմունքներ և Հայաստանի հնագիտություն (5 կրեդիտ) ▪ 0302/B27. Գրաբար-2 (4 կրեդիտ) ▪ 0301/B20.Միջին դարերի պատմություն-2 (4 կրեդիտ) ▪ 0301/B26. Ռուսաստանի պատմություն-3 (4 կրեդիտ) ▪ 0301/B12. Հայոց պատմություն-4 (4 կրեդիտ) ▪ 0303/B04. Հոգեբանություն (2 կրեդիտ) <i>Կրթական այլ մոդուլներ</i> ▪ Ուսումնական	▪ 0301/B03. Քաղաքագիտություն (2 կրեդիտ) կամ ▪ 0301/B04. Իրավագիտություն (2 կրեդիտ) ▪ 0202/B01. Մշակութաբանություն (2 կրեդիտ) կամ ▪ 0301/B06. Կրոնների պատմություն (2 կրեդիտ) <i>Ընդհանուր մաթեմատիկական և քնագիտական կրթամաս</i> ▪ 0102/B01. Բնագիտության ժամանակակից կոնցեպցիաներ (2 կրեդիտ) կամ ▪ 0101/B01. Մաթեմատիկայի հիմունքներ (2 կրեդիտ) <i>Ընդհանուր մասնագիտական կրթամաս</i> ▪ 0301/B37. Հայ քաղաքական կուսակցությունների պատմություն (4 կրեդիտ) կամ ▪ 0301/B38. Պառլամենտարիզմի պատմություն (4 կրեդիտ) կամ	
--	---	--

պրակտիկա (2 կրե- դիտ) ■ Կուրսային աշխա- տանք (2 կրեդիտ)	■ 0301/B39. Արդի դա- րաշրջանի քաղաքա- կան կուսակցություն- ներ (4 կրեդիտ)	
--	---	--

Ուստարիներ և ուսումնական մոդուլներ

3-րդ ուստարի /5-6 կիսամյակներ/

ՊԱՐՏԱԴԻՐ	ԿԱՍԸՆՏՐԱԿԱՆ	ԱՌԱՋԱԴԻՍՈՒ- ԹՅԱՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐ
Ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական կրթամաս ■ 0001/ Ֆիզդաստիարակությոն (0 կրեդիտ) Ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական կրթամաս ■ 0001/B05. Քաղաքացիական պաշտպանություն (2 կրեդիտ) ■ 0001/B06. Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության առաջին բուժօգնություն (2 կրեդիտ) Ընդհանուր մասնագիտական կրթամաս ■ 0301/B27. Ռուսաստանի պատմություն-4 (5 կրեդիտ) ■ 0301/B29. Հայ ազգագրություն (4 կրեդիտ) ■ 0301/B21. Նոր պատմություն-1(6 կրեդիտ) ■ 0301/B50. Համաշխարհային պատմության աղբյուրագիտություն (4 կրեդիտ)		Առնվազն 60 կրեդիտի կուտակում:

▪ 0301/B13. Հայոց պատմություն-5 (5 կրեդիտ) ▪ 0301/B32. Հայոց պատմության աղբյուրագիտություն (4 կրեդիտ) ▪ 0301/B14. Հայոց պատմություն-6 (4 կրեդիտ) ▪ 0301/B28. Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների պատմություն (6 կրեդիտ) ▪ 0303/B21. Մանկավարժություն (4 կրեդիտ) ▪ 0301/B22. Նոր պատմություն-2 (5 կրեդիտ) ▪ 0301/B34. Թանգարանագիտություն և արխիվագիտություն (3 կրեդիտ) Կրթական այլ մոդուլներ ▪ Արտադրական պրակտիկա (4 կրեդիտ) ▪ Կուրսային աշխատանք (2 կրեդիտ)		
---	--	--

Ուստարիներ և ուսումնական մոդուլներ		
<i>4-րդ ուստարի (7-8 կիսամյակներ)</i>		
ՊԱՐՏԱԴԻՐ	ԿԱՍԸՆՏՐԱԿԱՆ	ԱՌԱՋԱԴԻՍՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐ
Ընդհանուր մասնագիտական կրթամաս ▪ 0301/B23. Նորագույն պատմություն (8 կրեդիտ) ▪ 0301/B35.	▪ 0301/B40. Առաջավոր Ասիայի և Կովկասի քաղաքակրթություն, Այսրկովկասի հնագիտություն (4 կրեդիտ) - կամ ▪ 0301/B51. Դեմոկրատիայի պատմություն-1(4 կրեդիտ)	Առնվազն 240 կրեդիտի կուտակում Մինչև ծրագրի ամփոփիչ ատեստավորումն ընկած ժամա-

Պատմության դասավանդման մեթոդիկա (4 կրեդիտ) ▪ 0301/B33. Հայոց պատմության պատմագրություն (4 կրեդիտ) ▪ 0301/B36. Վերաստանի և Ադրբեջանի պատմություն (4 կրեդիտ) ▪ 0301/B45. Փիլիսոփայության պատմություն (4 կրեդիտ) ▪ 0202/B32. Հայ և համաշխարհային արվեստի պատմություն (4 կրեդիտ) Կրթական այլ մոդուլներ ▪ Ամփոփիչ տեստավորում (4 կրեդիտ) ▪ Ավարտական աշխատանք (12 կրեդիտ)	կամ ▪ 0301/B41. Կովկասի տարածաշրջանի էթնոքաղաքական պատմություն (4 կրեդիտ) կամ ▪ 0301/B52. Հռոմեական ժառանգությունը և եվրոպական հանրույթը (4 կրեդիտ) կամ ▪ 0301/B15. Հայկական հարցի և հայոց ցեղասպանության պատմություն (4 կրեդիտ) ▪ 0301/B72. Անցումային շրջանի ազգաբանություն /4 կրեդիտ/ կամ ▪ 0301/B53. Դեմոկրատիայի պատմություն-2 (4 կրեդիտ) կամ ▪ 0301/B50. Դրամագիտություն և վիմագրություն (4 կրեդիտ) կամ ▪ 0202/B33. Հին Հայաստանի արվեստ (4 կրեդիտ) կամ ▪ 0301/ B 71. Հայոց կենսապահովման մշակույթ ▪ 0301/B46. Աշխարհաքաղաքականություն (4 կրեդիտ) կամ ▪ 0301/B43. Թուրքիայի պատմություն (4 կրեդիտ)	նախահատվածը ուսանողի ՄՈԳ-ը պետք է կազմի առնվազն 9,00
---	--	---

	կամ ▪ 0301/B53. Իրանի պատմություն (4 կրեդիտ) կամ ▪ 0301/B42. Հունաստանի պատմություն (4 կրեդիտ)	
11. 2. Պրակտիկայի հնարավորությունները և պայմանները Պրակտիկաները կազմակերպվում են պրակտիկայի ղեկավարի հետ համատեղ կազմված և հաստատված ծրագրով: Կարող է իրականացվել ՀՀ արխիվներում (թանգարաններում ցանկալի է նաև արտասահմանյան), գրադարաններում: Ինչպես նաև, Երևանի, Տավուշի մարզի և Հայաստանի տարբեր մարզերում գտնվող հայ ճարտարապետության և քանդակագործության ստեղծագործությունների միջավայրում: Մանկավարժական պրակտիկան անց է կացվում Հայաստանի Հանրապետության տարբեր մարզերի ավագ և հանրակրթական դպրոցներում:		
11.3. Ավարտական ատեստավորումներ		
Ուստարի	Անվանումը	
4-րդ ուստարի	Ավարտական ամփոփիչ քննություն Բակալավրի ավարտական աշխատանքի պաշտպանություն	

12. Ուսումնական պլանի քարտեզը Կցված է

13. Տեղեկատվություն գնահատման կարգի վերաբերյալ Տե՛ս <<ԵՊՀ Իջևանի մասնաճյուղի կրեդիտային համակարգով ուսումնառության ուղեցույց և դասընթացների տեղեկագիրք>>, Երևան, 2012 թ., էջ 11-19:

14. Ապագա կարիերայի հնարավորությունները «Պատմություն» ծրագրի շրջանավարտները կարող են աշխատանքի անցնել դպրոցներում, միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում, թանգարաններում, արխիվներում, ռադիոյի, հեռուստատեսության և մամուլի ասպարեզներում, տուրիզմի ոլոր-
--

տում, ՀՀ Կրթության և գիտության, Մշակույթի նախարարություններում, Ազգային անվտանգության ծառայությունում, տեղական ինքնակառավարման մարմիններում՝ զբաղեցնելով հետևյալ պաշտոնները.

Դպրոցներում և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում.

- պատմության, հասարակագիտության ուսուցիչ

Թանգարաններում.

- էքսկուրսավար,
- գիտաշխատող,
- բաժնի վարիչ,
- տնօրեն:

Արխիվներում.

- գիտաշխատող,
- բաժնի վարիչ:

Ռադիո, հեռուստատեսություն, մամուլ.

- լրագրող, վերլուծաբան

Պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններում.

- ստորին և միջին օղակների ծառայող:

Ծրագրի շրջանավարտները կարող են շարունակել իրենց ուսումը ԵՊՀ Պատմության ֆակուլտետի մագիստրատուրայում:

15. Ուսումնառության օժանդակության ռեսուրսներ և ձևեր (եթե կան)

Ուսումնառության գործընթացում օգտագործվում են հետևյալ օժանդակ ռեսուրսները.

- էլեկտրոնային ռեսուրսներ:

16. Համապատասխան կրթական չափորոշիչները կամ առարկայական կողմնորոշիչ(ներ)ը

- Պետական կրթական չափորոշիչ «Պատմություն» մասնագիտությամբ
- ՀՀ կրթական որակավորումների ազգային շրջանակ.

17. Ծրագրային այլ կողմնորոշիչներ

18. Լրացուցիչ տեղեկատվություն

Պետք է նկատի ունենալ, որ ծրագրի մասնագիտը տալիս է ծրագրի հիմնական բնութագրերի համառոտ նկարագրությունը և այն կրթական վերջնարդյունքները, որոնք ենթադրվում է, որ ձեռք կբերի ուսանողը, եթե նա լիարժեք կերպով օգտվի ծրագրի ընձեռած ուսումնառության հնարավորություններից: Ծրագրի վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկատվություն կարելի է գտնել ԵՊՀ-ի ԻՄ-ի դասընթացների տեղեկագրքում:

Ծրագրի կրթական վերջնարդյունքները

Ա. Մասնագիտական գիտելիք և իմացություն		Գ. Ընդհանրական (փոխանցելի) կարողություններ	
Ա1	գիտելիք նախնադարյան հասարակության մասին	Գ1	հայերենով ձևակերպել և ներկայացնել բանավոր ու գրավոր տրամաբանված խոսք
Ա2	գիտելիք պատմագիտական մեթոդների, հայոց պատմության բոլոր ժամանակաշրջանների ու առանցքային խնդիրների վերաբերյալ	Գ2	համակարգչի միջոցով օգտվել համացանցից, հավաքել նյութեր, շարադրել, խմբագրել, մշակել, պահպանել և փոխանցել մասնագիտական տեքստեր
Ա3	գիտելիք հայոց պատմության սկզբնաղբյուրների և պատմագրության վերաբերյալ	Գ3	վերլուծել մասնագիտական խնդիրները, գտնել դրանց լուծման ճանապարհներն ու կյանքի կոչել դրանք
Ա4	գիտելիք համաշխարհային պատմության առավել կարևոր պատմափուլերի և մի շարք պետությունների զարգացման գործընթացի մասին	Գ4	կարդալ, խոսել, բացատրվել օտար լեզուներով
Ա5	գիտելիք Հայաստանի հարակից երկրների պատմության վերաբերյալ	Գ5	օգտագործելով մասնագիտական և լայլ դասընթացներից ստացած գիտելիքները՝ բանախոսել ու բանավիճել
Ա6	իմացություն պատմական մի շարք գիտությունների խնդիրների, պատմագիտության համար դրանց նշանակության ու օգտակարության մասին	Գ6	պահպանել մասնագիտական էթիկայի նորմերը

		Գ7	կողմնորոշվել արտակարգ իրավիճակներում և անհրաժեշտության դեպքում ցուցաբերել առաջին բուժօգնություն
Բ. Գործնական մասնագիտական կարողություններ			
Բ1	հայոց պատմության բազմաթիվ հարցերի ներկայացում, մեկնաբանում և գնահատում	Բ6	տիրապետել պատմությանը վերաբերող տեղեկատվության հավաքման, սկզբնաղբյուրների և մասնագիտական գրականության մշակման, ստացված արդյունքների վերլուծության ու ընդհանրացման միջոցներին
Բ2	հայոց պատմության սկզբնաղբյուրների ու պատմագրության հարցերի ներկայացում, մեկնաբանում և գնահատում	Բ7	պատմական թեմաներով ռեֆերատների, կուրսային ու ավարտական աշխատանքների պատրաստում, բանավեճերի վարում
Բ3	հայոց պատմության խեղաթյուրման փորձերի դեպքում միտման կոռուցում, պարզաբանում և պատասխանում	Բ8	կկարողանա ընթերցել, հասկանալ և թարգմանել գրաբարյան տեքստեր
Բ4	համաշխարհային պատմության մի շարք հարցերի ներկայացում, մեկնաբանում և գնահատում	Բ9	հանրակրթական և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում հայոց և համաշխարհային պատմություն, ինչպես նաև հասարակագիտություն առարկաների դասավանդում
Բ5	Հայաստանի հարակից երկրների պատմության մի շարք հարցերի ներկայացում, մեկնաբանում և գնահատում		

Ծրագրի կրթական վերջնարդյունքները																				
Ա1	Ա2	Ա3	Ա4	Ա5	Բ1	Բ2	Բ3	Բ4	Բ5	Բ6	Բ7	Բ8	Բ9	Գ1	Գ2	Գ3	Գ4	Գ5	Գ6	Գ7
Ուստարին, որի ավարտին կրթական վերջնարդյունքը ձեռք է բերվում բոլոր ուսանողների կողմից:																				
1	3, 4	3, 4	4	4	1, 2	3, 4	3, 4	4	4	3, 4	2, 3, 4	2	4	2, 3, 4	1, 2	3, 4	2	3, 4	1, 2, 3, 4	3

Ուսումնական մոդուլի անվանումը	Մոդուլի կրեդիտը	Ծրագրի կրթական վերջնարդյունքները																							
		Ա1	Ա2	Ա3	Ա4	Ա5	Ա6	Բ1	Բ2	Բ3	Բ4	Բ5	Բ6	Բ7	Բ8	Բ9	Գ1	Գ2	Գ3	Գ4	Գ5	Գ6	Գ7		
Հայոց լեզու և գրականություն	2+2																+	+			+				
Ռուսերեն	4+4																	+		+	+				
Օտար լեզու	4+4+(4)																	+		+	+				
Փիլիսոփայական հիմունքներ	4																		+		+				
Ֆիզդաստիարակություն	0																								
Տնտեսագիտություն	2																				+				
Քաղաքագիտություն	2																				+				
Իրավագիտություն	2																				+				
Մշակութաբանություն	2																				+				
Կրոնների պատմություն	2																				+				
Համակարգչից օգտվելու հմտություններ	2																	+							

Էկոլոգիայի բնապահ- պանության հիմունքներ	2																			+		
Քաղաքացիական պաշտ- պանություն	2																					+
Արտակարգ իրավիճակ- ներում բնակչության ա- ռաջին բուժօգնություն	2																					+
Բնագիտության ժամա- նակակից կոնցեպցիաներ	2																			+		
Մաթեմատիկայի հի- մունքներ	2																			+		
Նախնադարյան հասա- րակության պատմություն	3	+																				
Հին Արևելքի պատմությու- ն	4				+					+		+	+		+			+			+	
Մասնագիտության ներա- ծություն	2		+	+					+				+				+				+	
Հայաստանի պատմական աշխարհագրություն	3					+		+		+				+								+
Հայրց պատմություն-1	4		+	+		+		+	+	+		+	+	+		+			+		+	+
Տրամաբանություն	2															+		+				
Ռուսաստանի պատմությու- ն-1	4				+	+		+			+	+	+	+		+			+			+
Հայրց պատմություն-2	4		+	+		+		+	+	+		+	+	+		+			+		+	+
Հին Հունաստանի և Հռոմի պատմություն	5				+	+						+	+		+			+		+	+	

Ազգագրության հիմունք-ներ	2	+				+			+										
Հայ գրականության պատմություն	3			+			+							+				+	
Միջին դարերի պատմու-թյուն-1	3				+	+				+	+	+	+		+			+	+
Ռուսաստանի պատմու-թյուն-2	4				+	+		+			+	+	+	+		+			+
Գրաբար – 1	4			+										+					
Գրաբար - 2	4			+										+					
Հնագիտության հիմունք-ներ և Հայաստանի հնա-գիտություն	5			+	+		+	+	+	+	+	+	+					+	
Միջին դարերի պատմու-թյուն-2	4				+	+		+			+	+	+	+		+			+
Ռուսաստանի պատմու-թյուն-3	4				+	+		+			+	+	+	+		+			+
Հայոց պատմություն-4	4			+	+		+		+	+	+	+		+			+		+
Հոգեբանություն	2																+		
Հայ քաղաքական կու-սակցությունների պատ-մություն	4			+	+		+		+	+	+		+	+		+			+
Պատվամենտարիզմի պատմություն	4				+	+				+		+							

Արդի դարաշրջանի քա- ղաքական կուսակցու- թյուններ	4				+	+		+			+	+	+	+		+			+			+	
Ռուսաստանի պատմութ- յուն-4	5				+	+		+			+	+	+	+		+			+		+	+	
Հայ ազգագրություն	4			+				+		+												+	
Նոր պատմություն-1	6				+	+		+			+	+	+	+		+			+		+	+	
Համաշխարհային պատ- մության աղբյուրագիտու- թյուն	4				+	+					+												
Հայոց պատմություն-5	5		+	+		+		+	+	+		+	+	+		+			+		+	+	
Հայոց պատմության աղբ- յուրագիտություն	4		+	+		+		+	+	+		+	+									+	
Հայոց պատմություն-6	4		+	+		+		+	+	+		+	+	+		+			+		+	+	
Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների պատմություն	6				+	+		+			+	+	+	+		+			+		+	+	
Մանկավարժություն	4																+					+	
Նոր պատմություն-2	5				+	+		+			+		+	+		+			+		+	+	
Թանգարանագիտություն և արխիվագիտություն	3			+									+										
Նորագույն պատմություն	8				+	+		+			+		+	+		+			+		+	+	
Պատմության դասա- վանդման մեթոդիկա	4							+	+								+				+		
Հայոց պատմության պատմագրություն	4		+	+				+	+	+			+	+					+		+		

Վրաստանի և Ադրբեջանի պատմություն	4		+		+		+		+		+									
Հայ և համաշխարհային արվեստի պատմություն	4				+					+										
Ասիայի և Կովկասի քաղաքակրթություն, Այսրկովկասի հնագիտություն	4	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+		+				+	+	+
Դեմոկրատիայի պատմություն-1-2	4+4				+	+				+	+									
Կովկասի տարածաշրջանի էթնոքաղաքական պատմություն	4		+			+		+		+		+							+	
Հռոմեական ժառանգությունը և եվրոպական հանրույթը	4				+	+					+	+								
Հայկական հարցի և հայոց ցեղասպանության պատմություն	4		+	+	+	+		+		+	+	+		+			+		+	
Դրամագիտություն և վիմագրություն	4		+	+				+	+											
Հին Հայաստանի արվեստ	4		+					+												
Աշխարհաքաղաքականություն	4																		+	
Թուրքիայի պատմություն	4		+			+		+				+								
Իրանի պատմություն	4		+			+		+				+								

[illegible]

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՍՈՂՈՒԼՆԵՐԻ
ՆԿԱՐԱԳՐԻՉՆԵՐԸ

ՀՈՒՄԱՆԻՏԱՐ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՄԸՆԹԱՑՆԵՐ

0302/B01	Հայոց լեզու և գրականություն-1	2 կրեդիտ
շաբաթական 2 ժամ	8/24/0	
I կիսամյակ	ստուգարք	
Դասընթացի նպատակն է ժամանակակից հայերենի հնչյունաբանության, բառագիտության, քերականության և ոճագիտության համակարգերի ուսուցումը նպատակաուղղել խոսքի մշակույթի զարգացմանը, գրավոր և բանավոր խոսք կառուցելու հմտությունների ամրակայմանը:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> ▪ ժամանակակից հայոց լեզվի հնչյունական և բառային առանձնահատկությունները ▪ հարուստ բառապաշար /ընդհանուր համագործածական և մասնագիտական/ <i>Ունակ կլինի.</i> ✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) ▪ արժևորելու 5-րդ դարի հայ պատմագրությունը, միջնադարյան քնարերգությունը և վերլուծելու դրանց լավագույն նմուշները ✓ (ընդհանրական կարողություններ) ▪ անսխալ ուղղագրությամբ գրելու, բանավոր և գրավոր խոսքում կիրառելու ուղղախոսական բոլոր կանոնները		
Համառոտ բովանդակությունը Թեմա 1՝ Պատմական համառոտ ակնարկ հայերենի զարգացման փուլերի մասին: Հայերենի տեղը աշխարհի լեզուների շարքում: Հայ հին գրականություն: Թեմա 2՝ Հնչյունաբանություն: Հայերենի հնչյունական համակարգը: Ուղղագրություն և ուղղախոսություն: Թեմա 3՝ Բառագիտություն: Ստուգաբանություն, իմաստաբանություն, բառակազմություն, դարձվածաբանություն, բառարանագրություն: Թեմա 4՝ Ոճերի դասակարգումը: Հայ միջնադարյան գրականություն:		
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները Ստուգարքն անցկացվում է ստուգարքային թելադրության դրական գնահատականի դեպքում՝ եզրափակիչ բանավոր պատասխանի հիման վրա:		

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Եզեկյան Լ. Կ., Հայոց լեզու /բուհական դասագիրք/, Երևան, 2009:
2. Սուքիասյան Ա. Ժամանակակից հայոց լեզու /հնչյունաբանություն, բառագիտություն/, Երևան, 1982:

0304/B07	Ռուսերեն-1	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	0/64/0	
I կիսամյակ	ստուգարք	
Դասընթացի նպատակն է ապահովել ուսանողի՝ ռուսաց լեզվի համակարգի իմացությունը, զարգացնել բանավոր խոսքի և երկխոսության կառուցման ունակությունները՝ հաղորդակցվելու համար լեզվական տարբեր ոլորտներում:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> ▪ ռուսաց լեզվի քերականական կառուցվածք <i>Ունակ կլինի.</i> ✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) ▪ գրագիտորեն կազմելու իր բանավոր խոսքը, ✓ (ընդհանրական կարողություններ) ▪ վերլուծելու, մեկնաբանելու և վերարտադրելու գեղարվեստական և ճանաչողական բնույթի տեքստ:		
Համառոտ բովանդակությունը Թեմա 1՝ Լեզվի դերը հասարակության կյանքում: Ժամանակակից ռուսաց լեզուն աշխարհի լեզուների շարքում: Թեմա 2՝ Հնչյունաբանություն. ձայնավորների և բաղաձայների դասակարգումը, արտասանության և հնչերանգային հիմնական նորմերը: Թեմա 3՝ Բառագիտություն. Բառիմաստ, միիմաստ և բազմիմաստ բառեր, բառի ուղիղ և փոխաբերական իմաստներ, հոմանիշներ և հականիշներ, համանուններ և հարանուններ: Թեմա 4՝ Ձևաբանություն. ձևաբանության հիմնական միավորները (բառ, ձևույթ), խոսքի մասերի դասակարգումը և նրանց քերականական կարգերը: Թեմա 5՝ Շարահյուսություն. շարահյուսական միավորները (բառակապակցություն, պարզ նախադասություն), նախադասության գլխավոր անդամները, նախադասության տեսակներն ըստ կառուցվածքի և հաղորդակցման ուղղվածության:		

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Ստուգարքը անց է կացվում բանավոր և հիմնված է կիսամյակի ընթացքում կատարված ստուգողական աշխատանքների արդյունքների վրա:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Афанасьева Т.А., Маркосян Е.А. Русский язык. Пособие для студентов – биологов тексты по специальности. Изд-во ЕГУ, Ереван, 2008.
2. Русский язык. Для факультетов с армянским языком обучения. Под ред. Мкртчяна Л.М., изд-во Ереванского университета. Ереван, 2004.

0305/B08.	Ռուսերեն-2	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	0/64/0	
2 կիսամյակ	ստուգարք	
Դասընթացի նպատակն է ապահովել ուսանողի բանավոր և գրավոր խոսքի կառուցման ունակությունները և մասնագիտական լեզվի տիրապետումը՝ հաղորդակցվելու համար լեզվական տարբեր ոլորտներում:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> ▪ ռուսաց լեզվի ուղղագրության հիմնական սկզբունքների կանոնների, մասնագիտական լեզվի տերմինաբանության վերաբերյալ, Ունակ կլինի. <i>✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ)</i> ▪ կատարելու մասնագիտական տեքստի շարահյուսական վերլուծություն՝ ելնելով այդ տեքստերին բնորոշ շարահյուսական կառույցների առանձնահատկություններից, ▪ վերլուծելու և վերարտադրելու մասնագիտական տեքստեր, <i>✓ (ընդհանրական կարողություններ)</i> ▪ կկարողանա թարգմանել մասնագիտական տեքստը ռուսերենից հայերեն և հակառակը:		
Համոռոտ բովանդակությունը Թեմա 1՝ Բառագիտություն. դարձվածներ և դարձվածների դասակարգումը: Թեմա 2՝ Ձևաբանություն. խոսքի մասերի քերականական		

կարգերը: Բառակազմություն. բառի ձևաբանական կազմը: Թեմա 3՝ Շարահյուսություն. միակազմ նախադասություն, միակազմ նախադասության դասակարգումը: Բարդ նախադասություն, բարդ նախադասության դասակարգումը: Թեմա 4՝ Ուղղագրություն. ուղղագրության հիմնական սկզբունքները և կանոնները: Թեմա 5՝ Մասնագիտական տեքստի կառուցվածքը. տվյալ մասնագիտության տերմինային համակարգը, մասնագիտական տեքստին բնորոշ շարահյուսական կառուցվածքները:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները Ստուգարքը անց է կացվում բանավոր և հիմնված է կիսամյակի ընթացքում կատարված ստուգողական աշխատանքների արդյունքների վրա:
Հիմնական գրականության ցանկը 1. Афанасьева Т.А., Маркосян Е.А. Русский язык. Пособие для студентов – биологов тексты по специальности. Изд-во ЕГУ, Ереван, 2008. 2. Русский язык. Для факультетов с армянским языком обучения. Под ред. Мкртчяна Л.М., изд-во Ереванского университета. Ереван, 2004.

0302/B02	Հայոց լեզու և գրականություն-2	2 կրեդիտ
շաբաթական 2 ժամ	8/24/0	
II կիսամյակ	հանրագումարային քննություն	
Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել ժամանակակից հայերենի ձևաբանական և շարահյուսական համակարգերը, ձևաբանական և շարահյուսական ոճագիտության հիմնական հասկացությունները, ծանոթացնել հայ դասական գրականության նմուշներին:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> - ժամանակակից հայերենի ձևաբանական և շարահյուսական առանձնահատկությունների վերաբերյալ <i>Ունակ կլինի.</i> ✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) - ճիշտ կազմելու քերականական ձևերը, գործնականում կիրառե-		

լու ձևաբանական և շարահյուսական լեզվառճական հնարները. ✓ (ընդհանրական կարողություններ) ▪ վարելու երկխոսություն և բանավեճ
Համատոտ բովանդակությունը Թեմա 1՝ Ձևաբանություն. խոսքի մասերի դասակարգումը: Ժամանակակից հայերենի թեքվող խոսքի մասերը: Թեմա 2՝ Ժամանակակից հայերենի չթեքվող խոսքի մասերը: Հայ նոր գրականություն: Թեմա 3՝ Շարահյուսություն. Պարզ նախադասություն: Հայ նորագույն գրականություն: Թեմա 4՝ Բարդ նախադասություն. փոխակերպում և դերբայական դարձված: Ուղղակի և անուղղակի խոսք: Ժամանակակից հայերենի կետադրությունը:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները Քննությունն անցկացվում է բանավոր՝ նախաքննական թելադրության դրական արդյունքի դեպքում: Քննատոմսը կազմված է չորս հարցից, որոնցից յուրաքանչյուրը գնահատվում է 5 միավոր: Առաջին երկու հարցերը հայոց լեզվին վերաբերող տեսական հարցեր են, երրորդը՝ հայ գրականությանը վերաբերող հարց, չորրորդը՝ գործնական առաջադրանք:
Հիմնական գրականության ցանկը 1. Եզեկյան Լ. Կ., Հայոց լեզու /բուհական դասագիրք/, Երևան, 2009: 2. Ասատրյան Մ. Ե., Ժամանակակից հայոց լեզու /ձևաբանություն/, Երևան, 2004:

0301/B05.	Փիլիսոփայության հիմունքներ	4 կրեդիտ
Հաբաթական 4 ժամ	48/0/16	
IV կիսամյակ	հանրագումարային քննություն	
Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել փիլիսոփայության հիմնական օրենքները, կատեգորիաներն ու սկզբունքները, կեցության և իմացության էությունը, հիմնական ձևերն ու նրանց զարգացման օրինաչափությունները, որոնք թույլ են տալիս կերտել ազգային նկարագրով և գիտական աշխարհայացքով զինված մարդ, ձևավորել փիլիսոփայական մտածողության այն մակարդակը, որն անհրաժեշտ է յուրաքանչյուր կրթված մարդուն և մասնագետին:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		

Գիտելիք և իմացություն - աշխարհի և նրանում մարդու տեղի ու դերի մասին փիլիսոփայական հայեցակարգերի ընդհանուր և տարբերակիչ առանձնահատկությունները, Ունակ կլինի ✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) - Տարբերակելու և հասկանալու ճշմարտության և մոլորության, գիտելիքի և հավատի, ռացիոնալի և իռացիոնալի սահմանազատման փիլիսոփայական մեթոդաբանության դերն ու նշանակությունը ✓ (ընդհանրական կարողություններ) - վերլուծելու և ամբողջական պատկերացում կազմելու արդի քաղաքակրթական, քաղաքական-մշակութային և մարդաբանական պատկերացումների, տեխնածին քաղաքակրթության գլոբալ հիմնախնդիրների մասին:		
Համառոտ բովանդակությունը Թեմա 1՝ Փիլիսոփայության առարկան: Թեմա 2՝ Կեցություն և մատերիա: Թեմա 3՝ Դիալեկտիկա: Թեմա 4՝ Բնություն: Թեմա 5՝ Մարդ և պրակտիկա: Թեմա 6՝ Գիտակցություն և ճանաչողություն: Թեմա 7՝ Գիտություն: Թեմա 8՝ Հասարակություն: Թեմա 9՝ Մշակույթ: Անձ: Ապագա:		
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները Քննությունն անցկացվում է բանավոր՝ անցած նյութի հիման վրա:		
Հիմնական գրականության ցանկը - Սարգսյան Ա., Փիլիսոփայության հիմունքներ: Երևան, 2009: - Հակոբյան Ս. Փիլիսոփայության հիմունքները: Երևան, 2008:		

0001/B01	Ֆիզդաստիարակություն	0 կրեդիտ
շաբաթական 2 ժամ	0/128/0	
I կիսամյակ- IV կիսամյակ	ստուգարք	
Դասընթացի նպատակն է		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		

Գիտելիք և իմացություն.
Ունակ կլինի.
✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ)
✓ (ընդհանրական կարողություններ)
Համառոտ բովանդակությունը.
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները.
Հիմնական գրականության ցանկը.

ԿԱՄՐՆՏՐԱԿԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ

0305/B04	Անգլերեն -1	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	0/64/0	
I կիսամյակ	ստուգարք	
Դասընթացի նպատակն է զարգացնել ուսանողների լեզվական գիտելիքները և հաղորդակցական կարողությունները լեզվախոսքային բոլոր ոլորտներում (ունկնդրել, կարդալ, խոսել, գրել):		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> ▪ հարուստ ակտիվ բառապաշար <i>Ունակ կլինի.</i> ✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) ▪ վերլուծելու անգլերենի քերականության՝ հատուկ բարդություն ունեցող երևույթները ✓ (ընդհանրական կարողություններ) ▪ հաղորդակցվելու անգլերեն, բանավոր և գրավոր խոսք կառուցելու:		
Համառոտ բովանդակությունը Թեմա 1՝ Արտասանություն, ուղղախոսություն. անգլերենի հնչյունական համակարգի ընդհանուր բնութագիրը, հնչյունների և հնչույթների-		

րի արտասանական առանձնահատկությունները, նախադասության հնչերանգը: **Թեմա 2՝** Բառապաշար, բառակազմություն. հիմնական բառակազմական միջոցներ (ածանցում, բառաբարդում, փոխակարգում): **Թեմա 3՝** Քերականություն. խոսքի մասերի քերականական կարգերը, նախադասության շարադասությունը (ուղիղ և շրջուն): **Թեմա 4՝** Առաջարկվող թեմաներ. «Ընտանիք», «Ընտանեկան հարաբերություններ և ավանդույթներ», «Իմ հետաքրքրությունները», «Ճանապարհորդություն», «Երագանքներ», «Իմ ապագա մասնագիտությունը», «Շրջակա միջավայրը և նրա պահպանումը», «Հանրամշակութային երևույթներ» և այլն:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Ստուգարքն անցկացվում է անցած նյութի բանավոր հարցման ձևով: Տրվում է առավելագույնը 4 հարց՝ նախապես տրամադրված հարցաշարից:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Headway Elementary. Student Book, Workbook. John and Liz Soars. 2009.

0305/B01.	Ֆրանսերեն -1	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	0/64/0	
I կիսամյակ	ստուգարք	
Դասընթացի նպատակն է թարմացնել դպրոցում ստացած գիտելիքները՝ շեշտը դնելով ֆրանսերենի հնչյունաբանության, քերականական և բառապաշարի հիմնական առանձնահատկությունների վրա: Այս փուլում ստացած գիտելիքները հիմք են հանդիսանում հետագա՝ առավել խորացված ուսումնասիրության համար:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> ▪ Ֆրանսերենի ձևաբանության և շարահյուսության իմացություն <i>Ունակ կլինի.</i> ✓ <i>(բուն մասնագիտական կարողություններ)</i> ▪ Ճիշտ արտասանելու ֆրանսերեն հնչյունները և դրանց տառադարձման նշանները: ▪ հաստատական, հարցական, բացականչական և հրամայական նախադասությունները՝ դադար, շեշտ, հիմնական հնչերանգ,		

մեղեդային եզրափակում, տեմպ, ճիշտ հնչերանգով արտասանելու հմտություններ ✓ (ընդհանրական կարողություններ) ■ նախադասությունը ձևաբանորեն և շարահյուսորեն ճիշտ վերլուծելու կարողություն
Համառոտ բովանդակությունը Թեմա 1՝ Ռիթմիկ խմբեր: Շեշտ: Enchainement. Liaison. Թեմա 2՝ Հատուկ և հասարակ գոյական: Գոյականի սեռը, թիվը: Սեռի արտահայտությունը հոդերի և ածանցների միջոցով: Թեմա 3՝ Որոշյալ և անորոշ հոդ: Մասնական հոդը որպես անորոշ քանակ արտահայտելու միջոց: Միաձուլված հոդ: Հոդը չօգտագործելու դեպքերը: Թեմա 4՝ Ցուցական, ստացական, հարցական և բացականչական, անորոշ ածականներ: Ածականի համաձայնությունը գոյականի հետ: Թեմա 5՝ Քանակական և դասական թվական: Քանակական թվականի գործածությունը: Թեմա 6՝ Անձնական անշեշտ դերանուններ, դրանց գործածությունը որպես ենթակա, ուղիղ և անուղղակի խնդիր: Անձնական շեշտված դերանուններ:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով՝ անցած նյութի հիման վրա:
Հիմնական գրականության ցանկը 1. Մոժե: Ֆրանսերեն: 1-ին հատոր: 2. Попова. Учебник. Москва.

0305/B05.	Անգլերեն -2	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	0/64/0	
II կիսամյակ	ստուգարք	
Դասընթացի նպատակն է զարգացնել ուսանողների լեզվական գիտելիքները և հաղորդակցական կարողությունները լեզվախոսքային բոլոր ոլորտներում՝ ուսումնասիրվող թեմաների շրջանակներում՝ հատուկ ուշադրություն դարձնելով ընդհանուր մասնագիտական բառապաշարին:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> ■ անգլերեն բանավոր և գրավոր խոսք կառուցելու հմտություններ:		

Ունակ կլինի.

✓ *(բուն մասնագիտական կարողություններ)*

- ընկալելու ունկնդրած /կարդացած նյութի հիմնական բովանդակությունը, տարանջատել հիմնական տեղեկատվությունը երկրորդականից/

✓ *(ընդհանրական կարողություններ)*

- համակարգելու նախորդ փուլում յուրացրած քերականական նյութը՝ հիմնվելով հաղորդակցական սկզբունքի վրա

Համառոտ բովանդակությունը

Թեմա 1՝ Ուղղախոսություն, ուղղագրություն. անգլերենի արտասանական առանձնահատկությունները, տարբեր տիպի նախադասությունների հնչերանգն ու խոսքի առոգանությունը, ուղղագրական հիմնական կանոնները: **Թեմա 2՝** Բառապաշար, բառակազմություն. վերարտադրողական և ընկալողական բառապաշարի ընդլայնում: **Թեմա 3՝** Քերականություն. նախորդ փուլում յուրացրած քերականական նյութի (անվանական և բայական կարգերի) համակարգում հաղորդակցական սկզբունքի հիման վրա: **Թեմա 4՝** Հանրամշակութային գիտելիքներ անգլախոս երկրների մշակույթի և լեզվակիր ժողովուրդների հասարակական կյանքի մասին: **Թեմա 5՝** Մասնագիտական լեզվի տերմինաբանական համակարգ:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Ստուգարքն անցկացվում է անցած նյութի բանավոր հարցման ձևով: Տրվում է առավելագույնը 4 հարց՝ նախապես տրամադրված հարցաշարից:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Headway Elementary. Student Book, Workbook. John and Liz Soars. 2009.
2. Apresyan M., Bagiryan D. A Glimpse into Science. 2006.

0305/B02.	Ֆրանսերեն -2	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	0/64/0	
II կիսամյակ	ստուգարք	
Դասընթացի նպատակն է խորացնել և զարգացնել նախորդ փուլում ձեռք բերված գիտելիքները, ֆրանսերենի քերականական կառուցվածքի և բառապաշարի հիմնական շերտի յուրացման հիման վրա		

ձևավորել խոսքային հմտություններ և գրավոր տեքստերից օգտվելու ունակություններ:

Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.

Գիտելիք և իմացություն

- ֆրանսերեն լեզվով մասնագիտական աղբյուրներից օգտվելու կարողություն

Ունակ կլինի

- լսելով հասկանալու և վերաշարադրելու տեքստը, որը պարունակում է յուրացրած բառապաշարը և քերականական նյութը (թույլատրվում է 2-3% անձանոթ բառ)
- ✓ *(բուն մասնագիտական կարողություններ)*
 - ճիշտ և սահուն արտասանությամբ կարդալ և կազմել ձևակերպել նախադասություններ
- ✓ *(ընդհանրական կարողություններ)*
 - գրույց վարել անցած թեմաներով

Համառոտ բովանդակությունը

Թեմա 1՝ Գոյական անուն, միայն հոգնակի թվով գործածվող գոյականներ. Les funeraillles, les entrailles. Բաղադրյալ գոյականների հոգնակի թվի կազմությունը (des cour- fleurs, des casse-croute և այլն): **Թեմա 2՝** Ածականի իմաստի փոփոխությունը կախված նրա դիրքից՝ սո homme grand-սո grand homme. Անորոշ դերանվանական ածականներ: **Թեմա 3՝** Հարաբերական դերանուններ, դրանց ձևերը և գործածությունը նախադասության մեջ՝ qui, que, dont, ou, lequell և այլն (դասակարգում): **Թեմա 4՝** Պայմանական եղանակ, կազմությունը և գործածությունը համադաս և ստորադասական նախադասություններում: Ըղձական եղանակ: Սահմանական եղանակը ուրիշի ուղղակի խոսքում:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Ստուգաքնն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով՝ անցած նյութի հիման վրա:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Biologie 6 – sciences et techniques biologiques. i.S.B.N.2863-11-139-6. Editeurs Pierre Bordas et fils (France).
2. Առաքելյան Կ. Textes de biologie. i.S.B.N.99930-4-384-2. Երևան, 2005:

0305/B06	Անգլերեն -3	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	0/64/0	
III կիսամյակ	հանրագումարային քննություն	
Դասընթացի նպատակն է նոր, առավել հագեցած բառապաշարի և գիտելիքների ներմուծումը, մասնագիտական բառապաշարի խորացված ուսումնասիրությունը և մասնագիտական գրականությունից օգտվելու հմտությունների զարգացումը՝ զուգահեռաբար խորացնելով ուսանողների լեզվական հմտությունները և հաղորդակցական կարողությունները լեզվախոսքային բոլոր ոլորտներում:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		
<i>Գիտելիք և իմացություն</i>		
▪ հասկանալու և ամբողջապես ըմբռնելու լսված նյութի հիմնական բովանդակությունը		
<i>Ունակ կլինի.</i>		
✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) ▪ անգլերեն բանավոր և գրավոր խոսք կառուցելու հմտություններ, ✓ (ընդհանրական կարողություններ) ▪ թարգմանելու մասնագիտական տեքստեր հայերենից անգլերեն և հակառակը,		
Համառոտ բովանդակությունը		
Թեմա 1՝ Բառապաշար (ռեցեպտիվ և պրոդուկտիվ)՝ հոմանիշներ, հականիշներ, նոր բառակապակցություններ: Թեմա 2՝ Քերականություն. բայի անդեմ ձևեր, մոդալ բայերի երանգավորված իմաստները և դրանց կիրառումը բանավոր և գրավոր խոսքում, բայի կրավորական սեռը: Թեմա 3՝ Գործարար նամակագրություն՝ համառոտագրություն, ինքնակենսագրություն (CV), դիմում: Թեմա 4՝ Առաջարկվող թեմաներ՝ «Մերունդների հակասություն», «Հոգևոր և մշակութային արժեքներ», «21-րդ դար՝ նոր մարտահրավերներ», «Տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ և նրանց դերը մեր կյանքում», «Հայրենիք և հայրենասիրություն» և այլն:		
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները		
Քննությունը անցկացվում է բանավոր: Հարցատոմսը պարունակում է 3 հարց՝ համապատասխանաբար 7, 6 և 7 միավոր:		
Հիմնական գրականության ցանկը		
1. Headway Pre-Intermediate. Student Book, Workbook. John and Liz Soars. 2009.		
2. Apresyan M., Bagiryan D. A Glimpse into Science. 2006.		

0305/B09	Ռուսերեն-3	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	0/64/0	
III կիսամյակ	հանրագումարային քննություն	
Դասընթացի նպատակն է՝ զարգացնել ուսանողի լեզվական հմտությունները, մասնագիտական լեզվով և մասնագիտական գրականությունից ազատ օգտվելու կարողությունները:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		
Գիտելիք և իմացություն		
մասնագիտական լեզվի տերմինաբանային համակարգի վերաբերյալ,		
Ունակ կլինի.		
✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ)		
- մեկնաբանելու և վերարտադրելու մասնագիտական տեքստեր, - ինքնուրույն կազմելու կապակցված տեքստ մասնագիտական թեմայով, - կազմելու զեկուցումներ և ռեֆերատներ մասնագիտական թեմաներով,		
✓ (ընդհանրական կարողություններ)		
թարգմանելու տարբեր բարդության մասնագիտական տեքստեր		
Համառոտ բովանդակությունը		
Թեմա 1՝ Ոճաբանություն. լեզվի գիտական ոճ, գիտական ոճին բնորոշ շարահյուսական կառուցվածքներ, գիտական կապակցված տեքստի կառուցման միջոցներ՝ բառային, ձևաբանական և շարահյուսական: Թեմա 2՝ Ուղղագրություն. ուղղագրության հիմնական կանոնները: Թեմա 3՝ Մասնագիտական տեքստի թարգմանություն. գիտական տեքստի թարգմանության տեսության հիմնական խնդիրներ. Թեմա 4՝ Գիտական զեկուցումների և մասնագիտական ռեֆերատների կառուցման հիմնական սկզբունքներ:		
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները		
Քննությունը բանավոր է՝ 20 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 3 հարց. 1-ին և 2-րդ հարցերը՝ 6-ական միավոր, 3-րդ հարցը /մասնագիտական տեքստի թարգմանություն հայերենից ռուսերեն/՝ 8 միավոր:		
Հիմնական գրականության ցանկը		
1. Афанасьева Т.А., Маркосян Е.А. Русский язык. Пособие для студентов – биологов тексты по специальности. Изд-во ЕГУ, Ереван,		

2008.

2. Русский язык. Для факультетов с армянским языком обучения. Под ред. Мкртчяна Л.М., изд-во Ереванского университета. Ереван, 2004.

0304/B03	Ֆրանսերեն -3	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	0/64/0	
III կիսամյակ	հանրագումարային քննություն	
Դասընթացի նպատակն է հանրագումարի բերել նախորդ մակարդակներում ստացված գիտելիքները՝ դրանք ուղղորդելով դեպի համապատասխան մասնագիտական ոլորտները:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը.		
Գիտելիք և իմացություն		
իր մասնագիտական հիմնական տերմինների նշանակությունը, ներառյալ երկրորդ կիսամյակում սովորած 300 միավոր տերմինոլոգիան,		
Ունակ կլինի.		
✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) - առանց բառարանի կարդալ միջին բարդության մասնագիտական տեքստեր,		
✓ (ընդհանրական կարողություններ) - առանց բառարանի կարդալ և վերաշարադրել միջին բարդության հասարակական-քաղաքական տեքստեր		
Համառոտ բովանդակությունը.		
Թեմա 1՝ Գոյականների իգական սեռի կազմության տարբեր միջոցների դասակարգում քերականորեն (հոդի և այլ մասնիկների օգնությամբ), ձևաբանորեն (բառի ձևի փոփոխություն, ածանցներ), բառային (բառի տարբեր ձևեր): Երկու սեռ ունեցող գոյականներ: Թեմա 2՝ Եղանակավորման քերականական արտահայտությունը, ֆրանսերեն լեզվի խոնարհման բնութագիրը՝ indicatif (սահմանական եղանակ), conditionnel (պայմանական եղանակ), subjonctif (ըղձական եղանակ), imperatif (հրամայական եղանակ): Թեմա 3՝ Նախդիրների համակարգային դասակարգում, տարբեր հարաբերություններ արտահայտող նախդիրներ:		
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները.		

Քննությունը անցկացվում է բանավոր: Հարցատոմսը պարունակում է 3 հարց: Առաջին առաջադրանքն է՝ կարդալ, թարգմանել անծանոթ տեքստը մասնագիտական թեմայով, երկրորդը՝ մեկնաբանել ծանոթ մասնագիտական տեքստը. երրորդը՝ խոսել մասնագիտական ոլորտի վերաբերյալ:

Հիմնական գրականության ցանկը.

1. Grammaire progressive du français (niveau débutant), P. 2004
2. H. Renner, U. Renner, G. Tempesta – La français de l'hôtellerie et de la restauration. Clé internationale, 1992

0301/B06	Կրոնների պատմություն	2 կրեդիտ
շաբաթական 2 ժամ	32/0/0	
III կիսամյակ	ստուգարք	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողի մոտ ձևավորել ընդհանուր գիտելիքներ ու պատկերացումներ ժամանակակից կրոնների, կրոնական տարատեսակ ուղղությունների, դրանց դավանաբանական ու պաշտամունքային առանձնահատկությունների, Հայ Առաքելական եկեղեցու պատմության հիմնահարցերի, արդի կրոնական ներփակ հոսանքների ու դեմոֆինացիաների վերաբերյալ:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> ▪ ինչ է կրոնը, ինչպիսի կրոններ կան աշխարհում, ինչ դավանաբանական, պաշտամունքային, տոնածիսական առանձնահատկություններ ունեն դրանք, ինչպես նաև Հայ Առաքելական եկեղեցու պատմությունը, դավանաբանական առանձնահատկությունները և տոնածիսական համակարգը կիմանա դիցաբանական համակարգերի պատմությունն ու տեսությունը: <i>Ունակ կլինի</i> ✓ <i>(բուն մասնագիտական կարողություններ)</i> ▪ հասկանալու ժամանակակից կրոնների և կրոնական հոսանքների ու ուղղությունների զարգացման տրամաբանությունը, առանձնահատկություններն ու միտումները. ✓ <i>(ընդհանրական կարողություններ)</i> ▪ կկարողանա համեմատական վերլուծության ենթարկել և իրարից տարբերել հին աշխարհի տարբեր ժողովուրդների դիցաբա-		

նական համակարգերը:		
Համառոտ բովանդակությունը		
Թեմա 1՝ Դասընթացի առարկան, կրոնի պատմական ձևերը: Թեմա 2՝ Ժամանակակից կրոնները: Ազգային և համաշխարհային կրոններ: Թեմա 3՝ Բուդդայականություն, իսլամ, դավանանքը, պաշտամունքը, հիմնական ուղղությունները: Թեմա 4՝ Քրիստոնեություն: Դավանաբանությունը և պաշտամունքը: Աստվածաշունչ: Թեմա 5՝ Արդի կրոնական միավորումներն ու համայնքները: Թեմա 6՝ Քրիստոնեությունը Հայաստանում I-IV դարերում: Թեմա 7՝ Հայ Առաքելական եկեղեցին V-IX դարերում: Թեմա 8՝ Հայ Առաքելական եկեղեցին X-XIV դարերում: Թեմա 9՝ Հայ Առաքելական եկեղեցին XV-XVIII դարերում: Թեմա 10՝ Հայ Առաքելական եկեղեցին XIX-XX դարերում:		
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները		
Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր: Տրվում է առավելագույնը 3 հարց՝ նախապես տրամադրված հարցաշարից:		
Հիմնական գրականության ցանկը		
1. Ալիշան Ղ. Հայոց հին հավատքը կամ հեթանոսական կրոնը, Երեւան, 2002: 2. История религии (учеб. Под общ. Ред. И. Н. Яблокова) Т. 1-2. М., 2007. 3. Мифы народов мира (энциклопедия в 2-х томах). Т. 1-2, М., 1988. 4. Основы религиоведения (учеб. Под общ. Ред. И. Н. Яблокова) М., 2005. 5. Религиоведение, (учеб. Под общ. Ред. М. М. Шахнович), СПб, 2007.		

0202/B01	Մշակութաբանություն	2 կրեդիտ
շաբաթական 2 ժամ	32/0/0	
III կիսամյակ	ստուգարք	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողի մոտ կայուն գիտելիքներ ձևավորել մշակութաբանության առարկայի և մշակույթ՝ հասկացության վերաբերյալ, արմատավորել համակարգված պատկերացում մշակույթի բաղադրիչների, երևույթների, գործընթացների և մեխանիզմների մասին: Հատուկ ուշադրություն դարձնել հայ և համաշխարհային մշակույթների ընդհանուր բնութագրերի և ներկա գործընթացների վրա:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		

Գիտելիք և իմացություն

- գիտության մեջ «մշակույթ» հասկացության ամենատարածված սահմանումների և տեսությունների ըմբռնումը

Ունակ կլինի.

✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ)

- կիրառելու մշակույթի բաղադրիչները, մշակույթի ծագման և զարգացման հիմնական օրինաչափությունները,

✓ (ընդհանրական կարողություններ)

- օգտագործելու ընդհանուր գիտելիքները համաշխարհային և հայ մշակույթների պատմական զարգացումների օրինաչափությունների վերաբերյալ:

Համառոտ բովանդակությունը

Թեմա 1՝ Դասընթացի ուսումնասիրման առարկան և խնդիրները: «Մշակույթ» հասկացության սահմանումներն ու մշակույթի էության, ծագման և զարգացման վերաբերյալ տեսությունները: **Թեմա 2՝** Մշակույթի կառուցվածքը, բաղադրիչները, գործառույթները և մեխանիզմները: Մշակույթային գործընթացներ: **Թեմա 3՝** Մշակույթը «անհատ», «բնություն», «հասարակություն», «էթնոս», «քաղաքակրթություն» կատեգորիաների համատեքստում: **Թեմա 4՝** Համաշխարհային և հայ մշակույթների պատմական զարգացումները՝ մոտեցումներ, հարցադրումներ, օրինաչափություններ: **Թեմա 5՝** Ժամանակակից մշակույթային գործընթացները և գլոբալիզացիայի խնդիրը:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր: Տրվում է առավելագույնը 4 հարց՝ նախապես տրամադրված հարցաշարից:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Գուրևիչ Պ.Ա. , Մշակութաբանություն: Ե., 2002:
2. Սարգսյան Ա.Հ. , Մշակույթի տեսություն: Երևան, 2003:
3. Պետրոսյան Հ., Խաչքար. Ծագումը, գործառույթը, պատկերազրությունը, իմաստաբանությունը: Երևան, 2008:
4. Розин В.М. Культурология. М., 1998.
5. Арутюнов С.А., Рыжакова С. И. Культурная антропология. М., 2004
6. Белик А.А. Культурология. Антропологические теории культур. М., 1999.
7. Садохин А.П. Этнология. М., 2004.
8. Кравченко А.И. Культурология. М., 2003.
9. Флиер А.Я. Культурология для культурологов. М., 2002.

0301/B04.	Իրավագիտություն	2 կրեդիտ
շաբաթական 2 ժամ	32/0/0	
IV կիսամյակ	ստուգարք	
Դասընթացի նպատակն է սովորեցնել հասարակական կյանքի տարբեր ոլորտների օրենսդրական կարգավորման հիմունքները: Նպատակներից է նաև ստացած իրավական գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտությունների մշակումը, ինչպես նաև իրավական աշխարհայացքի ու մշակույթի ձևավորումը:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> ▪ պետության և իրավունքի մասին հիմնական սկզբունքների, հայեցակարգերի մասին, ▪ օրենսդրության առանձին ճյուղերի իրավական կարգավորման հիմունքները: <i>Ունակ կլինի.</i> ✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) ▪ կիրառելու կարևոր իրավական հասկացությունները, եզրույթները, ✓ (ընդհանրական կարողություններ) ▪ գործնականում կիրառելու ձեռք բերված ունակությունները և հմտությունները:		
Համառոտ բովանդակությունը Թեմա 1՝ Հասարակություն և պետություն: Թեմա 2՝ Իրավունքի ձևերը: Թեմա 3՝ Օրինականություն, իրավաչափ վարքագիծ, իրավախախտում: Թեմա 4՝ Կոռուպցիայի դեմ պայքարի իրավական հիմնահարցերը: Թեմա 5՝ Սահմանադրական իրավունք: Թեմա 6՝ Դատական իշխանություն և դատական համակարգ: Թեմա 7՝ Քաղաքացիական իրավունք: Թեմա 8՝ Աշխատանքային իրավունք: Թեմա 9՝ Ընտանեկան իրավունք: Թեմա 10՝ Էկոլոգիական իրավունք: Թեմա 11՝ Քրեական իրավունք: Թեմա 12՝ Դատավարական իրավունք: Թեմա 13՝ Միջազգային իրավունք:		
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր: Տրվում է առավելագույնը 4 հարց (նախապես տրամաբոված հարցաշարից), որոնցից առնվազն երկուսին դրական պատասխանող ուսանողը ստանում է «ստուգված»:		

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Хропанюк В.Н. Теория государства и права. Москва, 2002.
2. ՀՀ Սահմանադրություն: 1995:
3. ՀՀ Քաղաքացիական Օրենսգիրք: 1999:
4. Քաղաքացիական իրավունք: Դասագիրք, Երևան, 2003:
5. Վաղարշյան Ա. և ուրիշ. Իրավագիտության հիմունքներ: Ուսումնամեթոդական ձեռնարկ: Երևան, 2004:
6. Այվազյան Ն. և ուրիշ. Սահմանադրական իրավունք: Երևան, 2004:

0201/B01.	Տնտեսագիտություն	2 կրեդիտ
շաբաթական 2 ժամ	32/0/0	
IV կիսամյակ	ստուգարք	
Դասընթացի նպատակն է ձևավորել տնտեսագիտության մեթոդաբանության, շուկայական տնտեսության բովանդակության, սեփականատիրական հարաբերությունների, միկրոտնտեսական և մակրոտնտեսական զարգացման օրինաչափությունների, պետական բյուջեի ու պետության տնտեսական քաղաքականության արդյունավետության բարձրացման մասին պատկերացումներ:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> ▪ տնտեսագիտության հիմունքների վերաբերյալ, տնտեսության շուկայական համակարգի կենսագործունեության, հիմնական հասկացությունների, զարգացման օրինաչափությունների և ձեռնարկարություն ծավալելու պայմանների մասին: <i>Ունակ կլինի.</i> ✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) ▪ օգտվելու տնտեսագիտական տարատեսակ աղբյուրներից, ✓ (ընդհանրական կարողություններ) ▪ ստեղծագործաբար կիրառելու ու զարգացնելու ունեցած գիտելիքները:		
Համառոտ բովանդակությունը Թեմա 1`</b> Տնտեսագիտության առարկան և մեթոդները: <b>Թեմա 2` Տնտեսական զարգացման ընդհանուր խնդիրները: Թեմա 3`</b> Տնտեսության շուկայական համակարգը և եկամտի շրջապտույտը: <b>Թեմա 4` Անհատական շուկաների վերլուծությունը, պահանջարկ և առա-		

ջարկ: **Թեմա 5՝** Սպառողի վարքի տեսություն: **Թեմա 6՝** Արտադրության ծախսերը: **Թեմա 7՝** Շուկայի կառուցվածքը և գնի ու արտադրության ծավալի որոշումը: **Թեմա 8՝** Ձեռնարկությունների և կազմակերպությունների տիպերը և տեսակները: **Թեմա 9՝** Ռեսուրսների գների ձևավորումը: **Թեմա 10՝** Մակրոտնտեսական ցուցանիշներ: Ազգային հաշիվների համակարգը: **Թեմա 11՝** Մակրոտնտեսական կայունություն և տատանումներ: Մակրոտնտեսական վերլուծություն: **Թեմա 12՝** Փողը և բանկային համակարգը, դրամավարկային քաղաքականություն: **Թեմա 13՝** Պետական բյուջեն և ֆիսկալ քաղաքականությունը: **Թեմա 14՝** Տնտեսական աճ: **Թեմա 15՝** Միջազգային առևտրի տեսություն: **Թեմա 16՝** Միջազգային տնտեսական գործակցություն: **Թեմա 17՝** Անցումային տնտեսության հիմունքներ: **Թեմա 18՝** Կոռուպցիայի տնտեսական պատճառները և դրա դեմ պայքարի մեթոդները անցումային տնտեսությունում:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով: Ուսանողին տրվում է 4 հարց դասընթացի բովանդակությունից, որոնց բավարար պատասխանի դեպքում ստուգարքը համարվում է հանձնված:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Գորթնի Զ. , Տնտեսագիտություն: ԵՊՏՀ հրատ., Երևան, 1999:
2. Սամուելսոն Ս., Նորթհանուս Ու., Տնտեսագիտություն, Երևան, 1997:
3. Макконнелл К.Р., Бръю С.Л. Экономика. 17-ое изд., Москва, 2009.
4. Экономическая теория. Учебник под ред. В. Камаева, Москва, 1998.

0301/B03	Քաղաքագիտություն	2 կրեդիտ
Չափաթական 2 ժամ	32/0/0	
IV կիսամյակ	ստուգարք	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել քաղաքագիտության ձևավորման տեսական և գաղափարական ակունքներին, հիմնական կատեգորիաների ու քաղաքագիտության ուսումնասիրության առարկայական տիրույթին, ձևավորել ուսանողների մոտ քաղաքական իրականության վերլուծության պրակտիկ հմտություններ:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		

Գիտելիք և իմացություն

- քաղաքագիտության տեսական և կիրառական նշանակության հիմնահարցերի մասին,
- քաղաքագիտության առարկայական տիրույթի ու մեթոդաբանության մասին:

Ունակ կլինի

✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ)

- քաղաքագիտական վերլուծություններ կատարելու,

✓ (ընդհանրական կարողություններ)

- կողմնորոշվել գործնական քաղաքականության հիմնահարցերի մեկնաբանման հարցերում:

Համառոտ բովանդակությունը

Թեմա 1՝ Քաղաքագիտության ինստիտուցիոնալ կայացման գործընթացը: **Թեմա 2՝** Քաղաքականությունը որպես սոցիալական երևույթ, բնորոշ գծերն ու առանձնահատկությունները: **Թեմա 3՝** Քաղաքական իշխանության էությունն ու կառուցվածքը: **Թեմա 4՝** Հասարակության քաղաքական համակարգը: **Թեմա 5՝** Պետությունը որպես քաղաքական համակարգի գլխավոր ինստիտուտ: **Թեմա 6՝** Քաղաքական կուսակցություններ և կուսակցական համակարգեր: **Թեմա 7՝** Ընտրություններ և ընտրական համակարգեր: **Թեմա 8՝** Քաղաքական գաղափարախոսություններ: **Թեմա 9՝** Կոռուպցիան և նրա դրսևորման տեսակները, նրա դեմ պայքարի ձևերն ու մեթոդները:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Ստուգարքն անցկացվում է բանավոր հարցման ձևով: Ուսանողին տրվում է 4 հարց դասընթացի բովանդակությունից, որոնց բավարար պատասխանի դեպքում ստուգարքը համարվում է հանձնված:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Քաղաքագիտություն: ԵՊՀ հրատ., Երևան, 2006:
2. Буренко В.И., Журавлев В.В., Политология. Изд-во Моск. гуманит. ун-та, Москва, 2004.
3. Гаджиев К.С. Политология. Москва, 2005.
4. Политология. Под ред. А.А. Радугина. Изд-во Центр, Москва, 1999.
5. Пушкарева Г.В. Политология. Изд-во Айрис-пресс, Москва, 2002.
6. Мальцев В.А. Основы политологии. Изд-во ИТРССПП, Москва, 1998.

ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱԿԱՆ ԵՎ ԲՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ

0101/B02.	Համակարգչից օգտվելու հմտություններ	2 կրեդիտ
շաբաթական 2 ժամ	8/24/0	
I կիսամյակ	ստուգարք	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տալ անհրաժեշտ գիտելիքներ համակարգչների, դրանց տեխնիկական, ծրագրային և ինֆորմացիոն ապահովման մասին, ինչպես նաև ստեղծել անհրաժեշտ հիմքեր համակարգչի օգնությամբ մասնագիտության մեջ գործնական հետազոտություններ ու վերլուծություններ կատարելու համար:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> ▪ համակարգչի կառուցվածքից և նրա աշխատանքի հիմնական սկզբունքներից, ▪ օպերացիոն համակարգից, բազմախնդրայնությունից, տեքստային և գրաֆիկական խմբագիրների աշխատանքների սկզբունքների տարբերությունից: <i>Ունակ կլինի</i> ✓ <i>(բուն մասնագիտական կարողություններ)</i> ▪ ինքնուրույն կատարելու իր թղթավարությունը (կուրսային, ավարտական աշխատանքներ, հաշվարկների կատարում, զեկուցումների համար սլայդների պատրաստում և այլն): ✓ <i>(ընդհանրական կարողություններ)</i> ▪ ստեղծագործաբար կիրառելու ունեցած գիտելիքները առկա խնդիրները լուծելիս:		
Համառոտ բովանդակությունը Թեմա 1՝ Համակարգչի կառուցվածքը և աշխատանքի հիմնական սկզբունքները: Օպերացիոն համակարգի հասկացություն և բազմախնդրայնության գաղափար: Windows օպերացիոն համակարգի գրաֆիկական ինտերֆեյսի հետ աշխատելու հիմնական սկզբունքները: Թեմա 2՝ Microsoft Word փաստաթղթի ստեղծում և ձևավորում: Թեմա 3՝ Microsoft Excel էլեկտրոնային աղյուսակներ: Թեմա 4՝ Microsoft PowerPoint ներկայացման ստեղծում:		
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները Դասընթացն ավարտվում է ստուգարքով, որն անցկացվում է համա-		

կարգչի վրա: Ուսանողին տրվում են հանձնարարություններ, որոնք հիմնված են դասընթացի ընթացքում անցած թեմաների վրա:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Katherine Murray, First Look Microsoft Office 2007, Microsoft Press, 2006
2. Ю. Стоцкий, А. Васильев, И.Телина, Microsoft Office 2010, Питер, 2010
3. Ю. Стоцкий, Office 2007, Питер, 2007
4. Առաջադրանքներ՝ էլեկտրոնային կրիչով:

0103/B01.	Էկոլոգիայի և բնապահպանության հիմունքներ	2 կրեդիտ
շաբաթական 2 ժամ	32/0/0	
II կիսամյակ	ստուգարք	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել պատկերացում <<Էկոլոգիա>> առարկայի տեսական հիմնահարցերի, բնապահպանության առկա խնդիրների և հիմնահարցերի լուծման առաջարկվող եղանակների և կիրառվող մեթոդների ու մոդելների մասին:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		
Գիտելիք և իմացություն		
Էկոլոգիայի գիտության հիմնական տեսական մոտեցումները, օրենքները, հարցերը		
Ունակ կլինի		
✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ)		
<<Էկոլոգիայի հիմունքներ>> առարկայից ստացած տեսական գիտելիքները օգտագործելու բնության պահպանության բնագավառում կիրառվող բնապահպանական միջոցառումները ճիշտ վերլուծելու և կիրառելու գործընթացներում,		
✓ (ընդհանրական կարողություններ)		
վերլուծություններ կատարելու Էկոլոգիական վիճակի մասին և կատարել համապատասխան եզրակացություններ:		
Համառոտ բովանդակությունը		
Թեմա 1՝ Էկոլոգիայի զարգացման պատմական ուղին, տեղն ու դերը մյուս գիտությունների համակարգում: Օրգանիզմներ և էկոհամակարգ: Էկոլոգիական հիմնական օրենքները և կանոնները: Թեմա 2՝		

Էկոհամակարգի տարրերը և տրոֆիկ մակարդակները: **Թեմա 3՝** Օրգանիզմների և միջավայրի փոխհարաբերությունը, Էկոգործոններ: **Թեմա 4՝** Էներգիան էկոհամակարգերում: Մենդալին շղթաներ: Կենսատերկրաքիմիական ցիկլեր: **Թեմա 5՝** Մարդու էկոլոգիա: Շրջակա միջավայր: Մարդածին համակարգեր: **Թեմա 6՝** Բնական պաշարների դասակարգումը: Գոբալ արտադրություն և քայքայում: **Թեմա 7՝** Շրջակա միջավայրի ոլորտների նկարագրություն: **Թեմա 8՝** Պոպուլյացիոն էկոլոգիա: **Թեմա 9՝** Շրջակա միջավայրի աղտոտվածության հիմնահարցերը: Գլոբալ էկոլոգիական պրոբլեմներ:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Ստուգարքին տրվում է առավելագույնը 4 հարց նախապես տրված հարցաշարից:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Գրիգորյան Կ.Վ. և ուրիշներ, Էկոլոգիայի և բնության պահպանության հիմունքներ, Ուսումնական ձեռնարկ, Եր.: Զանգակ – 97, 2010.
2. Մարտիրոսյան Մ., Գրիգորյան Կ.Վ., Եսայան Ա.Հ. Բնապահպանություն և աստվածաբանություն, Վաղարշապատ, 2007.
3. Маврищев В.В. Основы общей экологии, Минск, 2000.
4. Демина Т.А. Экология, природопользование, охрана окружающей среды, “Аспект пресс”, М., 2000.
5. Воронцов Н.Н. и др. Эволюция органического мира, М., 2000.
6. Воронков Н.А. Основы общей экологии, “Агар”, М, 1999.
7. Гирусов Э.В. и др. Экология и экономика природопользования, М., 1998.
8. Грант В. эволюционный процесс, “Мир”, М., 1989.
9. Бигон М. и др. Экология, “Мир”, М., 1989.
10. Одум Ю. Основы экологии, “Мир”, М., 1975.

0001/B05.	Քաղաքացիական պաշտպանություն	2 կրեդիտ
շաբաթական 2 ժամ	24/8/0	
V կիսամյակ	Մտուցարք	
Դասընթացների նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել ԱԲ-ում (Երկրաշարժ, ջրհեղեղ, հրդեհներ, արտադրական և տրանսպորտա-		

յին վթարներ, թունավոր նյութեր, ճառագայթային ախտահանում և այլն) և պատերազմական պայմաններում պաշտպանվելու ձևերին և մեթոդներին, նաև փրկարարական աշխատանքների ծավալներին, բովանդակությանը և կատարմանը:
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> ▪ հնարավոր ԱԻ-ում և պատերազմական պայմաններում ժամանակին և անհրաժեշտ պաշտպանվելու ձևերի ու մեթոդների մասին: <i>Ունակ կլինի</i> ✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) ▪ ստեղծված ԱԻ-ում և պատերազմական պայմաններում ժամանակին և ճիշտ իրականացնելու պաշտպանվելու ձևերն ու մեթոդները, ✓ (ընդհանրական կարողություններ) ▪ ստեղծագործաբար մոտենալու ԱԻ-ում և պատերազմական պայմաններում անհրաժեշտ պաշտպանվելու ձևերին ու մեթոդներին:
Համառոտ բովանդակությունը Թեմա 1՝ Արտակարգ իրավիճակների նախարարության կառուցվածքն ու խնդիրները: Թեմա 2՝ Արտակարգ իրավիճակները, նրանց բնութագրերն ու կանխարգելման միջոցառումները: Թեմա 3՝ Բնակչության գործողությունները ահաբեկությունների և նրանց սպառնալիքի ժամանակ: Թեմա 4՝ Հակառակորդի հարձակման ժամանակակից միջոցների բնութագրերը, նրանց վարակման օջախները և գնահատման մեթոդները: Թեմա 5՝ Բնակչության պաշտպանության կազմակերպումը արտակարգ իրավիճակների և պատերազմի ժամանակ: Թեմա 6՝ Արտակարգ իրավիճակների և պատերազմի ժամանակ բնակչության բարոյափոգեբանական պատրաստվածության հիմնական ուղղությունները: Թեմա 7՝ Փրկարարական աշխատանքների կազմակերպումը արտակարգ իրավիճակների և պատերազմի ժամանակ, տեղեկատվության կազմակերպումը:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները Ստուգումը ընթանում է բանավոր՝ հարցատոմսերով: Հարցատոմսը ներառում է երեք հարց՝ երկուսը տեսական, մեկը գործնական:
Հիմնական գրականության ցանկը

1. Могилев К. Прогноз землетрясений. Москва, 1988.
2. Баласанян Ю. Сейсмическая защита и ее организация. Гюмри, 2003.
3. Сергеев А. Защита населения и территорий в ЧС.
4. Арустамов Э.А. Безопасность жизнедеятельности. Москва, 2001.
5. Атаманюк В.Г., Ширияев Л.Р., Акимов Н.И. Гражданская оборона. Москва, Высшая школа, 1966.

0002/B04	Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության առաջին բուժօգնություն	2 կրեդիտ
շաբաթական 2 ժամ	8/24/0	
V կիսամյակ	ստուգարք	
Դասընթացների նպատակն է ուսանողներին սովորեցնել էքստրեմալ պայմաններում (երկրաշարժ, թունավոր նյութեր, ճառագայթային ախտահարում, ոսկորների կոտրվածքներ, արյունահոսություն, շոկային իրադրություն, վնասվածքներ) մինչքիմիական օգնության ցուցաբերում:		
Դասընթացը ավարտին ուսանողը կունենա.		
Գիտելիք և իմացություն		
▪ արտակարգ իրավիճակներում առաջին բուժօգնություն ցուցաբերելու վերաբերյալ:		
Ունակ կլինի.		
✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ)		
▪ էքստրեմալ պայմաններում (երկրաշարժ, թունավոր նյութեր, ճառագայթային ախտահանում, ոսկորների կոտրվածքներ, արյունահոսություն, շոկային իրադրություն, վնասվածքներ) ցուցաբերելու առաջին և մինչքիմիական օգնություն,		
✓ (ընդհանրական կարողություններ)		
▪ ցուցաբերելու առաջին բուժօգնություն:		
Համառոտ բովանդակությունը		
Թեմա 1՝ Առաջին բուժօգնությունն ու մինչքիմիական օգնությունն արտակարգ իրավիճակներում: Թեմա 2՝ Ախտահարվածների ու հիվանդների բժշկական տեսակավորումը արտակարգ իրավիճակների պայմաններում: Թեմա 3՝ Սուր հիվանդություններ և թունավորումներ: Թեմա 4՝ Հակահամաճարակային միջոցառումներն արտակարգ		

իրավիճակներում: Թեմա 5` Վնասվածքներ և սուր վիրաբուժական հիվանդություններ:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները Ստուգումը ընթանում է բանավոր` հարցատոմսերով: Հարցատոմսը ներառում է երեք հարց` երկուսը տեսական, մեկը գործնական:
Հիմնական գրականության ցանկը 1. Մինչբժշկական օգնությունը բնակչությանը արտակարգ իրավիճակներում: ԵՊՀ հրատ., Երևան, 2007:

ԿԱՄՐՆՏՐԱԿԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ

0102/B01.	Բնագիտության ժամանակակից կոնցեպցիաներ	2 կրեդիտ
շաբաթական 2 ժամ	32/0/0	
III կիսամյակ	ստուգարք	
Դասընթացի նպատակն է ձևավորել բնագիտական աշխարհայացք` ծանոթացնելով նրանց բնագիտության զարգացման պատմությանը, բնության համակարգերի կազմավորման, կառուցվածքի և զարգացման օրինաչափություններին, բնագիտության զարգացման ներկա միտումներին:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> - բնագիտության զարգացման հիմնական փուլերը, բնագիտության հիմնական սկզբունքները, բնության համակարգերի կառուցվածքի, առաջացման և էվոլյուցիայի հայեցակարգերը <i>Ունակ կլինի.</i> ✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) - բնության համակարգերի կառուցվածքի և զարգացման ընդհանուր սկզբունքները և օրինաչափությունների իմացությունը ✓ (ընդհանրական կարողություններ) - համապատասխան եզրակացություններ բնության առավել ընդհանուր համակարգերի վերաբերյալ		
Համառոտ բովանդակությունը Թեմա 1`</b> Բնագիտության առարկան: Օրինաչափությունները և զարգացման հիմնական փուլերը: <b>Թեմա 2` Բնագիտական և հումանի-		

տար մշակույթներ: **Թեմա 3՝** Աշխարհի մեխանիստական պատկերը: **Թեմա 4՝** Դասական թերմոդինամիկայի և վիճակագրական ֆիզիկայի հայեցակարգերը: **Թեմա 5՝** Նյութի կառուցվածքի կոնցեպցիաները: **Թեմա 6՝** Հարաբերականության հատուկ և ընդհանուր սկզբունքները: **Թեմա 7՝** Միկրոաշխարհի կառուցվածքների և փոխազդեցությունների հայեցակարգերը: **Թեմա 8՝** Անորոշությունը աշխարհում: Անորոշությունների առնչություն: Լրացման սկզբունք: **Թեմա 9՝** Տարրական մասնիկները: Հիմնարար փոխազդեցությունները: **Թեմա 10՝** Աստղերի կառուցվածքի, առաջացման և էվոլյուցիայի հայեցակարգերը: **Թեմա 11՝** Սոլորակների կառուցվածքի, առաջացման և էվոլյուցիայի հայեցակարգերը: **Թեմա 12՝** Տիեզերքի կառուցվածքի, առաջացման և էվոլյուցիայի հայեցակարգերը: **Թեմա 13՝** Քվանտային կոսմոլոգիա: Անթրոպային սկզբունք: **Թեմա 14՝** Կենդանի նյութի ձևերը, հատկությունները և կազմավորման մակարդակները: **Թեմա 15՝** Էվոլյուցիոն կենսաբանության կոնցեպցիաները:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները.

Ստուգարքին տրվում է առավելագույնը 4 հարց, նախապես տրված հարցաշարից:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. В. Воронов, М. Гречнева, Р. Сагдеев, Основы современного естествознания, М. 1999, 248 с.
2. А. Бабушкин, Концепции современного естествознания, С.П. 2004
3. Т. Браун, Г. Лемей, Химия в центре наук, М. 1983, т. 1,2
4. М. Фримантл, Химия в действии, М. 2001, т. 1,2
5. О. Коротцев, Астрономия для всех, 2004, 300 с.
6. Ա. Խաչատրյան, Էներգիայի պրոբլեմը, շրջակա միջավայրը և քիմիան, Երևան, 1982, էջ 32.

0101/B01	Մաթեմատիկայի հիմունքներ	2 կրեդիտ
շաբաթական 2 ժամ	32/0/0	
I կիսամյակ	ստուգարք	
Դասընթացի նպատակներից է ուսանողների մտածողության զարգացում, վերացական մտածողության ձևավորում:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա		

Գիտելիք և իմացություն ■ հանրակրթական և հանրամատչելի բնույթի մաթեմատիկական որոշ հարցերի մասին Ունակ կլինի. ✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) ■ մոդելավորելու ու լուծելու առօրեական բնույթի որոշ խնդիրներ և լուծել: ✓ (ընդհանրական կարողություններ) ■ լուծելու ոչ բարդ մաթեմատիկական խնդիրներ:	
Համառոտ բովանդակությունը Թեմա 1`</b> Բազմությունների տեսության տարրերը: <b>Թեմա 2` Մատրիցներ և որոշիչներ: Թեմա 3`</b> Մաթեմատիկական ինդուկցիա: <b>Թեմա 4` Կոորդինատների մեթոդը: Թեմա 5`</b> Ոչ էվկլիդեսյան երկրաչափություն: <b>Թեմա 6` Մաթեմատիկական մոդելավորում: Թեմա 7`</b> Աքսիոմային մոտեցումը մաթեմատիկայում: <b>Թեմա 8` Հավանականությունների տեսության տարրերը: Թեմա 9`</b> Մաթեմատիկական վիճակագրության տարրերը: <b>Թեմա 10` Մաթեմատիկա առարկան և մաթեմատիկական լեզուն:	
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները Ստուգարքն անց է կացվում բանավոր հարցազրույցի ձևով:	
Հիմնական գրականության ցանկը 1. Աթաբեկյան Վ. և ուրիշներ, Մաթեմատիկա հումանիտար մասնագիտությունների համար: ԵՊՀ, Երևան-2004թ. 2. Тихомиров Н.Б., Шелехов А.М., Математика, учебный курс для юристов, Москжа, Юрайт, 2000г.	

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐ

0301/B17	Նախնադարյան հասարակության պատմություն	3 կրիդիտ
շաբաթական 3 ժամ	32/0/16	
I կիսամյակ	Էզրափակիչ գնահատմամբ	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին պատկերացում տալ նախնադարյան հասարակության զարգացման հիմնական էտապների մասին, գիտելիքներ տալ հոմինիդների ընտանիքի զարգացման և		

Ժամանակակից մարդու ձևավորման գործընթացի մասին:

Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.

Գիտելիք և իմացություն

- գիտելիքներ կունենա անտրոպոգենեզի հիմնական էտապների, գիտելիքներ կունենա հոմինիդների բրածո ներկայացուցիչների, նրանց տարածման տիրույթների և աշխատանքային գործունեության մասին,
- պատկերացում կունենա սոցիո-, կուլտուրո-, պոլիտոգենեզի հիմնական էտապների զարգացման տրամաբանության մասին:

Ունակ կլինի.

✓ *(բուն մասնագիտական կարողություններ)*

- Հնագիտա-ազգագրական տեղեկությունների հիման վրա կատարելու հետազոտական աշխատանք, լուսաբանելու տեղական օրինաչափությունները և առանձնահատկությունները
- Տիպաբանել փաստացի հնագիտական և ազգագրական նյութը

✓ *(ընդհանրական կարողություններ)*

- Կիրառելու գիտելիքները տեքստերի ստուգաբանման ժամանակ
- Ծրագրավորելու նախնադարի պատմության տվյալների բազաների և օբյեկտա-ռելացիոն կիրառությունները
- Կողմնորոշվել հնագույն մշակույթների զարգացման տեսական հարցերում

Համառոտ բովանդակությունը

Թեմա 1՝ Մարդու ծագումը: «Ունակ մարդու» և «գետնաքարե գործիքների մասին» եղած վարկածները: Պիտեկանտրոպի գտածոները: Մինանտրոպ, Հեյդելբերգյան մարդ և այլն: Նեանդերթալցիները և նրանց տարածումը «հին աշխարհում»: **Թեմա 2՝** Նախահամայնք: Մտածողության և խոսքի ծագման խնդիրը: Գաղափարական պատկերացումների սաղմերի հանդես գալը նախահամայնքում: **Թեմա 3՝** Մարդագոյացման պրոցեսի ավարտը և համայնա-տոհմական կարգերի առաջացումը: **Թեմա 4՝** Վաղ տոհմական համայնքը: Մեռա-տաքիքային խմբերը վաղ նախադարյան համայնքում, ինիցիացիա: Ամուսնություն և ընտանիք: Իշխանության կազմակերպումը: Հոգևոր մշակույթը: **Թեմա 5՝** Ուշ տոհմական համայնքը: Տոհմերի տրոհումը ներտոհմական խմբերի, դրանց համախմբումը ցեղերի մեջ: Իշխանության կազմակերպումը: Հոգևոր մշակույթ: **Թեմա 6՝** Դասակարգային հասարակության հաստատությունների հանդես գալը: Մտրը-

կությունը և նրա ձևերը: Մենամուսնական ընտանիք: Դրացիական համայնքի ձևավորումը: Հոգևոր մշակույթի զարգացումը:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր: <i>Եզրափակիչ քննություն</i> Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2,3,2,3 միավոր: Միավորների քայլը 1 է: Հիմնական գրականության ցանկը 1. Վ. Ալեքսեն, Ա. Պերշից, Նախնադարի հասարակության պատմություն, թարգմ. Ռուս ԵՊՀ երկրորդ հրատ., Երևան, 2012: 2. История первобытного общества т. 1-3 М., 1983, 1986, 1988 3. А. Першиц, Ю. Семенов, В. Шнирельман. Война и мир в ранней истории человечества. М. 1994 4. Ю. Семенов. Происхождение семьи и брака. М., 1974 5. А. Токарев Ранние формы религии и их развитие М., 1995

0301 /B 70	Մասնագիտության ներածություն	2 կրեդիտ
շաբաթական 2 ժամ	24/0/8	
I կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել իրենց ապագա մասնագիտության առանձնահատկություններին, պատմական գիտության դերին և նշանակությանը, պատմական սկզբնաղբյուրների տիպերին և դրանց հետ աշխատելու սկզբունքներին, գիտահետազոտական աշխատանք կատարելու հիմունքներին:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> ▪ պատմական գիտության զարգացման ընթացքը և առանձնահատկությունները, ▪ պատմական գիտելիքների առաջացման, կուտակման և համա-		

կարգման ընթացքը,

- պատմագիտության խնդիրները, գիտելիքներ ձեռք կրերի պատմական սկզբնաղբյուրների տարբեր խմբերի հետ աշխատելու սկզբունքների մասին,

Ունակ կլինի

✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ)

- ի վիճակի կլինի կողմնորոշվելու կուրսային և շրջանավարտի աշխատանքների, մագիստրոսական թեզի համար անհրաժեշտ նյութեր հավաքելու, այդ աշխատանքների կառուցվածքը ընտրելու և գիտական ապարատը ճիշտ կազմելու հարցերում:

✓ (ընդհանրական կարողություններ)

- ընդլայնելու և ստեղծագործաբար կիրառելու ունեցած գիտելիքները,
- պատմականությանը հարազատորեն վերլուծելու փաստեր և անաչառ հետևություններ անել,
- օգտվելու տարաբնույթ և տարալեզու սկզբնաղբյուրներից, տիրապետելու դրանց մեկնաբանման առանձնահատկություններին,
- կատարելագործելու զեկուցում պատրաստելու ու գիտական բանավեճ վարելու մշակույթը:

Համառոտ բովանդակությունը

Թեմա 1՝ Դասընթացի նպատակը և խնդիրները: **Թեմա 2՝** Պատմություն հասկացության բազմանշանակությունը: Պատմության բաժանումը բնական պատմության և հումանիտար պատմության: **Թեմա 3՝** Պատմական գիտությունների համակարգը: Հնագիտությունը, ազգագրությունը և ազգաբանությունը պատմական գիտությունների համակարգում: Հատուկ(օժանդակ) պատմական գիտակարգեր: **Թեմա 4՝** Պատմական սկզբնաղբյուրների տիպերը և դրանց հետ աշխատելու առանձնահատկությունները: **Թեմա 5՝** <<Պատմական փաստ>> հասկացությունը: **Թեմա 6՝** Գրադարանները, դրանց տեղեկատվական ապարատը, թեմատիկ, հեղինակային, մամուլի և շարունակվող հրատարակությունների կատալոգները: **Թեմա 7՝** Ինտերնետ, որոնման համակարգերը, պատմական գրականության գլխավոր կայքերը: **Թեմա 8՝** Ուսանողներից պահանջվող գիտահետազոտական աշխատանքները: Կուրսային, շրջանավարտի ավարտական աշխատանք: **Թեմա 9՝** Պատմագրության առաջացումը և հետագա զարգացումը Հին Արևելքում և Հին Հունաստանում և Հռոմում: **Թեմա 10՝** Միջնա-

դարյան պատմագրություն: Թեմա 11՝ Պատմագիտության առաջընթացը, զարգացման հիմնական միտումները, նշանավոր դեմքերը 18-20-րդ դարում: Թեմա 12՝ Պատմագիտական գլխավոր դպրոցները և ուղղությունները մեր օրերում: <i>Ստուգումների անցկացման ձևը և գնահատման չափանիշները</i> Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր: Որպես կանոն՝ յուրաքանչյուր ստուգում ներառում է առավելագույնը 2 հարց: Ստուգման ձևերն են. <i>1-ին ստուգում.</i> Անհատական աշխատանք (փոքրածավալ գրավոր): Միավորների քայլը 0.5 է: <i>2-րդ ստուգում.</i> Անհատական աշխատանք (փոքրածավալ գրավոր): Միավորների քայլը 0.5 է:

0301/B09	Հայոց պատմություն-1	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	40/0/24	
I կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տալ համակողմանի և ամբողջական գիտելիքներ հայ ժողովրդի հին և միջին շրջանի քաղաքական, տնտեսական և մշակութային պատմության վերաբերյալ:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		
Գիտելիք և իմացություն		
■ ամբողջական և համակողմանի գիտելիքներ ձեռք կրերի հին և միջին դարերի շրջանների վերաբերյալ		
Ունակ կլինի.		
✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ)		
■ տիրապետելու Հայաստանի համապատասխան ժամանակաշրջանների պատմության հիմնական փաստական նյութին, ■ ճանաչելու Հայոց պատմության ընթացքում ստեղծված հոգևոր և նյութական արժեքները, Հայաստանի պետական կառավարման համակարգերը, ռազմական տնտեսության և այլ բնագավառների նվաճումները,		
✓ (ընդհանրական կարողություններ)		
■ վերլուծաբար մոտենալ հայոց հին և միջին շրջանի պատմությանը		
Համառոտ բովանդակությունը		

Թեմա 1՝ Ներածական դասախոսություն և հնագույն պատմություն:
Թեմա 2՝ Հայկյանների և Վանյան թագավորություններ: Հայաստանի Երվանդյան թագավորություն: **Թեմա 3՝** Հայաստանն Առաջավոր Ասիայի հզոր տերություն: **Թեմա 4՝** Մեծ Հայքի Արշակունյաց թագավորությունը: **Թեմա 5՝** Քրիստոնեության հռչակումը Հայաստանի պետական կրոն: **Թեմա 6՝** Մեծ Հայքի թագավորությունը 4-5-րդ դդ.: **Թեմա 7՝** Մեսրոպ Մաշտոցը և հայ գրերի գյուտը: **Թեմա 8՝** Հայաստանը 5-9-րդ դդ.: **Թեմա 9՝** Հայ ազատագրական պայքարը:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2,3,2,3 միավոր: Միավորների քայլը 1 է:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Մովսես Խորենացի, Հայոց պատմություն, Եր., 1981
2. Հայ ժողովրդի պատմություն (սկզբից մինչև XVIII դարի վերջը), Ստ. Մելիք Բախչյանի խմբ., Եր., 1975
3. Հայոց պատմություն. հիմնահարցեր, Հր. Սիմոնյանի խմբ., Եր., 2000
4. Հայ ժողովրդի պատմություն (ՀԽՍՀ ԳԱ հրատ.), հ. I-III, Եր., 1971-1976
5. Հայ ժողովրդի պատմության քրեստոմատիա, հատ.1-2, Եր., 2007-2011

0301/B10	Հայոց պատմություն-2	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	40/0/24	
II կիսամյակ	եզրափակիչ գնահատմամբ	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին հիմնավոր գիտելիքներ հաղորդել միջնադարում հայոց պետականության գլխավոր փուլերի,		

հայոց բանակի ու հայ զինվորականության դերի, հայ եկեղեցու և պետության փոխհարաբերությունների, զարգացած ավատատիրության և ուշ միջնադարյան դարաշրջանների հայոց պատմության առանձնահատկությունների վերաբերյալ:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2,3,2,3 միավոր: Միավորների քայքայ 1 է:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Առաքելյան Բ., Քաղաքները և արհեստները Հայաստանում IX-XIII դդ., հատ.1- 2, Երևան, 1959-1964:
2. Բաբայան Լ., Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական և քաղաքական պատմությունը XIII-XIV դարերում, Երևան, 1964:
3. «Հայ ժողովրդի պատմություն», հատ, III,ՀՀ ԳԱԱ հրատարակչություն, Երևան, 1976:
4. Մանանդյան Հ., Քննական տեսություն հայ ժողովրդի պատմության, հատ. Գ, «Երկեր», հատ. Գ, ՀՀ ԳԱԱ հրատարակչություն, Երևան, 1977:
5. Պողոսյան Ս., Գյուղացիների ճորտացումը և գյուղացիական շարժումները Հայաստանում IX-XIII դարերում, Երևանի պետական համալսարանի հրատարակչություն, Երևան, 1956:

0301/B54	Հայաստանի պատմական աշխարհագրություն	3 կրեդիտ
շաբաթական 3 ժամ	36/0/16	
I կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տալ համակողմանի և ամ-		

բողջական գիտելիքներ Հայաստանի պատմական աշխարհագրության՝ Հայկական լեռնաշխարհի, էթնիկ հիմնահարցերի, վարչական բաժանումների, քաղաքների մասին:
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> - ամբողջական և համակողմանի գիտելիքներ Հայկական լեռնաշխարհի և նրա ժողովրդագրության վերաբերյալ <i>Ունակ կլինի.</i> ✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) - տիրապետել պատմական Հայաստանի աշխարհագրությանը: ✓ (ընդհանրական կարողություններ) - գիտելիքներ կունենա պատմական Հայաստանի պատմական աշխարհագրությունից:
Համառոտ բովանդակությունը Թեմա 1. Հայկական լեռնաշխարհի բնական պայմանները: Թեմա 2. Հին Հայաստանի բնակչությունը: Թեմա 3. Հին Հայաստանի գլխավոր ճանապարհները և նրանց քաղաքական ու տնտեսական նշանակությունը: Թեմա 4. Հին Հայաստանի տերիտորիալ և վարչական բաժանումը Ք.ա. 5-րդ դարից մինչև 1-ին դարը: Թեմա 5. Հին Հայաստանի պատմաշխարհագրական նկարագիրը:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր: <i>Ստուգման ձևերն են.</i> 1-ին ստուգում. Անհատական աշխատանք (փոքրածավալ գրավոր): Միավորների քայլը 1 է: 2-րդ ստուգում. Բանավոր հարցում: Միավորների քայլը 0.5 է:
Հիմնական գրականության ցանկը - Հակոբյան Թ.Խ., Հայաստանի պատմական աշխարհագրություն, Երևան /ցանկացած հրատարակություն/: - Անանիա Շիրակացի, Մատենագրություն, Երևան, 1979: - Երեմյան Ս.Տ., Հայաստանը ըստ “Աշխարհացոյց”-ի, Երևան, 1963: - Հարությունյան Բ.Հ., Մեծ Հայքի վարչա-քաղաքական համակարգն ըստ “Աշխարհացոյց”-ի, մաս Ա, Երևան 2001:

0301/B16	Հին Արևելքի պատմություն	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	40/0/24	
I կիսամյակ	եզրափակիչ գնահատմամբ	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տեղեկություններ հաղորդել Հին արևելյան քաղաքակրթությունների ձևավորման, զարգացման միտումների մասին: Տալ գիտելիքներ այդ քաղաքակրթությունների տիպաբանության, հին արեվելյան հասարակությունների կառուցվածքի, գաղափարախոսության, կրոնի և մշակույթի վերաբերյալ:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> ▪ հին արևելյան խոշոր քաղաքակրթությունների տնտեսական, քաղաքական, մշակութային կյանքի առանձնահատկությունները <i>Ունակ կլինի</i> ✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) ▪ պատմության կոնկրետ փաստերն ու իրողությունները բացահայտել ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների դիտանկյունից ✓ (ընդհանրական կարողություններ) ▪ պատմության կոնկրետ փաստերն ու իրողությունները բացահայտել ընդհանուր տեսությունների, գաղափարների դիտանկյունից		
Համառոտ բովանդակություն Թեմա 1`</b> Հին Արևելք հասկացությունը: <b>Թեմա 2` Հին Եգիպտոս: Թեմա 3`</b> Հին Միջագետք (Շումեր, Աքադ, Բաբելոն): <b>Թեմա 4` Հին Ասորեստան: Թեմա 5`</b> Պաղեստին: <b>Թեմա 6` Փյունիկիա: Թեմա 7`</b> Խեթական թագավորություն: <b>Թեմա 6` Հին Հնդկաստան: Թեմա 9` Հին Չինաստան:		
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները <i>Ընթացիկ քննություններ</i> Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր: <i>Եզրափակիչ քննություն</i> Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն ար-		

Ժեքով:

Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2,3,2,3 միավոր: Միավորների քայլը 1 է:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Ավդին Վ. Ի. Հին արևելքի պատմություն, Եր. 1947
2. Հին արևելքի պոեզիա, կազմ. Հ. Էդոյանը, Եր. 1982
3. Авдиев В. И. История древнего востока, М. 1970
4. Всемирная история в 24-х тт., под ред. А. Н. Бадака и др., т. 1, Каменный век, т. 2, Бронзовый век, Минск-М., 2000, т. 3, Век железа, т. 4, Эллинистический период, т. 5, Становление государств Азии, т. 7, Раннее средневековье, Минск-М., 2001
5. Заблоцка Ю. История Ближнего востока в древности, М. 1989
6. Историография древнего востока, под ред. В. И. Кузищина, т. 1, М. 2008, т. 2, М. 2009
7. История востока в 6-ти тт., т. 1, Восток в древности, под ред. Р. Б. Рыбакова, В. А. Якобсона, М. 2002
8. История древнего востока, тексты и документы, под ред. В. И. Кузищина, М. 2002
9. История древнего востока, под ред. В. И. Кузищина, М. 2005
10. История древнего востока. Зарождение древнейших классовых обществ и первые очаги рабовладельческой цивилизации. ч. 1, Месопотамия, под ред. И. М. Дьяконова, М. 1983, ч. 2, Передняя Азия, под ред. Г. М. Бонгард-Левина, М. 1988, ч. 3, От ранних государственных образований до древних империи, под ред. А. В. Седова, М. 2004
11. История древнего мира, под ред. И. М. Дьяконова, т. 1-3, М. 1989
12. Источниковедение истории древнего востока, под ред. В. И. Кузищина, М. 1984
13. Никитина В. Б. Паевская Е. В. Позднева Л. Д. Гредер Д., Литература древнего востока, М. 1962
14. Струве В. В. История древнего востока, М. 1941
15. Тураев Б. А. История древнего востока, Минск 2004
16. Хрестоматия по истории древнего востока, под ред М. А. Коростовцева, ч. 1-2, М. 1980:

0301/B18	Հին Հունաստանի և Հռոմի պատմություն	5 կրեդիտ
շաբաթական 5 ժամ	64/0/16	
II կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել պրակտիկ և տեսական գիտելիքներ անտիկ քաղաքակրթությունների առանձնահատկությունների մասին: Ներկայացնել քաղաք-պետությունների (պոլիսի) ձևավորումը, դրանց առաջացման առանձնահատկությունները :		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> ▪ հին հունական քաղաքակրթության կոնկրետ պատմության փաստերը, իրողությունները և կկարողանա դրանք շարադրել իբրև միասնական պատմություն՝ միկենյան կենտրոններից մինչև դեմոկրատական պոլիս <i>Ունակ կլինի</i> ✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) ▪ ճշգրիտ որոշել քաղաքացիական հասարակության հիմնարար չափումները և տեսնել դրա հեռանկարները միջնադարյան պատմության մեջ, ✓ (ընդհանրական կարողություններ) ▪ հասկանալ անտիկ մշակույթի առանձնահատկությունները և դրանց ազդեցությունը համաշխարհային պատմության վրա		
Համառոտ բովանդակությունը Թեմա 1՝ <<Անտիկ ժամանակաշրջան>> հասկացությունը: Հին Հունաստանի պատմության սկզբնաղբյուրները և պատմագրությունը: Թեմա 2՝ Էգեյան կամ Կրետո-միկենյան ժամանակաշրջան /Ք.ա. 3-2-րդ հազարամյակ/: Թեմա 3՝ Հունաստանը նախապոլիսյան դարաշրջանում /Ք.ա. 11-9-րդ դդ./: Թեմա 4՝ Հունաստանը արխայիկ դարաշրջանում /Ք.ա. 8-6-րդ դդ./: Թեմա 5՝ Դասական Հունաստանը /Ք.ա. 5-4-րդ դդ./: Թեմա 6՝ Հելլենիզմի շրջան /Ք.ա. 4-1-ին դդ./: Թեմա 7՝ Հին Հռոմի պատմության սկզբնաղբյուրները և պատմագրությունը: Թեմա 8՝ Հռոմեական Հանրապետություն: Թեմա 9՝ Հռոմեական Հանրապետության անկումը: Թեմա 10՝ Կայսրության առաջացումը Հռոմում:		
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները <i>Ընթացիկ քննություններ</i>		

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2,3,2,3 միավոր: Միավորների քայլը 1 է:

Հիմնական գրականության ցանկը

5. Կովալյով Ս. Ի. Հին Հունաստանի պատմություն, Ե., 1937.
6. Հին Հունաստանի պատմություն, խմբ. Վ. Ի. Ավդինի և ուրիշների, Ե., 1980.
7. Միշուլին Ս. Ի. Հին Հռոմի պատմություն, Ե. 1949.
8. Մաշկին Ն. Ա. Հին Հռոմի պատմություն, Ե., 1951.
9. Древние Цивилизации: Греция. Эллинизм. Причерноморье, М., 1997.
10. Древние Цивилизации: Рим, М., 1997.
11. Хачатурян В. История мировых цивилизаций с древнейших времен до конца XX века, М. 1999.
12. История Древней Греции, под ред. Андреева Ю. В., М., 1966.
13. История Древней Греции, под ред. Кузищина В. И., М., 2005.
14. История Древнего Рима, под ред. Кузищина В. И., М., 1982.
15. Ковалев С. И. История Рима, М., 1986.
16. Машкин Н. А. История Рима, М., 2006.
17. Development of the Polis in Archaic Greece, ed. by. L. D. Mitchell, P. J. Rhodes, Rutledge, 1997.
18. Ehrenberg V. From Solon to Socrates: Greek History and Civilization the 6th and 5th centuries B. C., London: Methuen, 1968.
19. Ehrenberg V. The Greek State, Oxford: Blackwell, 1960.
20. M. Le Glay, J. L. Voisin, Y. Le Bohec. A History of Rome, Blackwell, 2001.

0301/B31.	Ազգագրության հիմունքներ	2 կրեդիտ
շաբաթական 2 ժամ	24/0/8	

II կիսամյակ	Էզրափակիչ գնահատմամբ
Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել առարկան, հիմնախնդիրները, աշխարհի ժողովուրդների էթնիկական, մարդաբանական, դավաբանական, էթնոլեզվական, աշխարհագրական, տնտեսամշակութային բնութագիրը:	
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> - աշխարհի ժողովուրդների էթնիկ գործընթացների, էթնոլեզվաբանական պատկանելիության, մարդաբանական, դավանաբանական, էթնոմշակութային հատկանիշների մասին: <i>Ունակ կլինի.</i> ✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) - բնութագրել աշխարհի ժողովուրդների տեղն ու դերը, նրանց տարածքային, էթնիկական, լեզվական, մարդաբանական, դավանաբանական առանձնահատկությունները ✓ (ընդհանրական կարողություններ) - Հասկանալու աշխարհի ժողովուրդների էթնոմերձեցման և էթնոձուլման, էթնոանջատման գործընթացներին	
Համառոտ բովանդակությունը Թեմա 1. Գիտության հիմնական հասկացությունները /էթնիկ հանրություն, պատմական տիպերը, կառուցվածքային առումները/: <<Մշակույթ>> հասկացությունը, կառուցվածքը, <<Կենցաղ>> հասկացությունը, կառուցվածքը/: Թեմա 2. Գիտության ուսումնասիրության հիմնախնդիրները: Թեմա 3. Աշխարհի բնակչության էթնոլեզվական դասակարգման սկզբունքները. /հնդեվրոպական լեզվաընտանիք սլավոնական, գերմանական, կելտական, ռոմանական, բալթյան, իրանական, հնդիրանական: Մեկուսի ժողովուրդներ/: Աֆրոսասիական/ սեմաքամական, ալթայյան /թյուրքական, մոնղոլական, տոնգուս-մանջուրական, կորեա-ճապոնական/, կովկասյան /արխագա-ադաղական, վայնախա-դաղստանյան, քարթվելական/, ֆիննո-ուգրական, չին –տիբեթյան, ավստրոնեզական, պապուսական, թայական, ավստրոասիական, հնդասիական, էսկիմոսա-ալեուիան ավստրալական, նիգերկորդոֆանյան էթնոլեզվաընտանիքներ: Թեմա 4. Աշխարհի ժողովուրդների մարդաբանական բնութագիրը /եվրոպոիդ, մոնղոլոիդ, նեգրոիդ, ավստրոլոիդ, խառը, մեկուսի/ ռասաներ: Թեմա 5. Աշխարհի ժողովուրդների աշխարհագրական դասակար-	

գումը: Թեմա 6. Աշխարհի ժողովուրդների էթնոմշակութային և դավանաբանական քարտեզը:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. <i>Ընթացիկ քննություններ</i> Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր: <i>Եզրափակիչ քննություն</i> Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2,3,2,3 միավոր: Միավորների քայլը 1 է:
Հիմնական գրականության ցանկը 1. Кребер А., Избранное: природа культуры, М., 2004. 2. Народы и религии мира: энциклопедия, М., 2000. 3. Арутюнов С., Рыжакова С., Культурная антропология, М., 2002. 4. Դասախոսությունների տեքստեր, այլ նյութեր ու հոդվածներ էլեկտրոնային կրիչով

0302/B27.	Հայ գրականության պատմություն	
շաբաթական 3 ժամ	32/0/16	
II կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել հայ գրականությունը, գրական երկերի ժանրային առանձնահատկությունները, զարգացման ուղղությունները:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		
Գիտելիք և իմացություն		
▪ հայ գրականության ժանրերը, զարգացման հիմնական ուղղությունները, պատմական դեպքերի արտացոլումը գրականության մեջ,		
Ունակ կլինի		
✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ)		
▪ գրական ստեղծագործությունների գաղափարական առանձնա-		

հատկությունները, գրական երկերի պատմական-հասարակական դերը վերլուծելու և գնահատելու ✓ (ընդհանրական կարողություններ) կատարել գրականագիտական վերլուծություններ և ուսումնասիրություններ
Համառոտ բովանդակություն Թեմա 1`</b> Հայ մշակույթը մինչև 5-րդ դար: Մեսրոպ Մաշտոցը և գրերի ստեղծումը. գրականության զարգացման հիմնական ուղղությունները: <b>Թեմա 2` Պատմագրություն: Թեմա 3`</b> Հայ միջնադարյան գրականությունը: <b>Թեմա 4` Հայ նոր գրականությունը: Թեմա 5`</b> Հայ նորագույն գրականությունը: <b>Թեմա 6` Արդի հայ գրականությունը և նրա զարգացման միտումները:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգում՝ գրավոր և բանավոր, յուրաքանչյուրը՝ 9 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 3 հարց՝ 3, 3, 3, միավոր: Միավորների քայլն է 0.5: 2 միավոր է նախատեսված է ներկայության և ակտիվության համար:
Հիմնական գրականության ցանկը 1. Մանուկ Աբեղյան, Երկեր, հ. Գ, Երևան, 1968: 2. Հայ մշակույթի նշանավոր գործիչները 5-18-րդ դդ., Երևան, 1976: 3. Հայ նոր գրականության պատմություն, հ. 1-5, Երևան, 1979:

0301/B24	Ռուսաստանի պատմություն-1	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	40/0/24	
II կիսամյակ	եզրափակիչ գնահատմամբ	
Դասընթացի նպատակն է գիտա-ճանաչողական գործընթացի միջոցով ուսանողներին քաջատեղյակ դարձնել Ռուսաստանի պատմության պատմական անցյալին:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> - կարժեք տեսական գիտելիքներ կունենա նշված ժամանակաշրջանի Ռուսաստանի պատմության մասին, - կհասկանա Ռուսաստանի խաղացած դերը հայ ժողովրդի պատմական ճակատագրում, ճիշտ պատկերացում կունենա		

ներկա զարգացումների մասին <i>Ունակ կլինի</i> ✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) ▪ սթափորեն վերլուծել փաստերը և անաչառ հետևություններ անել ✓ (ընդհանրական կարողություններ) ▪ կատարելագործել զեկուցում պատրաստելու ու գիտական բանավեճ վարելու մշակույթը:
<i>Համատոտ բովանդակությունը</i> Թեմա 1՝ Սլավոնական ցեղերից Արևելյան սլավոնների աշխարհագրական առանձնացումը: Ռյուրիկովյան դինաստիան և հին ռուսական Ռյուրիկյան պետության՝ Կիևյան Ռուսիայի կազմավորումը: Թեմա 2՝ Ռուս-բյուզանդական առաջին պայմանագիրը: Դրեվյանների ապստամբությունը և Օլգայի բարեփոխումները: Սվյատոսլավ մարտիկ-իշխանը և բալկանյան քաղաքականությունը: Կիևյան Ռուսիայի պետական կառուցվածքը: Թեմա 3՝ Վլադիմիրը որպես մեծ իշխան. քրիստոնեության ընդունումը որպես պետական կրոն: Թեմա 4՝ Յարոսլավ Իմաստունի ժամանակաշրջանը (1019-1054թթ.): Թեմա 5՝ Վլադիմիր Մոնոմախ (1113-1125թթ.): Թեմա 6՝ Կիևյան Ռուսիայի քաղաքական մասնատումը: Թեմա 7՝ Կիևյան Ռուսիայի կուլտուրան X – XIII դդ.: Թեմա 8՝ Ռուսիան թաթար-մոնղոլական լծի տակ և դրա հետևանքները: Թեմա 9՝ Հյուսիս-Արևելյան Ռուսիայի վերածնունդը և Մոսկովյան իշխանության ուժեղացումը (Իվան Կալիտա. 1325-1344թթ., Դմիտրի Դոնսկոյ. 1359-1389թթ., Վասիլի I. 1389-1425թթ., Վասիլի II. 1425-1462թթ.): Թեմա 10՝ Իվան III. 1462-1505թթ.: Թաթար-մոնղոլական լծի թողափումը և ռուսական կենտրոնացված պետության կազմավորումը:
<i>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</i> <i>Ընթացիկ քննություններ</i> Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր: <i>Եզրափակիչ քննություն</i> Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2,3,2,3 միավոր: Միավորների քայլը 1 է:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. История внешней политики России. Конец XV-XVII век. М., 1999.
2. История внешней политики России. XVIII век. М., 2000.
3. Ն. Պավլենկո, Պերոս Առաջին, Երևան 1984:
4. Брикнер А. Г. История Екатерины Второй. М., 2002.
5. Орлов А. С. и другие. История России. Учебник. М., 2005.

0301/B47	Տրամաբանություն	2 կրեդիտ
շաբաթական 2 ժամ	24/0/8	
I կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Դասընթացն ունի ինչպես իմացաբանական, այնպես էլ մեթոդաբանական նշանակություն: Կնպաստի ուսանողի տրամաբանական կարողությունների զարգացմանը, հմտությունների ձեռք բերմանը, նպաստել մասնագիտական առարկաների տեսությունների հիմնական հասկացությունների յուրացմանը, գիտահետազոտական աշխատանքի կատարմանը, ինչպես նաև ինտելեկտուալ անհատականության ձևավորմանը:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> ▪ մտքի կառուցվածքի մասին, այն տրամաբանական կանոնների և օրենքների մասին, որոնք կշռադատության ընթացքում ապահովում են մեր մտքի կանոնավորությունը ու հետևողականությունը, ճշմարիտ եզրակացությունների ստացումը և գիտական գիտելիքների հիմնավորվածությունը: <i>Ունակ կլինի</i> ✓ <i>(բուն մասնագիտական կարողություններ)</i> ▪ հասկանալու տրամաբանության ճանաչողական և մեթոդաբանական գործառնությունների անհրաժեշտությունը գիտատեսական և գործնական ուսումնասիրությունների ժամանակ, ✓ <i>(ընդհանրական կարողություններ)</i> ▪ Տրամաբանական գիտելիքների և հմտությունների միջոցով բարձրացնելու իմացական գործընթացների և հատկապես գիտական հետազոտությունների արդյունավետությունը:		

Համառոտ բովանդակություն

Թեմա 1՝ Տրամաբանության առարկան և նրա դերն ու նշանակությունը: **Թեմա 2՝** Հասկացություն: **Թեմա 3՝** Դատողություն: **Թեմա 4՝** Տրամաբանության օրենքները: **Թեմա 5՝** Մտահանգում: **Թեմա 6՝** Ապացուցում և հերքում: **Թեմա 7՝** Պարալոգիզմ, սոփեստություն, սրամիտություն, պարադոքս: Հիպոթեզ:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր:

Ստուգման ձևերն են.

1-ին ստուգում. Անհատական աշխատանք (փոքրաձավալ գրավոր): Միավորների քայլը 0.5 է:

2-րդ ստուգում. Բանավոր հարցում: Միավորների քայլը 1 է:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Գ.Ա. Բրուտյան, Տրամաբանության դասընթաց, Երևան, 1997
2. Էդ.Շ. Հարությունյան, Դեդուկտիվ տրամաբանության տեսության հարցեր, Երևան, 1972
3. Հ.Ա.Գևորգյան, Վ.Խ. Բաղդասարյան, Տրամաբանություն, Երևան, 1994
4. Д.П. Горский, Логика, М., 1983
5. В.И. Кириллов, А.А. Старченко, Логика: Учебник для юридических вузов, М., 1995

0301/B11.	Հայոց պատմություն-3	4 կրեդիտ
Չաբաթական 4 ժամ	40/0/24	
III կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին հիմնավոր գիտելիքներ հաղորդել 17-րդ դարի կեսերից մինչև 1877-1878 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմն ընդգրկող ժամանակաշրջանի հայոց պատմության առանձնահատկությունների, հայ ազգային-ազատագրական պայքարի, ինչպես նաև Հայաստանի հասարակական-տնտեսական ու մշակութային կյանքի վերաբերյալ:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> ▪ ամբողջական և համակողմանի գիտելիքներ ձեռք կրերի ազա-		

տագրական պայքարի, Հայկական հարցի առաջացման և բովանդակության, Հայաստանում ռուսական տիրապետություն հաստատելու վերաբերյալ <i>Ունակ կլինի.</i> ✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) ▪ պատմական փաստերը համադրելու և ինքնուրույն վերլուծության ենթարկելու որոշակի հմտություն ✓ (ընդհանրական կարողություններ) ▪ երևույթները համակողմանի գնահատելու կարողություն:
<i>Համառոտ բովանդակությունը</i> Թեմա 1՝ Հայկական հարցի առաջացումը, բովանդակությունը: Թեմա 2՝ Ազատագրական պայքարը (17-րդ դարի 2-րդ կես-18-րդ դարի առաջին կես): Թեմա 3՝ Հայ ազատագրական շարժումները (18-րդ դարի երկրորդ կեսին): Թեմա 4՝ Հայաստանի սոցիալ- տնտեսական կացությունը (17-րդ դարի կես-19-րդ դարի սկիզբ): Թեմա 5՝ Ռուսաստանի տիրապետությունը Արևելյան Հայաստանում: Թեմա 6՝ Հայաստանը 1830-60-ական թթ.: Թեմա 7՝ Հայ հասարակական-քաղաքական միտքը և ազատագրական շարժումները: Թեմա 8՝ Հայկական մշակույթը (17-րդ դարի երկրորդ կես-19-րդ դարի առաջին կես): Թեմա 9՝ Հայկական գաղթավայրերը (17-րդ դարի երկրորդ կես-19-րդ դարի առաջին կես):
<i>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</i> <i>Ընթացիկ քննություններ</i> Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր: <i>Եզրափակիչ քննություն</i> Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2,3,2,3 միավոր: Միավորների քայլը 1 է:
<i>Հիմնական գրականության ցանկը</i> 1. <<Հայ ժողովրդի պատմություն>> (հայ ժողովուրդը ֆեոդալիզմի վայրէջքի ժամանակաշրջանում. XIV- XVIII դդ.), Երևան, 1972: 2. <<Հայոց պատմություն>>, հատոր III. Նոր ժամանակաշրջան

(XVIII դարի երկրորդ կես-1918թ.), գիրք առաջին (XVIII դարի երկրորդ կես-XIX դարի վերջ), Երևան, 2010:

3. <<Հայոց պատմություն>>. Հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը, Երևան, 2000:
4. Հովհաննիսյան Ա.Գ., Դրվագներ հայ ազատագրական մտքի պատմության, գիրք 1-2, Երևան, 1957, 1959:
5. Հովհաննիսյան Պ.Հ., Հայ ազատագրական շարժումները (XV դարի կես- XVIII դարի վերջ), Երևան, 2010:

0301/B12.	Հայոց պատմություն-4	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	40/0/24	
IV կիսամյակ	եզրափակիչ գնահատմամբ	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին մատուցել Հայոց պատմության նոր ժամանակաշրջանի՝ 1877-1878 թ. ռուս-թուրքական պատերազմից մինչև 1918թ. Հայաստանի Առաջին Հանրապետության շրջանն ընդգրկող հիմնախնդիրները, որը հնարավորություն կտա ձևավորել հայոց նոր պատմության իմացություն՝ բազմաթիվ նորահայտ նյութերի ներկայացման և մեկնաբանման միջոցով:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		
<i>Գիտելիք և իմացություն</i>		
▪ համակողմանի գիտելիքներ նոր պատմության ներկայացվող ժամանակաշրջան առանցքային հիմնախնդիրների վերաբերյալ,		
<i>Ունակ կլինի.</i>		
✓ <i>(բուն մասնագիտական կարողություններ)</i>		
▪ պատմական փաստերը համադրելու և ինքնուրույն վերլուծության ենթարկելու որոշակի հմտություն,		
✓ <i>(ընդհանրական կարողություններ)</i>		
▪ երևույթները համակողմանի գնահատելու կարողություն:		
<u>Համառոտ բովանդակությունը</u>		
Թեմա 1՝ 1877-1878 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմը և Հայկական հարցի միջազգայնացումը: Թեմա 2՝ Բեռլինի կոնգրեսի պատմական դասերը: Թեմա 3՝ Ազատագրական խմբակներն ու կազմակերպությունները: Թեմա 4՝ Հայ քաղաքական կուսակցությունների ձևավորումը: Թեմա 5՝ Արևմտահայերի ցեղասպանության թուրքական ծրագրի կենսագործման սկիզբը: Թեմա 6՝ Ազգային-ազատագրական		

զինված պայքարի փուլը: **Թեմա 7՝** Հայկական հարցը և մեծ տերությունները 1890-ական թթ.: **Թեմա 8՝** Հայաստանը 20-դ դարի սկզբին. հայոց մեծ եղեռնը: **Թեմա 9՝** Հայաստանը 1917թ. փետրվարյան հեղափոխության շրջանում: **Թեմա 10՝** Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը և Հայաստանը:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2,3,2,3 միավոր: Միավորների քայլը 1 է:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Հայոց պատմություն. Հիմնահարցեր, Ուսումնական ձեռնարկ, խմբ. Հր. Ռ. Միմոնյանի, Երևան, <<Զանգակ-97, 2000:
2. *Պարսական Վ. Ա.*, Հայ ժողովրդի պատմություն (1801-1917 թթ.), հ. 3, դասագիրք բուհերի համար, Երևան, <<Լույս>> հրատարակչ., 1967:
3. *Կարապետյան Մ. Ս.*, Հայաստանը 1912-1920 թվականներին, ուսումնական ձեռնարկ բուհերի համար, Երևան, <<Զանգակ-97>>, 2003:
4. Հայ ժողովրդի պատմություն, ՀՍՄՀ ԳԱ հրատ., հ.VI, Երևան, 1981:

0301/B19.	Միջին դարերի պատմություն-1	3 կրեդիտ
շաբաթական 3 ժամ	32/0/16	
III կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	
Դասընթացի նպատակն է ձևավորել գիտելիքների համակարգ միջնադարի վերաբերյալ: Ցույց տալ անցումը դեպի միջնադար, ձևավորել միջնադարի հիմնարար առանձնահատկությունները՝ ֆեոդալական հասարակության գաղափարաբանությունը, մշակույթը: Ներկա-		

յացնել եվրոպական միջնադարյան հասարակությունների պատմությունը և տիպաբանությունը:

Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.

Գիտելիք և իմացություն

- միջնադարի հիմնական դեպքերի և իրադարձությունների մասին, ժամանակաշրջանի հայտնի պատմական դեմքերի մասին,
- միջնադարյան հասարակության կառուցվածքի, հասարակության կյանքի վրա համաշխարհային կրոնների՝ քրիստոնեության, իսլամի, բուդդայականության ազդեցության վերաբերյալ:

Ունակ կլինի

✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ)

- համեմատել Եվրոպայի, Մերձավոր Արևելքի ֆեոդալական հասարակարգի զարգացման միտումները

✓ (ընդհանրական կարողություններ)

- բացահայտել միջնադարյան քաղաքակրթության բովանդակությունը

Համառոտ բովանդակություն

Թեմա 1՝ Միջին դարերի պարբերացումը և աղբյուրները: **Թեմա 2՝** Հռոմեական ստրկատիրական հասարակարգի ճգնաժամն ու փլուզումը: **Թեմա 3՝** Արևմտյան Հռոմեական կայսրության անկումը և բարբարոսական թագավորությունների կազմավորումը: **Թեմա 4՝** Մերովինգների ֆրանկական պետությունը: **Թեմա 5՝** Կարոլինգների ֆրանկական միապետությունը: **Թեմա 6՝** Բյուզանդիան 6-11-րդ դդ.: **Թեմա 7՝** Ֆեոդալիզմը Արևմտյան Եվրոպայում 9-11-րդ դդ.: **Թեմա 8՝** Խաչակրաց արշավանքները: **Թեմա 9՝** Ֆրանսիան 11-15-րդ դդ.: **Թեմա 10՝** Անգլիան 11-14-րդ դդ.: **Թեմա 11՝** Բյուզանդիան 14-15-րդ դդ.:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2,3,2,3 միավոր: Միավորների քայլը 1 է:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Միջին դարերի պատմություն: Ս. Դ. Սկազկինի խմբագրությամբ, հատ. 1, Եր., 1975
2. Егер О. Всемирная история. Средние века. / 3-е изд. испр. и доп. - М.: АСТ, 2006. - 607 с.
3. История средних веков / Под ред. С. П. Карпова. В 2 тт. - 4-е изд. - М.: Издательство Московского университета, «Высшая школа», 2003.
4. Социальная история средневековья/ Под ред. Е. А. Косминского и А. Д. Удальцова. М., 1927, т. 1-11.
5. Средневековый город. Сб. источников / Под ред. В. Ф. Семенова. - Ученые записки МГПИ им. В. И. Ленина, т. 59, 1949.
6. Французская деревня XII-XIV вв. и Жакерия/ Сост. Н. П. Грацианский. М., 1935.
7. Хрестоматия по истории средних веков. В 3 т. / Под ред. Н. П. Грацианского и С. Д. Сказкина. М., 1950-1953, т. I-III.
8. Хрестоматия по истории средних веков/ Под ред. С. Д. Сказкина. М., 1961-1963, т. I-II.
9. Хрестоматия памятников феодального государства и права стран Европы/ Под ред. В. И. Корецкого. М., 1961.
10. Хрестоматия по истории зарубежной литературы средних веков / Сост. В. И. Пуришев и Р. О. Шор. М., 1953.
11. Хрестоматия по западноевропейской литературе. Эпоха Возрождения / Сост. Б. И. Пуришев. М., 1949.
12. Хрестоматия по западноевропейской литературе XVII в./ Сост. Б. И. Пуришев. М., 1949.
13. Гай Юлий Цезарь. Записки о галльской войне. // Древние германцы. Сборник документов (под ред. А. Д. Удальцова). М., 1937 или др. издание.
14. Публий Корнелий Тацит. Германия. // Тацит. Сочинения в 2-х тт. Т. 1. М., 1993.
15. Капитулярий о поместьях. // Хрестоматия по истории средних веков под ред. С. Д. Сказкина. Т. 1. М., 1961. С. 437-446.
16. Из Сен-Жерменского полиптика. // Там же, С. 446-452.
17. Земледельческий закон. // Там же, С. 344-351.
18. Первое городское право Страсбурга. // Хрестоматия по истории

средних веков под ред. С. Д. Сказкина. Т. 2. М., 1963. С. 459-472.

19. Регистры ремёсел и торговли города Парижа. // Средние века, М., 1957, вып. 10; М., 1958, вып. 11.

20. Великая Хартия Вольностей. // Петрушевский Д. М. Великая Хартия Вольностей. М., 1918.

21. Восстание 1381 года в Англии. Из анонимной хроники, принадлежащей аббатству святой Марии в Йорке. // Хрестоматия по истории средних веков под ред. С. Д. Сказкина. Т. 2. М., 1963. С. 324-336.

22. Византийский земельный закон. Под ред. В. П. Медведева. М., 1984.

23. Византийская Книга Эпарха. М., 1962.

0301/B20.	Միջին դարերի պատմություն-2	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	40/0/24	
IV կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	
Դասընթացի նպատակն է բացահայտել միջնադարյան առևտրատրնտեսական բաղկացուցչի և կապիտալի համաշխարհային ընդլայնման գործընթացը: Ներկայացնել Եվրոպայում (Գերմանիա, Շվեյցարիա) հումանիստական և ռեֆորմիստական շարժումների զարգացումը և ընթացքը, դրանց ազդեցությունը հասարակական-քաղաքական պատմության վրա: Նշել վերածննդի օրինաչափությունները, վերածննդի իրողությունները և աշխարհի պատկերի ընդլայնման իրողությունը: Ներկայացնել առաջին բուրժուական հեղափոխությունը Եվրոպայում (Նիդեռլանդներ) և նրա նշանակությունը: Ներկայացնել համաեվրոպական առաջին խոշոր հակամարտությունը (Երեսնամյա պատերազմ) և միջազգային հարաբերությունները:		
Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> - կրկնակի վերածննդի արմատական փոփոխությունների քաղաքակրթական բովանդակությունը, քաղաքային կյանքը, աշխարհիկ գիտելիքները, ռեֆորմացիան. - նիդեռլանդական բուրժուական հեղափոխության նշանակությունը Եվրոպայում բուրժուա-դեմոկրատական կարգերի ձևավորման առումով, <i>Ունակ կլինի</i>		

✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) ▪ ցույց տալու միջնադարյան քաղաքակրթության աստիճանական քայքայումը և անցումը դեպի նոր արդյունաբերական հասարակության ✓ (ընդհանրական կարողություններ) ▪ կատարելագործելու զեկուցում պատրաստելու և բանավեճ վարելու մշակույթը
Համառոտ բովանդակությունը Թեմա 1՝ Կապիտալիստական հարաբերությունների առաջացումը Արևմտյան Եվրոպայի երկրներում: Թեմա 2՝ Աշխարհագրական մեծ հայտնագործությունները 15-րդ դարի վերջին և 17-րդ դարի սկզբին: Թեմա 3՝ Գերմանիան 16-17-րդ դդ.: Թեմա 4՝ Ռեֆորմացիան Շվեյցարիայում: Հակառեֆորմացիան Եվրոպայում: Թեմա 5՝ Իսպանիան 16-րդ դարում և 17-րդ դարի առաջին կեսին: Թեմա 6՝ Նիդեռլանդական հեղափոխությունը: Թեմա 7՝ Բուալիան 16-րդ դարում և 17-րդ դարի առաջին կեսին: Թեմա 8՝ Անգլիան 16-րդ դարում: Թեմա 9՝ Ֆրանսիան 16-րդ դարում և 17-րդ դարի առաջին կեսին: Թեմա 10՝ Սկանդինավիան 16-րդ դարում և 17-րդ դարի առաջին կեսին: Թեմա 11՝ Միջազգային հարաբերությունները 17-րդ դարի առաջին կեսին: Երեսնամյա պատերազմը (1618-1648թթ.):
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները <i>Ընթացիկ քննություններ</i> Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր: <i>Եզրափակիչ քննություն</i> Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2,3,2,3 միավոր: Միավորների քայլը 1 է:
Հիմնական գրականության ցանկը 1. Միջին դարերի պատմություն: Ս. Դ. Սկազկինի խմբագրությամբ, հատ. 2, Եր., 1975 2. Егер О. Всемирная история. Средние века. / 3-е изд. испр. и доп. М.: АСТ, 2006. 607 с.

3. История средних веков / Под ред. С. П. Карпова. В 2 тт. 4-е изд. М.: Издательство Московского университета, «Высшая школа», 2003.
4. Про А. Двенадцать уроков по истории / Пер. с фр. Ю.В. Ткаченко. М.: РГГУ, 2000.
5. Гуревич А. Я. Категории средневековой культуры. М.: Наука, 1972.
6. Ле Гофф Ж. Другое средневековье: Время, труд и культура Запада / Пер с фр. С.В. Чистяковой и Н.В. Шевченко под ред. В.А. Бабинцева. - Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2000. - 328 с.
7. Ле Гофф Ж. Интеллектуалы в средние века. Долгопрудный, 1997.
8. Ле Гофф Ж. Цивилизация средневекового Запада / Пер. с фр. Е.И. Лебедевой, Ю.П. Малинина, В.И. Райцеса, П.Ю. Уварова. - М.: "Прогресс" - "Прогресс-Академия", 1992. -376с.
9. Ле Гофф Ж. Средневековый мир воображаемого / Пер. с фр. Е.В. Морозовой и И.И. Маханьковой под ред. С.К. Цатуровой. - М.: Издательская группа "Прогресс", 2001. - 440 с.
10. Хейзинга Й. Осень средневековья. М.: Наука.
11. Гумилев Л. Н. Ритмы Евразии: Эпохи и цивилизации. М.: Экопрос, 1993. Гумилев Л.Н. Ритмы Евразии: Эпохи и цивилизации. М.: Экопрос,1993.
12. Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество. М.,1992.
13. Тойнби А. Дж. Цивилизации перед судом истории. М.: Прогресс, 1995.
14. Фергюссон А. Опыт истории гражданского общества. М.: РОСПЭН, 2000.

0301/B25.	Ռուսաստանի պատմություն-2	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	40/0/24	
III կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Դասընթացի նպատակն է գիտա-ճանաչողական գործընթացի միջոցով ուսանողներին քաջատեղյակ դարձնել Ռուսաստանի պատմության պատմական անցյալին:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		
Գիտելիք և իմացություն		
▪ լիարժեք տեսական գիտելիքներ կունենա նշված ժամանակա-		

շրջանի Ռուսաստանի պատմության մասին, ▪ հայ ժողովրդի պատմական ճակատագրում Ռուսաստանի խաղացած դերի ներկա զարգացումների մասին, <i>Ունակ կլինի</i> ✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) ▪ կկարողանա կատարել ճիշտ հետևություններ ✓ (ընդհանրական կարողություններ) ▪ կատարելագործելու գեկուցում պատրաստելու ու գիտական բանավեճ վարելու մշակույթը:
<i>Համառոտ բովանդակություն</i> Թեմա 1՝ Իվան IV-ի (Ահեղի) գահակալությունը և բարեփոխումները: Արտաքին քաղաքականությունը: Թեմա 2՝ Ռյուրիկովյան դինաստիայի ընդհատումը և Բորիս Գոդունովի ներքին և արտաքին քաղաքականությունը: Խռովության և խառնակության շրջանը: Գյուղացիության ճորտացումը: Ռոմանովյան դինաստիայի գահակալումը: Ուկրաինայի միացումը Ռուսաստանին: Թեմա 3՝ Պյոտր Մեծի ժամանակաշրջանը. 1689-1725թթ.: Թեմա 4՝ Ռուսաստանը Եկատերինա Մեծի գահակալության շրջանում. 1762-1796թթ.: Թեմա 5՝ Ալեքսանդր I. 1801-1825թթ.: 1812թ. հայրենական պատերազմը: Թեմա 6՝ Դեկաբրիստների ապստամբությունը: Թեմա 7՝ Ղրիմի պատերազմը և ճորտատիրական իրավունքի վերացումը: Թեմա 8՝ Հետոեֆորմյան շրջանի բուրժուական բարեփոխումները:
<i>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</i> Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր: <i>Ստուգման ձևերն են.</i> <i>1-ին ստուգում.</i> Գրավոր կարճ հարցում (թեսթ): Միավորների քայլը 0.5 է: <i>2-րդ ստուգում.</i> Գրավոր կարճ հարցում (թեսթ): Միավորների քայլը 0.5 է:
<i>Հիմնական գրականության ցանկը</i> 1. «Հայաստանը միջազգային դիվանագիտության և սովետական արտաքին քաղաքականության փաստաթղթերում», Երևան, 1972: 2. Вандаля А., Наполеон и Александр, т. 1-3, СПб, / 1910-1913/. 3. История внешней политики России(Первая половина XIX века), М., 1999.

4. История внешней политики России(Вторая половина XIX века), М., 1999.
5. Юзефович Т.П., Договоры России с Востоком, Спб, 1898.

0301/B26.	Ռուսաստանի պատմություն-3	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	40/0/24	
IV կիսամյակ	Էզրափակիչ գնահատմամբ	
Դասընթացի նպատակն է ձևավորել Ռուսաստանի պատմության 19-րդ դ. ավարտի և 20-րդ դ. սկզբի, մինչև 1917թ. փետրվարյան բուրժուադեմոկրատական հեղափոխության ժամանակաշրջանն ընդգրկող պատմական կարևոր իրադարձությունների մասին համապատասխան գիտելիքներ, տալ պատշաճ մասնագիտական գիտելիքներ:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		
<i>Գիտելիք և իմացություն</i> 19-րդ դ. ավարտի և 20-րդ դ. սկզբի Ռուսաստանի պատմության տեսական խնդրացանկը, Ռուսաստանի պատմության տվյալ ժամանակաշրջանի վերլուծական մեթոդի տրամաբանությունը:		
<i>Ունակ կլինի</i>		
✓ <i>(բուն մասնագիտական կարողություններ)</i> թեմայի վերլուծության հիման վրա անելու տեսական ընդհանրացումներ:		
✓ <i>(ընդհանրական կարողություններ)</i> կատարելագործելու զեկուցում պատրաստելու ու գիտական բանավեճ վարելու մշակույթը:		
Համառոտ բովանդակությունը		
Թեմա 1՝ Հեղափոխական նարոդնիկությունը: Ալեքսանդր III-ը (1881-1894թթ.) և ռեակցիայի մոլեգնումը: Թեմա 2՝ Ռուսաստանի տնտեսական և քաղաքական դեմքը 19-րդ դ. վերջին և 20-րդ դ. սկզբին. Սերգեյ Վիտտե: 1897-ի մարդահամարը: Թեմա 3՝ Մարքսիզմի տարածումը Ռուսաստանում: Քաղաքական կուսակցությունների կազմավորումը: Ռուս-ճապոնական պատերազմը: Թեմա 4՝ Ռուսական առաջին հեղափոխությունը: 1-ին, 2-րդ և 3-րդ Պետական Դումաները: Թեմա 5՝ Ստոլիպինի ագրարային ռեֆորմը: Թեմա 6՝ Ռուսաստանի արտաքին և ներքին քաղաքականությունը Առաջին համաշխարհային		

պատերազմի նախօրյակին: Ռասպուտին: Թեմա 7՝ Փետրվարյան բուրժուա-դեմոկրատական հեղափոխությունը Ռուսաստանում: Նիկոլայ II-ի հրաժարականը:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները <i>Ընթացիկ քննություններ</i> Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր: <i>Եզրափակիչ քննություն</i> Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2,3,2,3 միավոր: Միավորների քայլը 1 է:
Հիմնական գրականության ցանկը 1. Новейшая история России 1914-2008 / Под.ред. М.В. Ходякова/, 3-е издание, М., 2008. 2. Новейшая история отечества XX век. В двух томах. Т. 1. /Под ред. А.Ф. Киселева, Э.М., Щагина/, М., 1998. 3. Н.Верт, История Советского государства. 1900-1991. М., 1999. 4. В.А. Шестаков. Новйшая история России., М., Владимир, 2008. 5. В.А. Федеров. История России 1861-1917, М., 2004.

0301/B30.	Հնագիտության հիմունքներ և Հայաստանի հնագիտություն	5 կրեդիտ
շաբաթական 5 ժամ	56/0/24	
III կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մեջ ձևավորել բազային գիտելիքներ հնագիտության գիտակարգի տեսության, տերմինաբանության, կարևորագույն հնագիտական մշակույթների և քաղաքակրթությունների ու մշակույթի հաջորդական զարգացման փուլերի և առանձնահատկությունների մասին: Տալ գիտելիքներ Հայաստանի հնագիտության կարևորագույն հնագիտական մշակույթների, փուլաբաժանումների և այլնի վերաբերյալ:		

Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա .

Գիտելիք և իմացություն

- հնագիտության տեսության խնդրացանկը, հնագիտական պեղումների, պարբերացման և պատմա-մշակութային գործընթացների տրամաբանությունը,

Ունակ կլինի.

✓ **(բուն մասնագիտական կարողություններ)**

- կատարելու վերլուծական բնույթի պատմա-հնագիտական աշխատանք,

✓ **(ընդհանրական կարողություններ)**

- պատրաստ կլինի գիտելիքները կիրառելու գործնականում:

Համառոտ բովանդակությունը

Թեմա 1՝ Հնագիտություն առարկան, խնդիրները, տեղը պատմական գիտությունների համակարգում: Մշակույթի նյութական մնացորդները՝ որպես պատականորեն ձևավորված համակարգ: **Թեմա 2՝** Հնագիտության փորձաքարական հնարավորությունները և պատմական արժեքը: Միջավայր և մշակույթ, արտիֆակտ և էկոֆակտ: **Թեմա 3՝** Հնագիտական ուսումնասիրության աստի-ճանները: Հնագիտական հուշարձանների տեսականին: **Թեմա 4՝** Հայաստանի պատմության և մշակույթի պատմա-հնագիտական պարբերացումը: **Թեմա 5՝** Արտադրող տնտեսության ձևավորումը Հայկական լեռնաշխարհում և Մերձավոր Արևելքում: Կոմպլեքսային հասարակության կառուցվածքն ու գործունեության ոլորտները: **Թեմա 6՝** Հայաստանում վաղ դասակարգային հասարակության հնագիտական ուսումնասիրության նախնական արդյունքները: Հնագույն պետականության սաղմնավորումն ըստ Հայաստանի հնագիտության:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները.

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապա-

տասխանաբար 2,3,2,3 միավոր: Միավորների քայլը 1 է:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Ս. Ավդոսիև ՍՍՀՄ հնագիտություն, Ե., 1988
2. Ս. Եսայան, Հայաստանի հնագիտություն, Ե., 1992
3. Հ. Սիմոնյան, Վերին Նավեր, Ե., 2008
4. Археология Зарубежной Азии. М., 1988
5. Г. А. Тирацян. Культура древней Армении. Е., 1988

0303/В04,	Հոգեբանություն	2 կրեդիտ
շաբաթական 2 ժամ	24/0/8	
IV կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել մարդու հոգեկան երևույթների առանցքային օրինաչափություններին ու մեխանիզմներին, ինչպես նաև նպաստել իրենց ապագա մասնագիտական իրացման մեջ հոգեբանական գիտելիքների կիրառմանը:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		
<i>Գիտելիք և իմացություն</i>		
▪ հոգեբանության ընդհանուր դրույթների, հոգեկան գործընթացների և վիճակների առանձնահատկությունների և ձևավորման հիմնական օրինաչափությունների վերաբերյալ:		
<i>Ունակ կլինի.</i>		
✓ <i>(բուն մասնագիտական կարողություններ)</i>		
▪ վերլուծելու հոգեկան երևույթների առանցքային օրինաչափությունները և մեխանիզմները,		
✓ <i>(ընդհանրական կարողություններ)</i>		
▪ կիրառելու հոգեբանական իմացությունը մասնագիտական և մանկավարժական գործունեության մեջ, ինչպես նաև հասարակական կյանքում:		
<i>Համառոտ բովանդակությունը</i>		
Թեմա 1՝ Հոգեբանության առարկան, խնդիրները, ոլորտները: Հասկացություն հոգեկանի մասին: Հոգեկանի կառուցվածքը և ֆունկցիաները: Թեմա 2՝ Պերցեպտիվ պրոցեսների հոգեբանություն: Թեմա 3՝ Կոգնիտիվ պրոցեսների հոգեբանություն: Թեմա 4՝ Անձ, անհատ, անհատականություն հասկացությունները հոգեբանության մեջ: Խառնըվածք, բնավորություն, ընդունակություններ: Թեմա 5՝ Սոցիալական		

խմբեր: Առաջնորդություն: Շփում, հաղորդակցում: Թեմա 6՝ Մանկավարժական և տարիքային հոգեբանության առարկան և խնդիրները: Տարիքային պարբերացում և ճգնաժամեր: Կրթության և դաստիարակության հոգեբանական առանձնահատկությունները:		
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները		
Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր: Որպես կանոն՝ յուրաքանչյուր ստուգում ներառում է առավելագույնը 3 հարց: Ստուգման ձևերն են. 1-ին ստուգում. Բանավոր կարճ հարցում: Միավորների քայլը 0.5 է: 2-րդ ստուգում. Անհատական աշխատանք (փոքրածավալ գրավոր): Միավորների քայլը 0.5 է:		
Հիմնական գրականության ցանկը		
1. Արզումանյան Ս. Ջ., Կիրառական հոգեբանության պրակտիկում, Երևան, 2002 2. Ավանեսյան Հ. Ս., Փորձարարական հոգեբանություն: Ուսումնական ձեռնարկ, Էդիթ Պրինտ, Երևան, 2010 3. Ավանեսյան Հ. Ս. և համահեղ., Հոգեբանություն (ղեմքեր, փաստեր): Ուսումնամեթոդական ձեռնարկ, ԵՊՀ հրատ., Երևան, 2010 4. Կովոլյով Ի. Հոգեբանություն, Երևան, 1976 5. Նալչաջյան Ա. Հոգեբանության հիմունքներ, Երևան, 1998 6. Պետրովսկի Ա. Վ. Ընդհանուր հոգեբանություն, 1975 7. Петровский А. В. “Введение в психологию”. – М.; 2003. 8. Рубинштейн С. Л. “Основы общей психологии”. – Питер; 2002. 9. Столяренко Л. “Основы психологии”. – Ростов-на-Дону; 1999. 10. Маклаков А. Г. “Общая психология”. – СПб, Питер; 2007. 11. Немов Р. С. “Общие основы психологии”. – М.; 2008. – Том 1.		

0302/B13.	Գրաբար-1	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	0/64/0	
III կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել հին հայերե- նի՝ գրաբարի հնչյունական, բառային և ձևաբանական իրողություն- ները:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. Գիտելիք և իմացություն		

▪ գրաբարի հնչյունական, ուղղագրական, հնչյունափոխական և բառային հատկանիշների վերաբերյալ, <i>Ունակ կլինի</i> ✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) ▪ կատարել գրաբարյան բնագրերի հնչյունաբանական, բառապաշարային վերլուծություններ: ✓ (ընդհանրական կարողություններ) ▪ ստեղծագործաբար կիրառել ունեցած գիտելիքները, պատշաճ մակարդակով պատրաստել կուրսային աշխատանքներ:
Համառոտ բովանդակություն Թեմա 1՝ Գրաբարը՝ որպես հայերենի զարգացման շրջան. գրաբարի ընդ-հանուր առանձնահատկությունները: Թեմա 2՝ Գրաբարի հնչյունական համակարգը. երկբարբառներ և եռբարբառներ: Թեմա 3՝ Գրաբարի դերբայները: Թեմա 4՝ Գրաբարի խոնարհման համակարգը. սահմանական, ստորադասական և հրամայական եղանակները: Թեմա 5՝ Գրաբարի անկանոն բայերը: Թեմա 6՝ Գրաբարի պակասավոր բայերը: Պատճառական բայեր. գրաբարի բաղադրյալ ժամանակները:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր: <i>Ստուգման ձևերն են.</i> <i>1-ին ստուգում.</i> Գրավոր կարճ հարցում (թեսթ): Միավորների քայլը 0.5 է: <i>2-րդ ստուգում.</i> Գրավոր կարճ հարցում (թեսթ): Միավորների քայլը 0.5 է:
Հիմնական գրականության ցանկը 1. Հ. Ավետիսյան, Ռ. Ղազարյան, Գրաբարի ձեռնարկ, Եր., 2003: 2. Ա. Աբրահամյան, Գրաբարի ձեռնարկ, Եր., 1977: 3. Մ. Աբեղյան, Գրաբարի քերականություն, Զ հատ., Եր., 1974: 4. Ս. Գրիգորյան, Ն. Պողոսյան, Գրաբարի ընթերցարան, Եր., 2011:

0302/B15.	Գրաբար-2	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	0/64/0	
IV կիսամյակ	եզրափակիչ գնահատմամբ դասընթաց	

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել հին հայերենի՝ գրաբարի ձևաբանական և շարահյուսական իրողությունները:
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> ▪ Գիտելիք գրաբարի բառային և ձևաբանական հատկանիշների վերաբերյալ, ▪ Հին հայերենի բնագրերը կհասկանա և կթարգմանի: <i>Ունակ կլինի</i> ✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) ▪ Կատարել գրաբարյան բնագրերի բառապաշարային և ձևաբանական վերլուծություններ: ✓ (ընդհանրական կարողություններ) ▪ ստեղծագործաբար կիրառել ունեցած գիտելիքները, պատշաճ մակարդակով պատրաստել մասնագիտական զեկուցումներ:
Համառոտ բովանդակություն Թեմա 1՝ Գրաբարի անվանական հոլովումը: Թեմա 2՝ Գրաբարի դերանվանական հոլովումը: Թեմա 3՝ Անձնական դերանունները և նրանց հոլովումը: Թեմա 4՝ Ցուցական դերանունները և նրանց հոլովումը: Թեմա 5՝ Ստացական և փոխադարձ դերանուններ: Հարցա-հարաբերական և անորոշ դերանուններ: Որոշյալ դերանուններ: Թեմա 6՝ Ածական անուն. ածականների համեմատության աստիճանների կազմությունը: Թվականը գրաբարում: Թեմա 7՝ Գրաբարի նախդիրները և նախադրությունները: Գրաբարի հոդերը: Գրաբարի շաղկապները:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները <i>Ընթացիկ քննություններ</i> Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր: <i>Եզրափակիչ քննություն</i> Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2,3,2,3 միավոր: Միավորների քայլը 1 է:
Հիմնական գրականության ցանկը

1. Հ. Ավետիսյան, Ռ. Ղազարյան, Գրաբարի ձեռնարկ, Եր., 2003:
2. Ա. Աբրահամյան, Գրաբարի ձեռնարկ, Եր., 1977:
3. Մ. Աբեղյան, Գրաբարի քերականություն, Զ հատ., Եր., 1974:
4. Ս. Գրիգորյան, Ն. Պողոսյան, Գրաբարի ընթերցարան, Եր., 2011

0301/B13.	Հայոց պատմություն- 5	5 կրեդիտ
շաբաթական 5 ժամ	56/0/24	
V կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել համակողմանի և ամբողջական գիտելիքներ Հայաստանի Առաջին Հանրապետության քաղաքական, տնտեսական և մշակութային հիմնախնդիրների վերաբերյալ, ինչպես նաև պարզաբանել պատմագիտության մեջ գոյություն ունեցող իրարամերժ խնդիրները, ներկայացնել նորահայտ նյութերը և այլն:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		
<i>Գիտելիք և իմացություն</i>		
▪ ամբողջական և համակողմանի գիտելիքներ ձեռք կրերի Հայաստանի Առաջին Հանրապետության հիմնախնդիրների վերաբերյալ		
<i>Ունակ կլինի.</i>		
✓ (բուն մասնագիտական և ընդհանրական կարողություններ)		
▪ կատարելու ճիշտ վերլուծություններ:		
Համառոտ բովանդակությունը		
Թեմա 1՝ Ներածական դասախոսություն. Հայաստանի Հանրապետությունը 1918–1920 թթ.: Թեմա 2՝ Անկախ պետականության ստեղծումը: Թեմա 3՝ Հայաստանի Հանրապետության ներքին դրությունը: Թեմա 4՝ Հայաստանի Հանրապետության արտաքին քաղաքականությունը: Թեմա 5՝ Հայկական հարցը 1919-1920թթ.: Թեմա 6՝ Հայաստանի Հանրապետության անկումը: Թեմա 7՝ Հայկական մշակույթը 1918-1920թթ.:		
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները		
Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր:		

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2,3,2,3 միավոր: Միավորների քայլը 1 է:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Հայոց պատմություն. Հիմնահարցեր, Ուսումնական ձեռնարկ, խմբ. Հր. Ռ. Միմոնյան, Երևան, 2000:
2. Կարապետյան Մ. Ս., Գևորգյան Է. Գ., Խորհրդային Հայաստանը 1920-1991 թվականներին, ուսումնական ձեռնարկ, խմբ. Է. Գ. Մինասյան, Երևան 2007:
3. Հայոց պատմություն, հատոր IV, գիրք առաջին /նորագույն ժամանակաշրջան /1918-1945 թթ./, Երևան, 2010:

0301/B27.	Ռուսաստանի պատմություն-4	5 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	40/0/24	
V կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	
Դասընթացի նպատակն է գիտաճանաչողական գործընթացի միջոցով ուսանողներին քաջատեղյակ դարձնել Ռուսաստանի պատմության կարևոր հիմնախնդիրներին՝ ինչպես խորհրդային, այնպես էլ հատկապես հետխորհրդային տարիների վերաբերյալ:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> ▪ լիարժեք տեսական գիտելիքներ կունենա նշված ժամանակաշրջանի Ռուսաստանի պատմության մասին <i>Ունակ կլինի</i> ✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) ▪ կարողանա կատարել ճիշտ հետևություններ ✓ (ընդհանրական կարողություններ) ▪ կկարողանա կատարել ճիշտ հետևություններ		
Համառոտ բովանդակությունը Թեմա 1. 1917-ի հոկտեմբերը և բոլշևիկների ռազմական հեղաշրջումը: Ժամանակավոր կառավարության ձերբակալումը: Խորհուրդների համառուսաստանյան II համագումարը և ընդունած հիմնարար որո-		

շումը: Կենսոգործկումի և միակուսակցական բուշնիկյան կառավարության կազմավորումը: **Թեմա 2.** Հոկտեմբերյան հեղափոխության քաղաքական հետևանքները: **Թեմա 3.** Խորհրդային իշխանության առաջին դեկրետները: Կառավարման նոր պետական ապարատի կազմավորումը: **Թեմա 4.** Խորհրդային իշխանության հակադեմոկրատական բնույթը: Ա. Խորհուրդների համառոտաստանյան II համագումարի կողմից իշխանությունը խորհուրդներին հանձնելու որոշման դեմ բողոքը: Բ. Սահմանադիր ժողովի հրավիրումը և ցրումը: **Թեմա 5.** Խորհրդային իշխանության արտաքին քաղաքականությունը և Բրեստ-Լիտովսկի խաղաղության պայմանագիրը: **Թեմա 6.** Ռազմական կոմունիզմ-կոմկոուսի 8-րդ համագումարի որոշումները: Ռազմական կոմունիզմը գյուղում և քաղաքում: **Թեմա 7.** Սպիտակ շարժում. կամավորական բանակի կազմավորումը: **Թեմա 8.** Քաղաքացիական պատերազմը: **Թեմա 9.** Ռազմական կոմունիզմից-նոր տնտեսական քաղաքականությունը՝ ՆԷՊ: Կրոնշտադի ապստամբությունը: Կոմկոուսի 10-րդ համագումարը և որոշումները: ՆԷՊ-ը գյուղում և քաղաքում: **Թեմա 10.** Խորհրդային Ռուսաստանի արտաքին քաղաքականությունը և միջազգային մեկուսացման հաղթահարումը: Ադրֆեդերացիայի ստեղծումը և ԽՍՀՄ-ի կազմավորումը: **Թեմա 11.** Ներկուսակցական նոմենկլատուրա: Տրոցկին և <<46-ի պլատֆորմը>>: Նոր կուրս: Լենինգրադյան ընդդիմությունը և նրա ջարդը: **Թեմա 12.** Ինդուստրացում և կոլեկտիվացում: **Թեմա 13.** <<Դասակարգային պատերազմի>> տեսությունը և բռնությունների ալիքը: **Թեմա 14.** Խորհրդա-գերմանական պայմանագրերը: Խորհրդա-ֆիննական պատերազմը: **Թեմա 15.** Խորհրդային Միության հայրենական մեծ պատերազմը: ԽՍՀՄ-ի մասնակցությունը Ճապոնիայի դեմ պատերազմին: **Թեմա 16.** <<Մեծ եղակի>> հանդիպումները: **Թեմա 17.** Երկու հակադիր սիստեմները և <<Մառը պատերազմը>>: **Թեմա 18.** Կյանքը պատերազմից հետո, սպասումներ և իրականություն: **Թեմա 19.** Ստալինի մահը: Իրադրությունը առանց Ստալինի: Կոմկոուսի 20-րդ համագումարը և <<քաղաքական հալոցքը>>: **Թեմա 20.** Միխայիլ Գորբաչովի քաղաքականություն և անկախության հաղթարշավը: Ռուսաստանյան ֆեդերացիայի անկախացումը: **Թեմա 21.** Նոր Օգարյովի համաձայնագիրը: Արտակարգ դրության պետական կոմիտեն և Անկախ պետությունների համագործակցությունը: **Թեմա 22.** Անկախ Ռուսաստանի 1993թ. Սահմանադրությունը: Ռուսաստանի վարչական կառուցվածքը:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Հնթացիկ քննություններ

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

Հարցատումը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2,3,2,3 միավոր: Միավորների քայքայ 1 է:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Боффа Дж. От СССР к России. Истоция неоконченного кризиса / 1964-1994 гг./ М., 1996.
2. Верт Н. История Советского государства. 1900-1991. М., 1999
3. История России в новейшее время. 1985-2009 гг. Отв. Редактор Безбородов А. Б., М., 2010.
4. История России. С начала XIX века. Т.2. Под редакцией Сахарова А.Н., М., 2005.
5. Новейшая история Отечества. XX век. Т. 1-2. Под редакцией Киселева А. Ф., М., 1998.
6. Արրահամյան Հ., Խորհրդային և հետխորհրդային հասարակությունը 1945-2011 թթ. Երևան, 2011:

0301/B29.	Հայ ազգագրություն	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	40/0/24	
V կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Ազգագրությունը որպես գիտություն Հայաստանում կայացավ 19-րդ դ. 80-90-ական թթ., սակայն Հայաստանին և հայերին վերաբերող ազգագրական վկայությունները գալիս են խոր հնադարից և սփռված են հսկայական տարածության և ժամանակի մեջ: Կուրսի նպատակն է ուսանողին ծանոթացնել հայ ազգագրություն ձևավորման փուլերին, հայ և օտար սկզբնաղբյուրներում եղած վկայություններին, որոնք վերաբերում են հայերի տնտեսական, հասարակական-ընտանեկան կենցաղին, նյութական և հոգևոր մշակույթին:		

Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.

Գիտելիք և իմացություն

- հայ ազգագրության ձևավորման ու գիտության վերածնվելու պատմությանը.

Ունակ կլինի.

✓ *(Բուն մասնագիտական կարողություններ)*

- գնահատելու և վերլուծելու հայերի և Հայաստանում ապրող մյուս ժողովուրդների էթնոկենցաղամշակութային համալիրը

✓ *(Ընդհանրական կարողություններ)*

- կկարողանա կատարել ճիշտ հետևություններ

Համառոտ բովանդակությունը

Թեմա 1. Պատմական Հայաստանի պատմագագադրական մարզերն ու շրջանները: Հայ ազգագրության ձևավորման ու զարգացման փուլերի խնդիրը: **Թեմա 2.** Ժայռապատկերները՝ որպես ազգագրական հետազոտությունների սկզբնաղբյուրներ: **Թեմա 3.** Հունա-հռոմեական պատմիչների վկայությունները Հայաստանի և հայերի մասին /Չերո-դոտոս, Քսենոփոն, Ստրաբոն, Տակիտոս, Պրոկոպիոս Կեսարացի/: **Թեմա 4.** Հայ պատմագրության մեջ եղած ազգագրական նյութերի ակնարկ: **Թեմա 5.** Արաբ մասնագետների վկայությունները Հայաստանի և հայերի մասին /9-14-րդ դդ./: **Թեմա 6.** Եվրոպայի ճանապարհորդների վկայությունները Հայաստանի և հայերի մասին /13-18-րդ դդ./: **Թեմա 7.** Հայ ազգագրությունը 19-րդ դ. առաջին կեսին /Ղ. Ինճինճյան, Մ. Բժշկյան, Մ. Թադիադյան, Խ. Աբովյան/ : **Թեմա 8.** Հայ ազգագրությունը 19-րդ դ. 2-րդ կես -1920-ական թթ./ Գ. Սրվանձտյանց, Գր. Խալաթյանց, Ե. Լալայան/: **Թեմա 9.** Ստ. Լիսիցյանի և Խ. Սամվելյանի ազգագրական գործունեությունը: **Թեմա 10.** ՀՀ-ում ազգագրական գիտական հաստատությունների և ազգագրական թանգարանների համառոտ ակնարկ: **Թեմա 11.** Հայերը աշխարհի էթնիկ հանրությունների համակարգում, հայերի էթնոլեզվական, մարդաբանական, խառնվածքային, դավանաբանական, ժողովրդագրական բնութագիրը: **Թեմա 12.** ՀՀ ազգային փոքրամասնությունների ժողովրդագրական և էթնոմշակութային բնութագիրը: **Թեմա 13.** Հայերի ավանդական և ժամանակակից արտադրական մշակույթը. երկրագործական մշակույթ, Հայկական լեռնաշխարհը երկրագործական մշակույթի կենտրոն: Բրիչային և արոքագութանային երկրագործության արտադրատեխնիկան, աշխատանքի կազմակերպման հնավանդ

ձևերը: Անասնապահական մշակույթ, ձևերը, համագործակցության և փոխօգնության ավանդական սկզբունքները: Տնայնագործական և արհեստագործական մշակույթ: Համքարական կազմակերպությունները քաղաքներում, դրոշները և սովորույթները: Օժանդակ և յուրացնող տնտեսաձևերը: Ժողովրդական ավանդական փոխադրամիջոցները և կապի միջոցները: **Թեմա 14.** Հայոց կենսապահովման մշակույթը. Գյուղական և քաղաքային ավանդական ժամանակակից բնակավայրերի տիպերը, կառուցվածքը, բնորոշ գծերը: Հայ ժողովրդական բնակարանը և ներսույթը՝ ջեռուցման, լուսավորության ավանդական և ժամանակից միջոցները, կահույքը, դրանց գործառույթային բնութագրությունը: Հայոց ավանդական և ժամանակակից տարագային համալիրները, տարածքային առանձնահատկությունները: Հայկական ուտեստն ու ըմպելիքները, հացկերույթները: **Թեմա 15.** Սոցիոներմատիվ մշակույթ, հայերի ավանդական և ժամանակակից ընտանքը և վավերելակարգը: Հայերի ընտանեկան ծխակարգը, ամուսնության և հարսանեկան ծիսաշարը, տղաբերքի և մանկատառնության, հուղարկավորման և հիշատակման հետ կապված ավանդական և ժամանակակից սովորույթները և ծեսերը: Հայոց ազգակցական համակարգը, տնտեսական, տարածքային և գաղափարական կապերը: Հայերի գյուղական համայնքը 19-20-րդ դդ.: **Թեմա 16.** Հայոց ավանդական և ժամանակակից հումանիտար մշակույթը. Հնագույն հավատալիքների, պաշտամունքի, բանավոր ստեղծագործությունների, տոների վերաբերյալ պատկերացումները հայոց մեջ:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները.

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Աբրահամյան Վ., Արհեստները Հայաստանում 4-18-րդ դդ, Երևան 1956
2. Աբրահամյան Վ., Հայ համքարությունները Անդրկովկասի քա-

դաքնեքում, Երևան, 1971:

3. Բդոյան Վ., Հայ ազգագրություն /համառոտ ուրվագիծ/, Երևան 1974
4. Գաբրիելյան Մ., Հայկական ընտանիքը անցումային շրջանում, Երևան, 2005
5. Նահապետյան Ռ., Աղձնիքահայերի ընտանիքը և ընտանեկան ծխակարգը Երևան, 2004:
6. Նահապետյան Ռ., Հայոց սոցիոնորմատիվ մշակույթը, ուսումնական ձեռնարկ, Երևան, 2009:
7. Նահապետյան Ռ., Աղձնիքահայերի մանկան ծննդի և խնամքի ավանդական սովորությունները և ծեսերը, Երևան, 2011:
8. Խառատյան – Առաքելյան Հ., Հայ ազգային տոները, Երևան, 2005:
9. Սամուելյան Խ., Հին Հայաստանի կուլտուրան, հատ. 1-3, Երևան, 1931- 1941:

0301/B21	Նոր դարերի պատմություն-1	6 կրեդիտ
շաբաթական 5 ժամ	56/0/24	
V կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	
Դասընթացի նպատակն է եվրոպական առաջատար երկրների պատմության մեկնությամբ ներկայացնել 17-ից 19-րդ դարերում արևմտյան աշխարհում լուսավորական գաղափարների ազդեցությամբ ընթացող սոցիալական, քաղաքական, մշակութային, տնտեսական նորացման գործընթացները: Կքննարկվեն Վեսթֆալյան համակարգի ձևավորումը, առանձնահատկությունները և դերակատարները, քաղաքական-պետական միավորների տարատեսակները, ազգ-պետությունների ձևավորումն ու արդիականացման միտումները, բնութագրիչները, պետության գործառույթները և իշխանության իրականացման ոլորտները, ռազմական համակարգերի տարատեսակներն ու կազմակերպման փոփոխությունները, քաղաքական համակարգերի փոփոխման ձևերը, նոր ձևավորվող միջազգային հարաբերությունների համակարգում ուժերի հարաբերակցությունը, կոնֆլիկտների տարատեսակները, համագործակցության շրջանակներն ու մեխանիզմները:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		

Գիտելիք և իմացություն

- արդիական պետության ձևավորման համատեքստը, ֆեոդալական
- հաստատություններից դեպի ներկայացուցչական հաստատություններ անցումը, հասարակության քաղաքական պասիվությունից անցումը դեպի ակտիվ մասնակցային նոր ձևերի և նորացման գործընթացի ծավալումը

Ունակ կլինի

✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ)

- ավելի խորը և համապարփակ ընկալելու ու վերլուծելու պատմական գործընթացները

✓ (ընդհանրական կարողություններ)

- արևմտյան պատմության հենքի վրա ըմբռնելու արդի համաշխարհային քաղաքականության համատեքստում տեղի ունեցող քաղաքական և հասարակական փոփոխությունների տրամաբանությունը:

Համառոտ բովանդակություն

Թեմա 1. Վեսթֆալյան համակարգի ձևավորումը: **Թեմա 2.** Անգլիայում միապետական հաստատության առանձնահատկությունները: **Թեմա 3.** Սոցիալական շերտերը, քաղաքական մշակույթի առանձնահատկությունները, պետական կառավարման վերափոխումները: **Թեմա 4.** Ֆրանսիական հասարակության սոցիալական կառուցվածքը և պետական կարգը: Հեղափոխություն տերմինի ձևակերպումը, պետական-հասարակական ճգնաճամբի խորացումը, հեղափոխական կառավարման համակարգը: **Թեմա 5.** Բոնապարտի վարչակարգը, արտաքին քաղաքականությունը և պատերազմները, հետպատերազմյան կարգավորումները Եվրոպայում: **Թեմա 6.** Բուրբոնների վերականգնումը, Հոլիպյան միապետությունը, Երկրորդ կայսրությունը: **Թեմա 7.** ԱՄՆ-ի տարածքում գաղութների ձևավորումը և դրանց անկախացումը, ԱՄՆ-ում քաղաքական համակարգի ձևավորումը, դաշնային և նահանգային լիազորությունների սահմանազատման հիմնահարցերը: **Թեմա 8.** Ավստրիական Հաբսբուրգների արտաքին քաղաքական առաջնությունները, Մարիա-Թերեզայի և Հովսեփ II-ի արդիականացման գործընթացը, կայսրության տնտեսական համապատկերը: **Թեմա 9.** Ավստրո-հունգարական դուալիզմի ձևավորումը: **Թեմա 10.** Պրուսիան և Գերմանիայի միավորումը: **Թեմա 11.** Իտա-

լիայի պետական-քաղաքական միավորները և միավորման գործընթացները, միավորված Իտալիայի պետական-քաղաքական կառուցվածքը: **Թեմա 12.** Իսպանական կայսրության թուլացման ներքին պատճառներն ու աշխարհաքաղաքական իրողությունները: **Թեմա 13.** Քաղաքական, սոցիալական, տնտեսական իրողություններն Իսպանիայում մինչ XIX դարի ութսունական թվականները: **Թեմա 14.** Լեհաստանի պետական-քաղաքական կառուցվածքը, սոցիալ-տնտեսական իրողությունները, պետության թուլացման ներքին պատճառներն ու արտաքին քաղաքական միջավայրի փոփոխությունները, Լեհաստանի մասնատումները, լեհերի ազգային-քաղաքական կառույցներն ու ազատագրական պայքարը XIX դարում: **Թեմա 15.** Արդյունաբերական հեղափոխության առաջնային ոլորտները, ֆինանսավորման աղբյուրները, քաղաքական վերնախավերի և սոցիալական շերտերի շահերը, մասնակցությունն ու շարժառիթները, ժողովրդագրական հիմնախնդիրները, գրագիտությունը, հանրային առողջապահությունը, գյուղատնտեսությունը, քաղաքային միջավայրի փոփոխությունները, հարկադրանքի և կապիտալի համահարաբերակցության մոդելները Եվրոպայում:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2,3,2,3 միավոր: Միավորների քայլը 1 է:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Anthony Giddens “The Nation-State and Violence” Los Angeles, University of California Press, 1987
2. Barry Buzan & Richard Little “International Systems in World History” New York, Oxford University Press, 2000
3. Bill Jones et al. “Politics UK” London, Cambridge University Press, 1991

4. Charles Breuning "The Age of Revaluation and Reaction 1789-1850 " New York, W.W. Norton & Company Inc., 1971
5. Charles Tilly "Coercion, Capital, and European States, AD 990-1992" Oxford, Blackwell, 1995
6. Edward Whiting Fox "The Emergence of the Modern European World" Oxford, Blackwell, 1991
7. Eugen Weber "A Modern History of Europe" New York, W. W. Norton & Company Inc., 1971
8. George Tindall and David Shi "America. A Narrative History" New York, W.W. Norton & Company Inc., 1992
9. Halford Mackinder "Democratic Ideals and Reality" London, Constable, 1919
10. Iain McLean "The Concise Oxford Dictionary of Politics" New York, Oxford University Press, 1995
11. Jocelyn Hunt "The French Revolution" New York, Routledge, 1998
12. Norman Davies "Europe" London, PIMLICO, 1997
13. Peter Stearns et al. "Encyclopedia of European Social History" New York, Gale Group, 2001
14. "История Государства и Права" под редакцией О.А. Жидкова и Н.А. Крашенинниковой, часть 2, Москва, Норма, 2004
15. "Новая История Стран Европы и Америки" под редакцией И. М. Кривогуза, Москва, Дрофа, 2002
16. Герман Киндер, Вернер Хильгеман "Всемирная История" Москва, Рыбари, 2003
17. Оскар Егер "Всемирная История" том 3, Москва, АСТ, 2000
18. Оскар Егер "Всемирная История" том 4, Москва, АСТ, 2002
19. Александр Бадак и др. "Европа в Период Английской Революции" Москва, АСТ, 2000.

0301/B50.	Համաշխարհային պատմության աղբյուրագիտություն	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	40/0/24	
V կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողին ծանոթացնել համաշխարհային պատմության ուսումնասիրության աղբյուրագիտական հենքի հետ,		

ցույց տալ աղբյուրների բովանդակությունը և կառուցվածքի առանձնահատկությունները պատմական տարբեր դարաշրջաններում, բացահայտել փաստերից օգտվելու և պատմականորեն շարադրելու ճիշտ մեթոդները:

Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.

Գիտելիք և իմացություն

- Գաղափար կունենա սկզբնաղբյուրների բովանդակային և կառուցվածքային առանձնահատկությունների, ինչպես նաև փաստերից օգտվելու և կիրարկելու մասին:

Ունակ կլինի

✓ *(բուն մասնագիտական կարողություններ)*

- կողմնորոշվելու համաշխարհային պատմության աղբյուրների տիպաբանության մեջ (արձանագրություններ, տարեգրություններ, հուշագրություններ, պատմագիտական աշխատություններ, կինոֆիլմեր),
- բացահայտելու նրանց արժանահավատության մակարդակը և օգտագործելու իր պատմական ուսումնասիրություններում և հետազոտություններում,

✓ *(ընդհանրական կարողություններ)*

- վերլուծելու սկզբնաղբյուրների գիտական աշխատանքների տվյալներն ու օգտագործելու դրանք իր իսկ կատարած աշխատանքներում:

Համառոտ բովանդակություն

Թեմա 1. Պատմական մտքի և պատմական գիտության զարգացումը Անգլիայում 17-րդ դարի երկրորդ կեսին և 18-րդ դարում: **Թեմա 2.** Պատմական գիտության զարգացումը Ֆրանսիայում 18-րդ դարում. ֆրանսիական լուսավորության պատմական միտքը: **Թեմա 3.** Պատմական մտքի զարգացումն Անգլիայում, Ֆրանսիայում, Գերմանիայում 19-րդ դարում: **Թեմա 4.** Պատմական մտքի զարգացումը ԱՄՆ-ում 18-րդ դարի երկրորդ կեսին և 19-րդ դարում: **Թեմա 5.** Մարքսիստական պատմագրության առաջացումը. Կ.Մարքսի և Ֆ.Էնգելսի պատմական հայացքները: **Թեմա 6.** Պատմական մտքի զարգացումը 19-րդ դ. վերջին և 20-րդ դ.-սկզբին: **Թեմա 7.** Պատմական մտքի զարգացումը Եվրոպայի և Ամերիկայի երկրներում նորագույն ժամանակաշրջանում:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր: Որպես կանոն՝ յուրաքանչյուր ստուգում ներառում է առավելագույնը 3 հարց: Ստուգման ձևերն են.

1-ին ստուգում. Բանավոր կարճ հարցում: Միավորների քայլը 0.5 է:

2-րդ ստուգում. Անհատական աշխատանք (փոքրածավալ գրավոր): Միավորների քայլը 1 է:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Документальные памятники: выявление, учет, использование / Под ред. С. О. Шмидта. — М., 1988.
2. Источниковедение. Теоретические и методические проблемы, М., 1969.
3. Источниковедение: Теория. История. Метод. Источники российской истории: Учебное пособие / И. Н. Данилевский, В. В. Кабанов, О. М. Медушевская, М. Ф. Румянцева / Российский государственный гуманитарный университет. М., 1998. 702 с.
4. Лаппо-Данилевский А. С. Методология источниковедения // Лаппо-Данилевский А. С. Методология истории. [Вып. 2. Спб., 1913] М., 2006. С. 275—616.
5. Лурье Я. С. О путях доказательства при анализе источников (на материале древнерусских памятников) // Вопросы истории. 1985. № 5. С. 61-68.
6. Люблинская А. Д. Источниковедение истории средних веков. Л., 1955.
7. Медушевская О. М. Теоретические проблемы источниковедения. - М., 1976.
8. Мнухина Р. С. Источниковедение истории нового и новейшего времени. М., 1970.
9. Русина Ю. А. История и теория источниковедения. Екатеринбург, 2001.
10. Суслов Е. Н. Поиск архивных документов. - Л., 1987.
11. Фарсоби́н В. В. Источниковедение и его метод: опыт анализа понятий и терминологии. — М., 1983.
12. Butterfield H. Man on His Past: The Study of the History of Historical Scholarship, Cambridge: Cambridge University Press, 1955.
13. Marwick A. The New Nature of History. Knowledge, Evidence, Language, Palgrave, 2001.

14. Thompson J. W. A History of Historical Writing, 2 vol, New York, Publisher: The Macmillan Company Language, 1942.

0301/B14.	Հայոց պատմություն-6	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	40/0/24	
VI կիսամյակ	եզրափակիչ գնահատմամբ	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել համակողմանի և ամբողջական գիտելիքներ հայոց նորագույն պատմության քաղաքական, տնտեսական և մշակութային հիմնախնդիրների վերաբերյալ, ինչպես նաև պարզաբանել պատմագիտության մեջ գոյություն ունեցող իրարամերժ խնդիրները:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		
Գիտելիք և իմացություն		
ամբողջական և համակողմանի գիտելիքներ ձեռք կբերի Խորհրդային Հայաստանի և Հայաստանի Երրորդ Հանրապետության հիմնախնդիրների վերաբերյալ,		
Ունակ կլինի.		
✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) - կատարելու ճիշտ վերլուծություններ ✓ (ընդհանրական կարողություններ) - ճիշտ գնահատելու պատմական իրադարձությունները		
Համառոտ բովանդակությունը		
Թեմա 1՝ Ներածական դասախոսություն: Թեմա 2՝ Խորհրդային Հայաստանը 1920–1922 թթ.: Խորհրդային Հայաստանի ներքին և միջազգային դրությունը: Թեմա 3՝ Անդրֆեդերացիայի և ԽՍՀՄ կազմավորումը: Թեմա 4՝ Խորհրդային Հայաստանը 1922–1941 թթ.: Թեմա 5՝ Խորհրդային Հայաստանի մշակույթը: Թեմա 6՝ Հայկական Սփյուռքը 1920-1941թթ.: Թեմա 7՝ Հայ ժողովուրդը Հայրենական մեծ պատերազմի տարիներին: Թեմա 8՝ Խորհրդային Հայաստանը 1946-1991թթ.: Թեմա 9՝ Սփյուռքը 1941-1991թթ.: Թեմա 10՝ Հայաստանի Երրորդ Հանրապետության հռչակումը և պետականության կայացման գործընթացը: Թեմա 11՝ Հայաստանի Հանրապետության ներքին դրությունը: Թեմա 12՝ Հայաստանի Հանրապետության միջազգային դրությունը և արտաքին քաղաքականությունը: Թեմա 13՝ Հայաստանի Հանրապետության հասարակական-քաղաքական կյանքը: Թեմա 14՝ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը:		

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Հնթացիկ քննություններ

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2,3,2,3 միավոր: Միավորների քայքայ 1 է:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Հայոց պատմություն. Հիմնահարցեր, Ուսումնական ձեռնարկ, խմբ. Հր. Ռ. Միմոնյան, Երևան, 2000:
2. Կարապետյան Ս. Ս., Գևորգյան Է. Գ., Խորհրդային Հայաստանը 1920-1991 թվականներին, ուսումնական ձեռնարկ, խմբ. Է. Գ. Մինասյան, Երևան 2007:
3. Է. Գ. Մինասյան, Սոցիալ-տնտեսական վերափոխումները Հայաստանի Հանրապետությունում /1990-2003 թթ./, Երևան 2003:
4. Է. Գ. Մինասյան, Ա. Վարդանյան, Հայրենիք-Սփյուռք առնչությունները ՀՀ անկախության տարիներին /1991-2009/, Ստեփանակերտ, 2010:

0301/B32.	Հայոց պատմության աղբյուրագիտություն	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	40/0/24	
VI կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել հայ բազմադարյան մատենագրության ընթացքին՝ աղբյուրագիտական գիտելիքների ձևավորման, կուտակման և համակարգ դառնալու գործընթացին, ներկայացնել ինչպես աղբյուրագիտական նյութերի նախագրային շրջանի, այնպես էլ հետգրային շրջանի աղբյուրների վերլուծությունն ու դասակարգումը:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i>		

▪ կըմբռնի հայ իրականության մեջ աղբյուրագիտական գիտելիքների առաջացման, աստիճանական զարգացման և համակարգման սկզբունքները <i>Ունակ կլինի.</i> ✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) ▪ ձեռք կբերի սկզբնաղբյուրների հետ աշխատելու հմտություններ: ✓ (ընդհանրական կարողություններ) ▪ աղբյուրագիտական գիտելիքներն օգտագործելու գիտական զեկուցումներ պատրաստելիս, կկարողանա վարել գիտական բանավեճեր:
<i>Համառոտ բովանդակությունը</i> Թեմա 1՝ Հայկական լեռնաշխարհի համայնական հասարակության պատմության սկզբնաղբյուրները: Թեմա 2՝ Հին Հայաստանի պատմության սկզբնաղբյուրները: Թեմա 3՝ Վաղ միջնադարյան Հայաստանի պատմության սկզբնաղբյուրները: Թեմա 4՝ Չարգացած միջնադարյան Հայաստանի պատմության սկզբնաղբյուրները: Թեմա 5՝ Ուշ միջնադարյան Հայաստանի պատմության սկզբնաղբյուրները: Թեմա 6՝ Հայ ժողովրդի նոր պատմության սկզբնաղբյուրները: Թեմա 7՝ Հայ ժողովրդի նորագույն պատմության սկզբնաղբյուրները:
<i>Գնահատման մեթոդները և չափանիշները</i> <i>Ընթացիկ քննություններ</i> Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր: <i>Եզրափակիչ քննություն</i> Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2,3,2,3 միավոր: Միավորների քայլը 1 է:
<i>Հիմնական գրականության ցանկը</i> 1. <<Հայ ժողովրդի պատմության քրեատոմատիա>>, հատ.1, հնագույն ժամանակներից մինչև Ք.հ. 298 թ.: Կազմողներ Պ. Հ. Հովհաննիսյան և Ա. Ե. Մովսիսյան, Երևան, Երևանի պետական համալսարանի հրատարակչությունը, 2007:

2. <<Հայ ժողովրդի պատմության քրեատոմատիա>>, հատ.1, Բ.հ. 298 թ. մինչև IX դարի կեսերը: Կազմողներ Պ. Հ. Հովհաննիսյան և Ա. Ե. Մովսիսյան, Երևան, Երևանի պետական համալսարանի հրատարակչությունը, 2011:
3. Մելիք-Բախշյան Ստ.Տ., Հայոց պատմության աղբյուրագիտություն, Երևան, ԵՊՀ հրատարակչություն, 1979, 1989, 1994:
4. Քիպարյան Կ., Պատմություն հայ հին գրականության, Վենետիկ, Ս.Ղազար, 1992:
5. Աբեղյան Մ., Երկեր, հատ. Բ-Գ, ՀԽՍՀ ԳԱ հրատ., Երևան, 1968-1970:

0301/B28.	Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների պատմություն	6 կրեդիտ
շաբաթական 6 ժամ	72/0/24	
VI կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	
Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների պատմությունը: Ներկայացնել Ասիայի և Աֆրիկայի ժողովուրդների հասարակական-քաղաքական և մշակութային զարգացման առանձնահատկությունները միջին և նոր դարերում:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		
Գիտելիք և իմացություն		
ասիական և աֆրիկյան երկրների զարգացման առանձնահատկությունները		
Ունակ կլինի		
(բուն մասնագիտական կարողություններ) - ճշգրիտ պատկերացնելու այդ երկրների զարգացման քաղաքացիական հասարակությունների ձևավորման մասին, (ընդհանրական կարողություններ) - ճշգրտորեն գնահատելու ասիական և աֆրիկյան ժողովուրդների ունեցած ավանդը համաշխարհային պատմության մեջ:		
Համառոտ բովանդակություն		
Թեմա 1. Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների միջին դարերի պատմություն հասկացությունը և նրա տարածաժամանակային սահմանները:		
Թեմա 2. Միջնադարյան քաղաքակրթության ակունքները: Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների զարգացման առանձնահատկությունները և		

պատմական գործընթացներից հետ մնալու պատճառները: **Թեմա 3.** Ավատատիրական հասարակարգի ձևավորման և զարգացման շրջանը Ասիայի և Աֆրիկայի երկրներում Չինաստանը 1-14-րդ դ.դ: **Թեմա 4.** Ճապոնիան 5-17-րդ դ.դ.: **Թեմա 5.** Հնդկաստանը 2-14-րդ դ.դ.: **Թեմա 6.** Արաբական խալիֆայությունը. Ասիայի և Աֆրիկայի արաբական երկրները: **Թեմա 7.** Իսլամի ներթափանցումը Ասիայի և Աֆրիկայի երկրներ: **Թեմա 8.** Մոնղոլական պետության կազմավորումը և նվաճողական արշավանքները: Մոնղոլիան ֆեոդալական մասնատվածության ժամանակաշրջանում: **Թեմա 9.** Չինաստանը 15-17-րդ դ.դ.: **Թեմա 10.** Ճապոնիան 15-17-րդ դ.դ.: **Թեմա 11.** Հնդկաստանը 15-17-րդ դ.դ.: **Թեմա 12.** Արաբական երկրները Օսմանյան կայսրության տիրապետության ներքո: **Թեմա 13.** Արևելյան Ասիայի և Աֆրիկայի զարգացման առանձնահատկությունները: **Թեմա 14.** Ասիայի և Աֆրիկայի երկրները նոր պատմության սկզբին: Մեծ Մոնղոլի կայսրության ճգնաժամը և քայքայումը: **Թեմա 15.** Հնդկաստանի գաղութացումը Անգլիայի կողմից: **Թեմա 16.** Օսմանյան կայսրությունը նոր դարաշրջանում: **Թեմա 17.** Չինաստանը Ցին դինաստիայի իշխանության ներքո: **Թեմա 18.** Ճապոնիան Տոկուգավայի սյոգունատի ժամանակաշրջանում: **Թեմա 19.** Հնդկաստանի գաղութային նվաճման ավարտը և գաղութային շահագործումը 19-րդ դ. առաջին կեսին. **Թեմա 20.** Չինաստանի գաղութացման սկիզբը. Տայպինների գյուղացիական պատերազմը Չինաստանում: **Թեմա 21.** Անգլիայի և Ֆրանսիայի գաղութային զավթողական պատերազմները Չինաստանի դեմ: **Թեմա 22.** Օսմանյան կայսրությունը 19-րդ դարի առաջին կեսին: Ասիայի և Աֆրիկայի արաբական երկրները նոր շրջանում: **Թեմա 23.** Եվրոպական տերությունների Հասարակածային և Հարավային Աֆրիկայի գաղութային տիրույթները և պետական կազմավորումները 18-19-րդ դ.դ.: **Թեմա 24.** Անավարտ բուրժուական հեղափոխությունը Ճապոնիայում 1868 թ.: Ասիայի և Աֆրիկայի երկրները 1870-1918 թ.թ.: **Թեմա 25.** Ճապոնիայի վերածումը գաղութային տերության: Ճապոնիայի զարգացումը 19-րդ դ. վերջին երեսնամյակում: Ճապոնիան 1890-1914 թվականներին. Ասիան և Աֆրիկան 19-րդ դարի վերջին երեսնամյակում և 20-րդ դարի սկզբին: **Թեմա 26.** Հնդկաստանը 19-րդ դ. վերջին երեսնամյակում Հնդկաչինի թերակղզու պետությունները 19-րդ դարի վերջին երեսնամյակին և 20-րդ դարասկզբին /Վիետնամ, Կամբոջա, Լաոս, Սիամ, Բիրմա/: **Թեմա 27.** Կորեան 19-րդ դ. երկրորդ կեսին և

20-րդ դ. սկզբին: **Թեմա 28.** Արաբական երկրները 19-րդ դ. վերջին-20-րդ դ. սկզբին: Աֆրիկայի բաժանման ավարտը /19-րդ դ. վերջին երեսնամյակ – 20-րդ դ. սկիզբ/ Հարավային Աֆրիկայի գաղութային բաժանման ավարտը: **Թեմա 29.** Արևմտյան Աֆրիկայի և Կոնգո գետի ավազանի իմպերիալիստական բաժանումը. Տերությունների գաղութային քաղաքականությունը Արևելյան Աֆրիկայում: **Թեմա 30.** Չինաստանը 19-րդ դարի վերջին երեսնամյակում. Օսմանյան կայսրությունը 19-րդ դարի վերջին երեսնամյակում ասիական երկրները 1900-1914 թ.թ.: **Թեմա 31.** Ասիայի զարթոնքը. Օսմանյան կայսրությունը 1900 – 1914 թթ. Չինաստանը 1900 – 1914 թ.թ.: Հնդկաստանը 20-րդ դարի սկզբին: **Թեմա 32.** Ասիայի և Աֆրիկայի երկրները 20-րդ դարակրկրբին: Ճապոնիայի վերածումը գաղութային տերության: Ճապոնիան 20-րդ դարի առաջին կեսին. Ճապոնիայի գաղութային և տնտեսական հավակնությունները և դրա կրախը: **Թեմա 33.** 1905-1911 թթ. Իրանական հեղափոխությունը, Իրանի զարգացման առանձնահատկությունները: **Թեմա 34.** Հնդկաստանը Բրիտանական կայսրության մաս. Ազգային ազատագրական պայքարի վերելքը. Մ. Գանդի, Ջ. Ներու Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների զարգացման հիմնական միտումները 20-րդ դարում: **Թեմա 35.** Հասարակածային և հարավաֆրիկյան երկրները 20-րդ դարի առաջին կեսին: Արաբական երկրների զարգացման հիմնական միտումները 20-րդ դարի առաջին կեսին: **Թեմա 36.** Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի հետևանքները ասիական և աֆրիկյան երկրների վրա: **Թեմա 37.** Ազգային ազատագրական շարժումների վերելքը Ասիայի և Աֆրիկայի երկրներում: Աֆրիկայի տարին: **Թեմա 38.** Հեռավոր Արևելքի երկրները 20-րդ դարի երկրորդ կեսին: Գաղութատիրական համակարգի ազդեցությունը երրորդ աշխարհի երկրների հասարակական քաղաքական զարգացումների վրա: **Թեմա 39.** Սոցիալիստական և լիբերալ արժեհամակարգերի առանձնահատկությունները երրորդ աշխարհի երկրներում:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն ար-

ժեքով:

Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2,3,2,3 միավոր: Միավորների քայլը 1 է:

Չրականության ցանկ

1. Ю. Л. Говоров. История стран Азии и Африки в новейшее время, Кемерово 1997
2. История стран Азии и Африки в новое и новейшее время, под ред. В. С. Кошелева, М. 2002
3. Новейшая история стран Азии и Африки, 20 век, под ред . А. Родригеса, М. 2001-2004
4. Системная история международных отношений, т. 1, 2, под ред. А. Богатунова, М. 2007
5. Международные отношения и внешняя политика СССР, сборник документов (1871-1957гг.), Москва, 1957
6. Авторитаризм и демократия в развивающихся странах, М. 1996
7. Алексеева Т. Современные политические теории, М. 2000
8. Бек У. Что такое глобализация, М. 2001
9. Иноземцев В. Современное постиндустриальное общество: природа, противоречия, перспективы, М. 2000
10. История мировой экономики (под ред. Г. Поляка, А. Марковой), М. 1999
11. Harry S. Truman. Memoirs, vol. 1, 2, New York, 1955, 1957
12. J. F. Dulles. War or Peace, New York, 1957:
13. The Cold War. A Book of Documents, Ed. with an introd. by H. Trefousse, New York, 1965
14. В. Бузов. Новейшая история стран Азии и Африки, 1945-2004, М. 2005
15. Меликсетов А. История Китая, М. 2002
16. Панцов А. Мао Цзедун, М. 2007
17. Кузнецов Ю. Навлицкая Г. История Японии, М. 1988

0301/B22	Նոր պատմություն-2	5 կրեդիտ
շաբաթական 5 ժամ	56/0/24	
VI կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	
Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել Եվրոպայի և Ամերիկայի		

երկրների պատմության նոր ժամանակաշրջանի երկրորդ հատվածը 19-րդ դարի երկրորդ կեսից մինչև 20-րդ դարի սկիզբ: Քննարկել այնպիսի համաշխարհային կարևորության երևույթներ, ինչպիսիք են բուրժուա-դեմոկրատական հեղափոխությունները Եվրոպայում, Գերմանական կայսրության ձևավորումը և քաղաքացիական պատերազմն ԱՄՆ-ում, համաշխարհային գերտերությունների արտաքին քաղաքականության ձևավորումը, միջազգային իրադրության լարվածությունը, ուժերի նոր դասավորվածությունը և ռազմաքաղաքական դաշինքների ձևավորումն Առաջին համաշխարհայինից առաջ:

Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.

Գիտելիք և իմացություն

- Եվրոպայում 19-րդ դարի երկրորդ կեսին տեղի ունեցող ազգային-ազատագրական պայքարի և նոր պետությունների առաջացման պատմական նշանակության վերաբերյալ,
- Եվրոպայում սկիզբ առած հեղափոխությունների նոր «շքերթի» պատմաքաղաքական նշանակության ու հետևանքների վերաբերյալ: Գիտելիքներ կձևավորի միջազգային հակասությունների նոր փուլի, Եվրոպայում և աշխարհում նոր ռազմաքաղաքական դաշինքների ու բաժանարար գծերի առաջացման պատճառների ու հետևանքների մասին, համաշխարհային տնտեսական, քաղաքական և սոցիալական զարգացումների վերաբերյալ և Առաջին աշխարհամարտի պատճառների ու հետևանքների, և որպես արդյունք, միջազգային հարաբերությունների նոր համակարգի հաստատման վերաբերյալ:

Ունակ կլինի

✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ)

- ձեռք բերված գիտելիքների հիման վրա ավելի խորը և համապարփակ ընկալելու և վերլուծելու պատմական գործընթացները

✓ (ընդհանրական կարողություններ)

- իր ընկալումների հենքի վրա ըմբռնելու արդի համաշխարհային քաղաքականության համատեքստում տեղի ունեցող քաղաքական և հասարակական փոփոխությունների տրամաբանությունը

Համառոտ բովանդակություն

Թեմա 1. Ֆրանսիան 19-րդ դարի 2-րդ կեսին- 20-րդ դարի սկզբին:

Թեմա 2. 1830թ. հուլիսյան հեղափոխությունը: **Թեմա 3.** 1848թ. հեղա-

փոխությունը: Ֆրանս-պրուսական պատերազմի պատճառներն ու սկիզբը: **Թեմա 4.** 1870 թ. սեպտեմբերի 4-ի հեղափոխությունը: Փարիզի կոմունան: **Թեմա 5.** Երրորդ հանրապետության պետական կարգը և քաղաքական կյանքը: **Թեմա 6.** 1875թ. Սահմանադրությունը: Արտաքին քաղաքականությունը 1870-1890-ական թթ.: Բուլանժեական ճգնաժամը: **Թեմա 7.** Ֆրանս-ռուսական դաշինքը: Գաղութային քաղաքականությունը: <<Պանամայի խաբեությունը>>: Դրեյֆուսի գործը: Վալդեբ Ռուսոյի կառավարությունը: <<Միլերանի կազուսը>>: Ռադիկալների ներքին և արտաքին քաղաքականությունը: **Թեմա 8.** Ժ. Կլեմանսոյի կառավարությունը: Ֆրանսիայի քաղաքական դերն առաջին համաշխարհային պատերազմի նախօրյակին: **Թեմա 9.** Ա. Բիրանի կառավարությունը: **Թեմա 10.** Ռ. Պուանկարեի իշխանությունը: **Թեմա 11.** Կլեմանսոյի դիկտատորական կառավարության հաստատումը: **Թեմա 12.** Անգլիան 19-րդ դարում և 20-րդ դարի սկզբին: **Թեմա 13.** 1832թ. պառլամենտական բարեփոխումը: Չարտիստական շարժումը: Անգլիայի տնտեսական զարգացումը: Գլադստոնի, Դիզրայելիի, Սոլսբերիի կաբինետները: **Թեմա 14.** Անգլիայի գաղութային քաղաքականությունը: Լիբերալների հաղթանակը 1906թ.: **Թեմա 15.** Լեյբորիստական կուսակցության առաջացումը: Լոյդջորջիզմ: **Թեմա 16.** Անգլիայի արտաքին քաղաքականությունը 1912-1914թթ., իռլանդական հարցը: **Թեմա 17.** Ամերիկյան գաղութների անկախացումը: **Թեմա 18.** Գերմանական կայսրության կազմավորումը, Գերմանիայի միավորման պատմական անհրաժեշտությունը: **Թեմա 19.** Գերմանիայի միավորման խնդիրը 1850-1860-ական թթ.: Օտտո ֆոն Բիսմարկը և ֆրանս-պրուսական պատերազմը 1870-1871թթ.: **Թեմա 20.** Կայսրության հռչակումը: Գերմանական կայսրությունը 1871-1918թթ.: Կայսրության պետական կարգը և քաղաքական կյանքը: **Թեմա 21.** Քաղաքական կուսակցությունները: Կայսերական կառավարության ներքին ռեֆորմները: <<Կուլտուրկամֆ>>: **Թեմա 22.** Կապրիվի կանցլերությունը: Պանգերմանական միությունը: Գերմանիայի պայքարը աշխարհի վերաբաժանման համար: Բյուլովի կանցլերությունը: **Թեմա 23.** Իտալիան 19-րդ դարում և 20-րդ դ. 1848-1849թթ. ազգային հեղափոխությունը: Իտալիայի միավորման սկիզբը: Ջ. Գարիբալդի: **Թեմա 24.** Իտալիայի պետական կարգը և քաղաքական կյանքը: Պապական պետությունը: <<Աջի>> կառավարում: <<Ձախի>> կառավարումը: Իտալիայի արտաքին քաղաքականությունը: **Թեմա 25.**

Ֆ. Կրիսպիի անցումը իշխանության գլուխ: Ներքադաքական դրությամբ սրումը: **Թեմա 26.** Ջ. Ջոլիտիի լիբերալ քաղաքականությունը 20-րդ դարի սկզբին: **Թեմա 27.** Իտալո-թուրքական պատերազմը: **Թեմա 28.** ԱՄՆ-ն 19-րդ դարում: ԱՄՆ-ի տնտեսական զարգացումը և տարածքային աճը: **Թեմա 29.** Աբոլիցիոնիզմ: Քաղաքացիական պատերազմը 1861-1865թթ.: Արտաքին քաղաքականությունը: **Թեմա 30.** Ամերիկյան էքսպանսիոնիզմի գաղափարախոսությունը: **Թեմա 31.** <<Բաց դոների>> դոկտրինան: **Թեմա 32.** Միջազգային հարաբերությունները 1871-1914թթ. Երեք կայսրերի համաձայնությունը: 1875-1878թթ. Արևելյան ճգնաժամը: **Թեմա 33.** Ավստրո-գերմանական դաշինքը /1879թ./: Եռյակ դաշինքը /1882թ./: **Թեմա 34.** Պայքարը Աֆրիկայի և Ասիայի համար: <<Ինքնաապահովության>> պայմանագիրը: **Թեմա 35.** <<Փայլուն մեկուսացման>> անգլիական քաղաքականությունը: **Թեմա 36.** Ֆրանս-ռուսական դաշինքը /1891-1893թթ./: Մեծ տերությունները և հակասությունների սրումը Հեռավոր Արևելքում: **Թեմա 37.** Աշխարհի բաժանման ավարտը: Միջազգային հարաբերությունների սրումը Առաջին աշխարհամարտի նախօրյակին: **Թեմա 38.** <<Բաց դոների>> դոկտրինան: Անգլո-գերմանական հակասությունները: Հեռավորարևելյան հարցը: **Թեմա 39.** Անտանտի կազմավորումը: Առաջին մարտկկյան ճգնաժամը /1905-1906թ./: **Թեմա 40.** Ռուս-գերմանական հակասությունները: Անգլո-պրուսական համաձայնությունը: **Թեմա 41.** 1908-1909թթ. Բոսնիական ճգնաժամը: Երկրորդ մարտկկյան ճգնաժամը 1911թ.: **Թեմա 42.** Իտալո-թուրքական, Բալկանյան առաջին և երկրորդ պատերազմները:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2,3,2,3 միավոր: Միավորների քայլը 1 է:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Ўр қашқарқон (1789-1870), ҳафр. Қашқарқон Р. Ё., 1982:
2. Антхина-Московченко В. И., Тетя еспублика во Фанции. 1870-1918, М., 1986.
3. Астафьев И.И., уско-геманские отношения 1905-1911 гг., М.,1972.
4. Балканы в конце XIX- начале XX века: Очеки становления национальных госудаств и политических стукту го-Восточной Евопы, М., 1991.
5. Болховитинов Н.Н., Становление истоической науки в США // Истоия США, т. 1., М., 1983.
6. Болховитинов Н.Н., Основные тапы и напавления азвития амеиканской истоиогафии внешней политики США //Вопосы истоии, М., 1986, N 9.
7. Вебе А. Б., Классовая боьба и капитализм. абочее и пофсозное движение как факто социально-кономического азвития XIX- XX вв., М., 1986.
8. Всеминая истоия, т. 4-6, под ед. Жукова Е., М., 1958-1960.
9. Галкин И. С., Создание Геманской импеии 1815-1871, М., 1986.
10. Геманская истоия в новое и новейшее вемя, т. 1, М., 1970.
11. Готлиб В., Тайная дипломатия во вемя Пеовой миовой войны, М., 1960.
12. Гусев В. В., Изучение новой истоии стан Западной Евопы и США в СССР 1976-1981, Военеж, 1983.
13. Дементьева И. П., Амеиканская истоиогафия гажданской войны в США (1861-1865), М., 1963.
14. Дебиду А., Дипломатическая истоия Евопы, т. 1, остов-на-Дону, 1995, 506 с.
15. Дебиду А., Дипломатическая истоия Евопы , т. 1-2, остов-на-Дону, 1995, 604 с.
16. Далин В. М., Истоики Фанции XIX-XX веков, изд. Наука, М., 1981, 325 с.
17. Двис Н., Истоия Евопы, М., 2004.
18. Зиде., Социальная истоия семьи в Западной и Центальной Евопе (конец XVIII- XX вв.), М., 1997.
19. Иванян . А., Истоия США, М., 2004.
20. Истоия Фанции, в тех томах, едколлегия Манфед А. З. и д., изд. Наука, М., 1972-1973, т. 1, 355 с., т. 2, 581 с.

21. Истоия Евопы, т. 5, М., 2000.
22. Истоия Евопы, т. 4-5, под ед. Удальцова З., М., 1988.
23. Истоия внешней и дипломатии США (1776-1917г.). (Заубежная истоиогафия), вып. I, М., 1986.
24. Истоия Италии, в тех томах, т. 3, под ед. Сказкина С. Д., изд. Наука, М., 1971, 539 с.
25. Истоия дипломатии, т.1, под ед. Зоина В., М., 1959.
26. Истиия дипломатии, т. 2, под ед. Потемкина В., М., 1945.
27. Новая истоия стан Евопы и Амеики. Втоой пеиод, под ед. Е. Е. овской и И. М. Кивогуза, М., 1998
28. Киссиндже Г., Дипломатия, М., 1962.
29. Лан В. И., США: от испано-амеиканской до Певой миовой войны. М., 1976.
30. David Thomson, Europe since Napoleon, New York, 1962.
31. Eugen Weber "A Modern History of Europe" New York, W. W. Norton & Company Inc., 1971
32. Norman Davies "Europe" London, PIMLICO, 1997

0303/B21.	Մանկավարժություն	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	48/0/16	
VI կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողին ներկայացնել մանկավարժություն գիտության ժամանակակից հիմնախնդիրները, նրա զարգացումը՝ գիտական հարացույցների հիմքի վրա, և ցույց տալ մանկավարժություն գիտության տեղն ու դերը մարդուն ուսումնասիրող գիտությունների շարքում:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		
<i>Գիտելիք և իմացություն</i>		
կիմանա մանկավարժության ժամանակակից տեսությունները, ճյուղերը, հիմնական հասկացությունները, ուսուցման և դաստիարակության դերը մարդու անձի ձևավորման և զարգացման գործընթացում, ՀՀ կրթության համակարգի արդի բարեփոխումները, ուսուցման նոր տեսակները, կազմակերպման նոր ձևերն ու մեթոդները, կրթության կառավարման հիմնահարցերը:		
<i>Ունակ կլինի</i>		

✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) - կկարողանա հասկանալ մանկավարժություն գիտության տեղն ու դերը մարդու անձի սոցիալականացման համատեքստում: ✓ (ընդհանրական կարողություններ) - տեսական գիտելիքները կիրառել գործնականում:	
Համառոտ բովանդակությունը Թեմա 1՝ Մանկավարժություն գիտության հիմնական հասկացությունները, օրինաչափությունները, առարկան, խնդիրները: Թեմա 2՝ Մանկավարժական գիտությունների համակարգը, ՀՀ կրթության համակարգը և բարեփոխումները: Մանկավարժական մտքի պատմական զարգացումը: Թեմա 3՝ Դիդակտիկայի հիմունքները: Թեմա 4՝ Ուսուցման նպատակները, գործընթացի մեթոդաբանական հիմքերը: Ուսուցման սկզբունքները, մեթոդները, կազմակերպման ձևերը, միջոցները: Թեմա 5՝ Կրթության բովանդակությունը, նպատակը, խընդիրները: Թեմա 6՝ Անձի համակողմանի և ներդաշնակ զարգացում: Թեմա 7՝ Դաստիարակության հիմունքները, էությունը, սկզբունքները և համակարգը, մտավոր, բարոյական, աշխատանքային, գեղագիտական, սեռական, իրավական, տնտեսագիտական, գոյապահպանական դաստիարակության մեթոդները, միջոցները, արտադասարանական և արտադպրոցական աշխատանքներ. դպրոցի կառավարում:	
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր: <i>Ստուգման ձևերն են.</i> <i>1-ին ստուգում.</i> Անհատական աշխատանք (փոքրածավալ գրավոր): Միավորների քայլը 1 է: <i>2-րդ ստուգում.</i> Բանավոր հարցում(թեսթ): Միավորների քայլը 0.5 է:	

0301/B34.	Թանգարանագիտություն և արխիվագիտություն	2 կրեդիտ
շաբաթական 3 ժամ	32/0/16	
VI կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողին հաղորդել տեսական գիտելիքներ թանգարանագիտության վերաբերյալ, ներկայացնել թանգարա-		

նագիտությունը որպես գիտություն, դրա ուսումնասիրության առարկան և օբյեկտը, թանգարանագիտական հիմնական հասակացությունները, թանգարանագիտության կապը և տեղը մյուս գիտությունների համակարգում: Ուսանողին ամբողջական գիտելիքներ է տրվում արխիվների, արխիվային գործի, արխիվային գործառնությունների և արխիվային վավերագրերը մշակելու և օգտագործելու վերաբերյալ:

Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.

Գիտելիք և իմացություն

- կծանոթանա թանգարանների ստեղծման պատմությունը և թանգարանների կառուցվածքին
- նորովի կգնահատի մշակութային արժեքներն ու թանգարանների դերը դրանց պահպանման և սերունդներին փոխանցելու գործում

Ունակ կլինի.

✓ *(բուն մասնագիտական կարողություններ)*

- մշակելու վավերագրերը և օգտագործելու իր գիտական հետազոտություններում

✓ *(ընդհանրական կարողություններ)*

- Կատարելագործելու զեկուցում պատրաստելու և բանավեճ վարելու մշակույթը

Համառոտ բովանդակությունը

Թեմա 1՝ Թանգարանների ծագման պատմությունից: **Թեմա 2՝** Հայաստանի թանգարանների պատմությունից: **Թեմա 3՝** Թանգարանագիտությունը որպես գիտություն, ուսումնասիրության առարկան, օբյեկտը: **Թեմա 4՝** Թանգարանագիտական հիմնական հասակացությունները: **Թեմա 5՝** Թանգարանագիտության մեթոդը, կառուցվածքը, տեղը մյուս գիտությունների համակարգում: **Թեմա 6՝** Թանգարանների հիմնական սոցիալական խնդիրները: **Թեմա 7՝** Թանգարանային ֆոնդեր: **Թեմա 8՝** Թանգարանների կառավարում և մարքեթինգ: **Թեմա 9՝** Թանգարանների դասակարգումը ըստ տիպերի: **Թեմա 10՝** Ցուցադրություն, ցուցահանդես: **Թեմա 11՝** Ցուցադրության տեքստեր: **Թեմա 12՝** Թանգարանի հանրահոշակում, ինֆորմացիա և գովազդ: **Թեմա 13՝** ԻԿՈՄ-ի պատմությունը, թանգարանների բարեկամների ասոցիացիա: **Թեմա 14՝** Նոր ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների կիրառումը թանգարաններում: **Թեմա 15՝** Ներածական դասախոսություն:

Թեմա 16՝ Հին Հայաստանի պատմության սկզբնաղբյուրները: **Թեմա 17՝** Վաղ միջնադարյան Հայաստանի սկզբնաղբյուրները: **Թեմա 18՝** Հայաստանի զարգացած միջնադարի սկզբնաղբյուրները: **Թեմա 19՝** Հայաստանի ուշ միջնադարի պատմության սկզբնաղբյուրները: **Թեմա 20՝** Հայոց նոր պատմության սկզբնաղբյուրները: **Թեմա 21՝** Հայոց նորագույն պատմության սկզբնաղբյուրները:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր:

Ստուգման ձևերն են.

1-ին ստուգում. Անհատական աշխատանք (ռեֆերատ): Միավորների քայլը 1 է:

2-րդ ստուգում. Բանավոր հարցում: Միավորների քայլը 0.5 է:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Արխիվային շինարարությունը Հայաստանում, Երևան, 1960:
2. Հայաստանի պետական արխիվները, Երևան, 1983:
3. Հայկական ՍՍՌ պետական կենտրոնական պատմական արխիվի ուղեցույց, Երևան, 1960:
4. Центральный государственный архив октябрьской революции и социалистического строительства Армянской ССР. Путеводитель, Ереван, 1990:
5. Крайская З.В., Челлини Э.В. Архивоведение, Москва, 1996:
6. Клипе Р. Р., Художественное проектирование экспозиции, М. 1978.
7. Музейные термины. Терминологические проблемы музееведения (сб. н. тр.), М. 1986.
8. Музееведение. на пути к музею 21 в. (сб. н. трудов), М. 1989.
9. Ребякин В. Н., Художественный музей, М. 1974.
10. Современный художественный музей (сб. ст.), л. 1980.
11. Чинхолл Р., Музейная каталогизация и ЭВМ, М. 1983.

0301/B33.	Հայոց պատմության պատմագրություն	4 կրեդիտ
Զաբաբական 4 ժամ	32/0/16	
VII կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին հիմնարար գիտելիքներ		

հաղորդել մեր ազգային պատմական գիտության անցած ողջ ուղու մասին՝ սկսած նախագրական շրջանի պատկերացումներից մինչև մեր օրերի պատմագիտական դպրոցները, ուղղությունները, տեսությունները:

Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.

Գիտելիք և իմացություն

- կպատկերացնի հայ պատմագրության զարգացման ուրույն ընթացքը և առանձնահատկությունները,
- կհասկանա հայ իրականության մեջ պատմական գիտելիքների առաջացման, կուտակման և համակարգման ընթացքը,
- կընկալի հայոց պատմության պատմագրության խնդիրները, գիտելիքներ ձեռք կրերի պատմագրական հետազոտությունների տիպերի մասին,

Ունակ կլինի.

✓ *(բուն մասնագիտական կարողություններ)*

- ի վիճակի կլինի կողմնորոշվելու պատմական գիտության պատմության վիճելի հարցերում:
- գնահատելու հայ պատմագրության զարգացման խոշոր փուլերից յուրաքանչյուրի ինքնատիպությունը և առանձին նշանավոր պատմիչների դերն ու ավանդը հայ պատմագրության ձևավորման ու առաջընթացի համատեքստում,
- պարբերացնելու հայ միջնադարյան պատմագրության ընթացքը, բնութագրել նրա զարգացման առանձին փուլերը,

✓ *(ընդհանրական կարողություններ)*

- ընդլայնելու և կիրառելու ունեցած գիտելիքները,
- վերլուծելու փաստերը և եզրակացություններ կատարելու՝ հենվելով նախորդ հետազոտողների ձեռքբերումների վրա,
- դիմել տեղեկատվության ժամանակակից միջոցներին:

Համառոտ բովանդակությունը

Թեմա 1՝ Պատմական գիտելիքների առաջացումը Հայաստանում: Նախամեսրոպյան շրջանի հայ պատմագրությունը: **Թեմա 2՝** Հայ միջնադարյան պատմագրության պարբերացումը: Հայ միջնադարյան պատմագրության բնութագրական գծերը և առանձնահատկությունները: Պատմական երկերի հիմնական տեսակները հայ միջնադարյան պատմագրության մեջ: **Թեմա 3՝** Պատմության պարբերացումը հայ միջնադարյան պատմագրության մեջ: Պատմական ժամանակը հայ միջնադարյան պատմագրության մեջ: **Թեմա 4՝** Ստեղծագործա-

կան հիմնական եղանակները հայ միջնադարյան պատմագրության մեջ: **Թեմա 5՝** Հայ միջնադարյան պատմագրության ականավոր դեմքերը: **Թեմա 6՝** Հայ պատմագրության զարգացման պայմանները, ընթացքը, ականավոր ներկայացուցիչները 18-րդ դարի վերջերին-19-րդ դարում: **Թեմա 7՝** Հայ պատմագրության առաջընթացը, զարգացման հիմնական միտումները, նշանավոր դեմքերը 20-րդ դարում: **Թեմա 8՝** Հայ պատմագրության ներկա վիճակը և հեռանկարները:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2,3,2,3 միավոր: Միավորների քայլը 1 է:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Բաբայան Լ, Դրվագներ Հայաստանի վաղ ֆեոդալիզմի դարաշրջանի պատմագրության (V-VIII դարեր), ՀՀ ԳԱԱ հրատարակչություն, Երևան, 1977:
2. Բաբայան Լ., Դրվագներ Հայաստանի զարգացած ֆեոդալիզմի դարաշրջանի պատմագրության (IX-XIII դարեր), ՀՀ ԳԱԱ հրատարակչություն, Երևան, 1981:
3. Բաբայան Լ.Հ., Դրվագներ Հայաստանի XIV-XVIII դարերի պատմագրության, ՀՀ ԳԱԱ հրատարակչություն, Երևան, 1984:
4. Հարությունյան Շ., Պատմագիտության զարգացումը Սովետական Հայաստանում 1920-1965 թթ., ՀՀ ԳԱԱ հրատարակչություն, Երևան, 1967:
5. Ճեմճեմեան Ս., Հ. Միքայել Չամչեան եւ իր Հայոց պատմութիւնը, Մխիթարեան տպարան, Վենետիկ, 1983:

0301/B23.	Նորագույն պատմություն	8 կրեդիտ
շաբաթական 8 ժամ	64/0/32	

VII կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ
Դասընթացի նպատակն է ուսանողին ներկայացնել 20-րդ դարի Եվրոպայի և Ամերիկայի երկրների պատմությունը: Տալ քաղաքակրթության զարգացման տիպաբանությունը 20-րդ դարի ընթացքում ինչպես Եվրոպական աշխարհամասում, այնպես էլ ամերիկյան մայրացամաքում: Ներկայացնել հասարակության զարգացման վերաբերյալ երկու հակադիր գաղափարախոսությունների բախումներն ու համակերպումը:	
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> 20-րդ դարի Եվրոպայի և Ամերիկայի երկրների զարգացման առանձնահատկությունների վերաբերյալ: <i>Ունակ կլինի</i> ✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) - գնահատելու քաղաքական զարգացումները, անելու անհրաժեշտ եզրահանգումներ գլոբալ աշխարհաքաղաքական զարգացումների վերաբերյալ, - հարկ եղած դեպքում ներկայացնելու արդի հասարակական-քաղաքական զարգացումների հիմքերը, ✓ (ընդհանրական կարողություններ) - կատարելու գիտա-հետազոտական ուսումնասիրություն, - օգտվելու անհրաժեշտ սկզբնաղբյուրներից, - մասնակցելու գիտաժողովների և բանավեճերի:	
Համառոտ բովանդակություն. Թեմա 1՝ Քաղաքակրթությունների ընդհանուր բնութագիրը: Թեմա 2՝ Միջազգային հարաբերությունները: Իրադարձությունները և կարևորագույն խնդիրները 1918-1939 թթ.: Թեմա 3՝ Միջազգային հարաբերությունները 1945–1990-ական թթ.: Թեմա 4՝ Սոցիալիստական համակարգը երկրներ աշխարհակարգի պայմաններում: Թեմա 5՝ ԱՄՆ-ը և Արևմտյան Եվրոպայի երկրները 1918–1990-ական թթ.: Թեմա 6՝ ԱՄՆ-ի արտաքին քաղաքականությունը արդի էտապում: Թեմա 7՝ Էմիգրացիայի խնդիրը ժամանակակից աշխարհում: Թեմա 8՝ Աշխարհը արդի էտապում:	
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները <i>Ընթացիկ քննություններ</i> Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրա-	

քանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2,3,2,3 միավոր: Միավորների քայլը 1 է:

Չրականության ցանկ

1. Հակոբյան Հ., Նորագույն պատմություն, Եր. 1998
2. М. В. Пономарев. История стран Европы и Америки в новейшее время, М. 2006
3. Системная история международных отношений, т. 1, 2, под ред. А. Богатурова, М. 2007
4. Международные отношения и внешняя политика СССР, сборник документов (1871-1957гг.), Москва, 1957:
5. Авторитаризм и демократия в развивающихся странах, М. 1996
6. Алексеева Т. Современные политические теории, М. 2000
7. Арах М. Европейский Союз: введение политического объединения, М. 1998
8. Арзаканян М. Политическая история Франции, М. 2003
9. Базарбаев Б. В поисках истинного либерализма, М. 1994
10. Бек У. Что такое глобализация, М. 2001
11. Белоусова З. Франция и европейская безопасность. 1929-1939гг., М. 1976
12. Валлерстайн И. После либерализма, М. 2003
13. Ватлин А. Германия в 20 веке, М. 2002
14. Випперман В. Европейский фашизм в сравнении, М. 2000
15. Величко А. Христианство и социальный идеал, М. 2000
16. Волконский Н. История информационных войн, т. 2, Спб. 2003
17. Восточноевропейский социализм: становление режима, попытки его модификации, причины поражения, М. 1992
18. Германский вопрос в 1945-1990 гг. Киев, 1991
19. Зонтхаймер К. Федеративная республика Германия сегодня. Основные черты политической системы, М. 1996
20. Заболотный В. Новейшая история стран Европы и Северной

Америки. Конец 20-начало 21 века, М. 2004

21. Испания 1918-1972. Исторический очерк, под ред. И. Майского, М. 1975
22. Илюхина Р. Лига Нации 1919-1934, М. 1982
23. Иноземцев В. Современное постиндустриальное общество: природа, противоречия, перспективы, М. 2000
24. История мировой экономики (под ред. Г. Поляка, А Марковой), М. 1999
25. Christian Zentner/ CHRONICK ZWEITER WELTKRIEG / Otus Verlag AG, St.Gallen, S. 20-22, 2007
26. Gerhart Binder. Epoche der Entscheidungen/ Eine Geschichte des 20. Jahrhunderts. Sechste Auflage. Stuttgart-Degerloch: Seewald Verlag. 1960.
27. II. Weltkrieg / Dokumentation Das III.Reich. Gütersloch : Mohndruck Graphische Betriebe GmbH,. 1989
28. Christopher R. Browning, The Origins of the Final Solution: The Evolution of Nazi Jewish Policy, University of Nebraska Press
29. С6.Lewkowicz, Nicolas, The German Question and the Origins of the Cold War, IPOC, Milan, 2008
30. G. Kennan, Memoirs, vol. 1, 2, Boston, Toronto, 1967, 1972:
31. Harry S. Truman, Memoirs, vol. 1, 2, New York, 1955, 1957:
32. J. F. Dulles, War or Peace, New York, 1957:
33. The Cold War. A Book of Documents, Ed. with an introd. by H. Trefousse, New York, 1965:

0301/B36	Վրաստանի և Ադրբեջանի պատմություն	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	32/0/16	
VII կիսամյակ	Եզրափակիչ գնահատմամբ	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ճանաչողական, գիտա-տեսական և քաղաքական դիտանկյուններով ներկայացնել Վրաստանի և Ադրբեջանի պատմությունը, լուսաբանել տարաբնույթ, վիճահարույց և միմյանց հակադիր տեսակետներ:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. Գիտելիք և իմացություն		

- կճանաչի հարևան երկու երկրների պատմությունը,
- կհասկանա և կվերլուծի այդ ժողովուրդների պատմական զարգացման առանձնահատկությունները, նրանց քաղաքակրթությունների էությունը,

Ունակ կլինի

✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ)

- յուրաքանչյուր թեմայի վերլուծության հիման վրա անել տեսական ընդհանրացումներ:

✓ (ընդհանրական կարողություններ)

- կատարելագործելու զեկուցում պատրաստելու ու գիտական բանավեճ վարելու մշակույթը:

Համառոտ բովանդակությունը

Թեմա 1՝ Վրաստանը հնագույն ժամանակներում: **Թեմա 2՝** Վրաստանը 4-8-րդ դդ.: **Թեմա 3՝** Վրաստանը 9-11-րդ դդ.: **Թեմա 4՝** Վրաստանը 13-րդ դ. սկզբներից մինչև 19-րդ դ. սկիզբը: **Թեմա 5՝** Վրաստանը 19-20-րդ դ. սկզբին: **Թեմա 6՝** Վրաստանը խորհրդային ժամանակաշրջանում: **Թեմա 7՝** Վրաստանը ետխորհրդային տարիներին: **Թեմա 8՝** Արևելյան Անդրկովկասը 8-16-րդ դդ.: **Թեմա 9՝** Արևելյան Անդրկովկասը 16-րդ դ.-19-րդ դ. սկզբին: **Թեմա 10՝** Արևելյան Անդրկովկասը ռուսական կայսրության կազմում: **Թեմա 11՝** Արևելյան Անդրկովկասը 20-րդ դ. սկզբին: **Թեմա 12՝** Ադրբեջանի անկախ հանրապետությունը 1918-1920 թթ.: **Թեմա 13՝** Ադրբեջանի խորհրդայնացումը և հարաբերությունները հարևան երկրների հետ: **Թեմա 14՝** Ադրբեջանը խորհրդային տարիներին: **Թեմա 15՝** Ադրբեջանի հանրապետությունը ետխորհրդային տարիներին:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Ընթացիկ քննություններ

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննությունները թեստային են, յուրաքանչյուրը՝ 4 միավոր առավելագույն արժեքով: Թեստը պարունակում է 4 առաջադրանք, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 միավոր:

Եզրափակիչ քննություն

Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ 10 միավոր առավելագույն արժեքով:

Հարցատոմսը պարունակում է 4 հարց, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 2,3,2,3 միավոր: Միավորների քայլը 1 է:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Բայրուրդյան Վ., Իրանի պատմություն, Եր., 2006:
2. Երեմեն Դ. Ե., Թուրքերի ծագումը. /Ծագումը և էթնիկական պատմության հիմնական էտապները/, Երևան, 1975
3. Էնանթոլլահ Ռեզա, Ազրբայջան և Առան, /Կովկասյան Ալբանիա/, Երևան, 1994:
4. Մելքոնյան Ա., Ջավախքը 19-րդ դ. և 20-րդ դարի 1-ին քառորդին, Եր., 2003:
5. Վիրաբյան Վ., Հայ-վրացական պատերազմը, ՀՀ կառավարության ռազմաքաղաքական գործունեությունը և կուսակցությունները, Եր., 2003:
6. Лордкипанидзе М.Д., Мемисишвили Т.А., Очерки истории Грузии, т. 1-2, Тб.1989.
7. Мелик-Шахназарян Л., Этнополиэтика Азербайджана, Ер. 2007.
8. Азербайджан: Полигон, Ер. 2012.

0301/B35.	Պատմության դասավանդման մեթոդիկա	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	32/0/16	
VII կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատուման	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել պատմության դասավանդման խնդիրների, կազմակերպման հիմնաձևերի ու մեթոդների, պատմական մտածողության զարգացմանը նպաստող տարբեր հնարների մասին պատշաճ մասնագիտական պատկերացում:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		
Գիտելիք և իմացություն		
- պատմամշակութային գործընթացի, հասարակական առաջադիմության հիմնախնդրի լուսաբանման գործում պատմության դասավանդման դերն ու նշանակությունը, - դասավանդման, և հատկապես պատմության դասավանդման հիմնաձևերին ու կարևորագույն մեթոդներին		
Ունակ կլինի		
✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ)		
կատարելու պատմության մասին բազմաբնույթ գիտելիքի հա-		

մակարգում և տեսական վերլուծություն ✓ (ընդհանրական կարողություններ) կատարելագործելու գեկուցում պատրաստելու ու գիտական բանավեճ վարելու մշակույթ:
Համառոտ բովանդակությունը Թեմա 1՝ Դասավանդողի դերը դասավանդման գործընթացում և կրթության համակարգում, ներկայացվող ժամանակակից պահանջները: Թեմա 2՝ Դասավանդման ավանդական և ժամանակակից մոդելների հարաբերակցումը: Թեմա 3՝ «Դաս», «դասարան» հասկացությունները, դասաժամերի քանակը պատմության ուսուցման գործընթացում: Թեմա 4՝ Դասավանդման գործընթացում դասընթացի կարևորագույն հասկացությունների բովանդակության մեկնաբանության և վերլուծության անհրաժեշտությունը: Թեմա 5՝ Համաշխարհային պատմության գիտական պարբերացման հիմնահարցը: Թեմա 6՝ Ազգային պատմության դասավանդումը համաշխարհային պատմության համատեքստում: Թեմա 7՝ Պատմության դասավանդման կազմակերպման հիմնաձևերն ու մեթոդները: Թեմա 8՝ Ուսումնական ծրագրերի և ուսումնական ձեռնարկների վճռորոշ նշանակությունը դասավանդման գործընթացում: Թեմա 9՝ ԽԻԿ համակարգը պատմական մտածողությունը խթանող միջոց:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր: Որպես կանոն՝ յուրաքանչյուր ստուգում ներառում է առավելագույնը 3 հարց: Ստուգման ձևերն են. 1-ին ստուգում. Բանավոր կարճ հարցում: Միավորների քայլը 0.5 է: 2-րդ ստուգում. Անհատական աշխատանք (փոքրածավալ գրավոր): Միավորների քայլը 1 է:
Հիմնական գրականության ցանկը 1. Ղևոնդյան Հ. Հ., Պատմության դասավանդման մեթոդիկա, Ե., 2001: 2. Ստրադլինգ Ռ., Պատմության դասավանդման բազմատեսակյուն մոտեցումը, Ե., 2008: 3. Քիսթ Զ., Կրոնական բազմազանություն և միջմշակութային կրթություն, Ե., 2008: 4. „Подготовка и опубликование новых учебников по истории для школ в европейских странах, проводящих демократические преобразования”, Варшава, 1996. 5. „Преподавание истории и пропаганда демократических ценностей и

идеи терпимости”, Страсбург, 1996.
6. Пингл Фальк, Исследование, Страсбург, 1996.
7. „Первоначальная местная подготовка преподавателей истории в европейских странах в период демократических преобразований”, Львов, 1997.
8. „Совет Европы и история в школе”, Страсбург, 1997.

0301/B45	Փիլիսոփայության պատմության	4կրեդիտ
շաբաթական 6 ժամ	32/0/16	
VIII կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատուման	
Դասընթացում ուսանողներին ծանոթացնել փիլիսոփայական մտքի զարգացման ընթացքին, փիլիսոփայական ուղղություններին ու հոսանքներին, պատմափիլիսոփայական ուսմունքներին:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		
Գիտելիք և իմացություն		
- փիլիսոփայության և փիլիսոփայության պատմության հարաբերակցության տեսակետները, - փիլիսոփայապատմական նյութի վերակազմության մեթոդաբանական սկզբունքները և հիմքերը, փիլիսոփայական մտքի պարբերացման տիպերը, դասական, ոչ դասական և հետ ոչ դասական շրջանների յուրահատկությունները, - փիլիսոփայության պատմության պատմագրության փուլերը և դրանց առանձնահատկությունները, - փիլիսոփայության պատմության վերակազմության հիմնական տեսությունները և մոտեցումները:		
Ունակ կլինի		
✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ)		
տարբերակելու փիլիսոփայման տիպերը,		
✓ (ընդհանրական կարողություններ)		
վերլուծել փիլիսոփայության պատմության տեսությունների ընդհանրությունները և տարբերությունները:		
Համառոտ բովանդակությունը		
Թեմա 1՝ Փիլիսոփայության պատմության առարկան: Թեմա 2՝ Հին Արևելքի փիլսոփայությունը: Թեմա 3՝ Անտիկ հունական փիլիսոփայություն: Թեմա 4՝ Դասական շրջանի հունական փիլսոփայությունը:		

Թեմա 5. Հելլենիստական դարաշրջանի փիլիսոփայություն: **Թեմա 6.** Միջնադարյան փիլիսոփայություն: **Թեմա 7.** Միտլաստիկական փիլիսոփայություն: **Թեմա 8.** Վերածննդի դարաշրջանի փիլիսոփայություն: **Թեմա 9.** Նոր ժամանակի փիլիսոփայությունը: **Թեմա 10.** Գերմանական դասական փիլիսոփայություն: **Թեմա 11.** Փիլիսոփայական միտքը 19-րդ դարում: **Թեմա 12.** 20-րդ դարի փիլիսոփայական ուղղությունները:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է 9 միավոր առավելագույն արժեքով: Որպես կանոն՝ յուրաքանչյուր ստուգում ներառում է առավելագույնը 3 հարց:

Ստուգման ձևերն են.

1-ին ստուգում. բանավոր կարճ հարցում: Միավորների քայլը՝ 0,5:

2-րդ ստուգում. փոքրածավալ գրավոր /ստուգողական աշխատանք/: Միավորների քայլը՝ 0,5:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Лаертский Диоген, О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов, М.,
2. Ясперс К., Всемирная история философии. Введение, СПб, 2000.
3. Богомолов А.С., Ойзерман Т.И., Основы теории историко-философского процесса, М., 1983.
4. Емельянов Б.В., Любытийн К.Н., Введение в историю философии, М., 1987.

0202/B32	Հայ և համաշխարհային արվեստի պատմություն	4 կրեդիտ
շաբաթական 6 ժամ	32/0/16	
VIII կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Դասընթացը նպատակն է ծանոթացնել ուսանողին հայ և համաշխարհային արվեստի պատմությանը, նրա զարգացման հիմնական փուլերին, կարևոր ստեղծագործություններին: Հաղորդակից դարձնել ուսանողին նախնադարյան, հին քաղաքակրթությունների, դասական՝ հունա-հռոմեական, միջնադարյան մշակույթներին, ինչպես նաև հեղինակավոր արվեստագետների ստեղծագործությունների ուսումնասիրմանը:		

Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.

Գիտելիք և իմացություն

- մշակույթի պատմության օրինաչափությունները, զարգացման առանձնահատկությունները,

Ունակ կլինի

✓ *(բուն մասնագիտական կարողություններ)*

- կճանաչի հայ և համաշխարհային մշակույթի կարևոր հուշարձանները

✓ *(ընդհանրական կարողություններ)*

- կդառնա որոշ ստեղծագործությունների անմիջական հաղորդակիցը:

Համառոտ բովանդակություն

Թեմա 1՝ Ներածություն: Նախնադարյան արվեստ: **Թեմա 2՝** Հին քաղաքակրթությունների արվեստների ընդհանուր բնութագիրը և հիմնական հուշարձանները: **Թեմա 3՝** Հին Հունաստանի և Հռոմի արվեստի հիմնական շրջաններն ու հուշարձանները: **Թեմա 4՝** Միջնադարյան Արևելաքրիստոնեական և Արևմտաքրիստոնեական արվեստ: **Թեմա 5՝** Վերածնունդի արվեստը: **Թեմա 6՝** 17-րդ դարի արվեստի ընդհանուր բնութագիրը, իտալական, ֆլամանդական, հոլանդական, իսպանական դպրոցները: **Թեմա 7՝** 18–19-րդ դարերի արվեստի ընդհանուր բնութագիրը: **Թեմա 8՝** Իմպրեսիոնիզմ և պոստիմպրեսիոնիզմ: **Թեմա 9՝** Մոդեռնիզմի ուղղությունները: **Թեմա 10՝** Հին հայկական և ուրարտական արվեստ: **Թեմա 11՝** Միջնադարյան հայ արվեստ: **Թեմա 12՝** Հայ կերպարվեստագետները 19-րդ դ. և 20-րդ. 1-ին կեսին: **Թեմա 13՝** Խորհրդային շրջանի հայ արվեստը:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր:

Ստուգման ձևերն են.

1-ին ստուգում. Անհատական աշխատանք (փոքրածավալ գրավոր): Միավորների քայլը 0.5 է:

2-րդ ստուգում. Բանավոր հարցում: Միավորների քայլը 1 է:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Աղասյան Ա., Հակոբյան Հ., Հասրաթյան Մ., Ղազարյան Վ., Հայ արվեստի պատմություն, Երևան, 2009:
2. Հարությունյան Վ., Հայկական ճարտարապետության պատմությո-

յուն, Երևան, 1992:

3. Մարտիկյան Ե., Հայկական կերպարվեստի պատմություն, Հ. 1-4, Երևան, 1971-1987.
4. Памятники мирового искусства, Все тома. Москва, 1967 - 1988.
5. Малая история искусств, Москва, Все тома, 1977.
6. Дмитриева Краткая история искусств, Москва, 1990.
7. Степанян Н. С., Искусство Армении, М., 1989.

ԿԱՄՇՆՏՐԱԿԱՆ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ

0301/B 39	Արդի դարաշրջանի քաղաքական կուսակցություններ	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	40/0/24	
IV կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատուման	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել համապատասխան գիտելիքներ 19-րդ դարի վերջին և 20-րդ դարի սկզբին Ռուսաստանում ձևավորվող քաղաքական կուսակցությունների և նրանց դերակատարության մասին:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		
<i>Գիտելիք և իմացություն</i>		
▪ Ռուսաստանի քաղաքական կուսակցությունների ձևավորման գործընթացը, քաղաքական կուսակցությունների ձևավորման պատմական անհրաժեշտությունը և նրանց դերը երկրի քաղաքական կյանքում		
<i>Ունակ կլինի</i>		
✓ <i>(բուն մասնագիտական կարողություններ)</i>		
▪ տեսական գիտելիքների հիման վրա վերլուծելու երկրի քաղաքական կյանքը և անելու տեսական ընդհանրացումներ		
✓ <i>(ընդհանրական կարողություններ)</i>		
▪ կատարելագործել գեկուցում պատրաստելու ու գիտական բանավեճ վարելու մշակույթը:		
Համառոտ բովանդակությունը		
Թեմա 1՝ Հեղափոխական նարոդնիկական շարժումը որպես քաղաքական կուսակցությունների ձևավորման նախորդ շրջան: Թեմա 2՝ Մարքսիզմի տարածումը Ռուսաստանում և Գ. Վ. Պլեխանովի «Աշ-		

խատանքի ազատագրություն» խումբը: **Թեմա 3՝** ՌՄԴԲԿ ստեղծումը, նրա ծրագիրը և գործունեությունը: **Թեմա 4՝** Սոցիալիստ հեղափոխականների կուսակցությունը, նրա ծրագիրը և գործունեությունը: **Թեմա 5՝** Ռուսական լիբերալ կուսակցությունները: Սահմանադրական-դեմոկրատական կուսակցությունը: **Թեմա 6՝** «Հոկտեմբերի 17-ի միությունը» (Օկտյաբրիստներ) կուսակցությունը: **Թեմա 7՝** Կառավարական պահպանողական (կոնսերվատիվ) կուսակցությունները: **Թեմա 8՝** Տրուդովիկների («Աշխատանքային խումբ») մանրբուրժուական քաղաքական կուսակցությունը: **Թեմա 9՝** Բազմակուսակցական համակարգի վերացումը և միակուսակցական համակարգի ձևավորումը Ռուսաստանում: **Թեմա 10՝** Այլախոհական շարժումները ԽՍՀՄ-ում 1960–80-ական թթ.: **Թեմա 11՝** Գորբաչովյան վերակառուցման քաղաքականությունը և անցումը բազմակուսակցական համակարգի: **Թեմա 12՝** «Ռուսաստանի համայնքների կոնգրես» հասարակական-քաղաքական շարժումը: **Թեմա 13՝** «Միասնական Ռուսաստան» կուսակցությունը: **Թեմա 14՝** «Արդարացի Ռուսաստան» կուսակցությունը:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր: Որպես կանոն՝ յուրաքանչյուր ստուգում ներառում է առավելագույնը 3 հարց: Ստուգման ձևերն են.

1-ին ստուգում. Բանավոր կարճ հարցում: Միավորների քայլը 0.5 է:

2-րդ ստուգում. Անհատական աշխատանք (փոքրածավալ գրավոր): Միավորների քայլը 1 է:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Политические партии России, История и современность, М., 2000.
2. Политические партии России в контексте ее истории, Ростов-на Дону, 1998.
3. Спирин Л. М., Россия, 1917, Из истории борьбы политических партии, М., 1987.
4. Спирин Л. М., Банкротство непролетарских партий в России 1917-1977.
5. Политическая история России, М.м 1998.
6. История политических партий России, М., 1994.

0301/B37	Հայ քաղաքական կուսակցությունների պատմություն	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	40/0/24/	
IV կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին համակողմանի գիտելիքներ տալ ինչպես ազգային ավանդական կուսակցությունների, այնպես էլ հայ իրականության մեջ գործող այլ, այդ թվում՝ ժամանակակից, քաղաքական կուսակցությունների ձևավորման, ծրագրերի և գործունեության վերաբերյալ:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		
<i>Գիտելիք և իմացություն</i>		
▪ հայ քաղաքական կուսակցությունների ծրագրային հիմնադրույթների և գործունեության ամբողջական պատմությունը,		
<i>Ունակ կլինի.</i>		
✓ <i>(բուն մասնագիտական կարողություններ)</i>		
▪ կատարել հայ ավանդական և ժամանակակից քաղաքական կուսակցությունների ծրագրերի, գործունեության մարտավարական առանձնահատկությունների համեմատական վերլուծություն, քննարկում		
✓ <i>(ընդհանրական կարողություններ)</i>		
▪ դասընթացի տարբեր հիմնախնդիրների վերաբերյալ գեկուցումներ պատրաստել ու գիտական բանավեճեր վարել:		
Համառոտ բովանդակությունը		
Թեմա 1՝ Հայ ազգային քաղաքական կուսակցությունների հանդես գալու պատմական պայմանները: Թեմա 2՝ Արմենական կուսակցության ձևավորումը, ծրագիրն ու կառուցվածքը: Թեմա 3՝ Հնչակյան կուսակցության ձևավորումը, ծրագիրն ու կառուցվածքը: Թեմա 4՝ Հայ հեղափոխական դաշնակցություն կուսակցության ձևավորումը, ծրագիրն ու կառուցվածքը: Թեմա 5՝ Հայ ժամանակակից քաղաքական կուսակցությունների ծրագրերն ու գործունեությունը Հայաստանի 3-րդ Հանրապետության տարիներին:		
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները		
Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր: Որպես կանոն՝ յուրաքանչյուր ստուգում ներառում է առավելագույնը 3 հարց: Ստուգման ձևերն են.		

1-ին ստուգում. Բանավոր կարճ հարցում: Միավորների քայլը 0,5 է: 2-րդ ստուգում. Անհատական աշխատանք (փոքրածավալ գրավոր): Միավորների քայլը 0,5 է: Հիմնական գրականության ցանկը - Վարանդեան Մ., Հ. Յ. Դաշնակցության պատմություն, Երևան, Երևանի համալս. հրատ., 1992: - Տասնապետեան Հ., Հ. Յ. Դաշնակցությունը իր կազմութենէն մինչեւ Ժ. ընդհ. ժողով (1890-1924), Աթէնք, <<Դրօշակ>>ի տպարան, 1988: - Պատմություն Ս. Դ. Հնչակեան կուսակցութեան. 1887-1962, խմբ. Արսէն Կիստուր, Ա. Հատոբ, Պէյրութ, տպարան Շիրակ, 1962: - Սարգսյան Ս., Հայ սահմանադրական ռամկավար կուսակցություն (1908-1921 թթ.), Երևան, <<Տիգրան Մեծ>>, 2009: - Հայ ազգային և Հայաստանի ու Անդրկովկասի սոցիալիստական կուսակցությունների պատմության ակնարկներ (1885-1914 թթ.), խմբ. Է. Կոստանյանի, Երևան, <<Եգեա>>, 2003: - Ռամկավար-Ազատական Կուսակցություն, Երևան, 1991: - Nalbandian Louise, The Armenian revolutionary movement. The Development of Armenian Political Parties through the Nineteenth Century, University of California Press, Berkeley and Los Angeles, 1963.

0301/B38	Պաշտամենտարիզմի պատմություն	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	40/0/24	
IV կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել դասային ներկայացուցչական միապետության ձևավորման ժամանակաշրջանը, Եվրոպական երկրների դասային համակարգերը, պետական կարգը և դրանց առաձևահատկությունները, ինչպես նաև ամերիկյան հասարակության մեջ ժողովրդավարական համակարգի ձևավորման հիմքերն ու զարգացման բնութագրիչները:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> դասային համակարգի ձևավորման առանձնահատկությունները <i>Ունակ կլինի</i>		

✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) ■ պատկերացում կունենա այդ երկրների զարգացման քաղաքացիական հասարակությունների ձևավորման մասին ✓ (ընդհանրական կարողություններ) ■ ճշգրտորեն գնահատելու ժողովրդավարական գործընթացների շարժընթացը ամերիկյան և եվրոպական հասարակություններում
Համառոտ բովանդակություն Թեմա 1՝ Դասային ներկայացուցչական միապետությունը Ֆրանսիայում 14-15-րդ դդ., բացարձակ միապետության ժամանակաշրջանը Ֆրանսիայում 16-18-րդ դդ.: Թեմա 2՝ Դասային ներկայացուցչական միապետությունն Անգլիայում 16-րդ դարում և 17-րդ դարի առաջին կեսին: Թեմա 3՝ Գերմանիայի պետական կարգը 14-16-րդ դդ., բացարձակ միապետությունը Գերմանիայում 17-18-րդ դդ.: Թեմա 4՝ Բուրժուական պառլամենտի առաջացումը և զարգացումը Եվրոպայում և ԱՄՆ-ում: Թեմա 5՝ Սահմանադրական միապետության ձևավորումը և ամրապնդումն Անգլիայում Փառապանծ հեղափոխությունից մինչև 1832: Թեմա 6՝ Անգլիայի հյուսիսամերիկյան գաղութների անկախության պատերազմը և ԱՄՆ-ի կազմավորումը:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները Նախատեսված 2 ընթացիկ քննություններից մեկն անցկացվում է ուսանողի գրավոր աշխատանքի, իսկ մյուսը՝ բանավոր ներկայացման գնահատման հիման վրա, յուրաքանչյուրը՝ 9 միավոր առավելագույն արժեքով:
Հիմնական գրականության ցանկը 1. Конституции зарубежных государств. Учебное пособие. 3-е издание, М., 2001 2. Сборник документов по всеобщей истории государства и права. Составитель К.Е.Ливанцев. М., 1977. 3. Хестоматия памятников феодального государства и права стран Европы. Под ред. акад. В.М.Коецкого. М., 1961 4. Хестоматия по истории государства и права зарубежных стран. Под ред. З.М.Чениловского. М., 1984 5. Чикин В.Е. Конституционное право зарубежных стран. Пактикум. М., 2002 6. Всеобщая история государства и права. Учебник. В двух томах, т. 1-2.

Под ед. поф. В.А.Томсинова, М. 2002

7. Истоия бужуазного конституционализма 17-18-ого в.в. М., 1983
8. Истоия бужуазного конституционализма XIX в., М., 1986
9. Истоия госудаства и пава заубежных стан /абовладельческое и фео-
дальное госудасво и паво/. Под ед. поф. П.Н.Галанзы. М., 1980
10. Истоия госудаства и пава заубежных стан. Учебник. Изд. втоое,
ч.1-2. Подобщей ед. поф. О.А. Жидкова. М., 2001
11. Конституционное паво заубежных стан. Учебник для вузов. Под
общей ед. поф. М.В. Баглая и д. М., 2002
12. Проблемы общей теиии пава и госудаства. Учебник. Под ед. поф.
В.С. Несесянца. М., 2001

0301/B40	Առաջավոր Ասիայի և Կովկասյան քաղաքակրթությունները Այսրկովկասի հնագիտություն	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	32/0/16	
VII կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողների ծանոթացնել Առաջավոր Ասիայի, Կովկասի քաղաքակրթությունների պատմությանը, հոգևոր և նյութական մշակութային էթնիկ գործընթացներին:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		
Գիտելիք և իմացություն		
արդի քաղաքակրթությունների ծագման տեսական հիմնադրույթները		
Ունակ կլինի.		
✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) - կատարել վերլուծական դատողություններ, ✓ (ընդհանրական կարողություններ) - կատարել հետազոտական աշխատանք Առաջավոր Ասիայի և Այսրկովկասի հնագիտության բնավառում		
Համառոտ բովանդակությունը		
Թեմա 1՝ Հին քաղաքակրթությունները և դրանց բնորոշումը, բաղադրիչ տարրերը: Մշակութային պրոցեսների ուսումնասիրումը և վերակազմությունը: Թեմա 2՝ Վաղ երկրագործական պատմա-մշակութա-		

յին համալիրները: Թեմա 3՝ Միջագետքի հնագույն մշակույթները: Նեոլիթյան հեղափոխությունը և նրա հետևանքները: Թեմա 4՝ Արևելափյոթերկրական և փոքրասիական վաղ երկրագործական և հնագիտական մշակութային օջախները: Թեմա 5՝ Իրանի հին մշակույթը: Փոխառնչությունները Հայկական լեռնաշխարհի վաղ երկրագործական օջախների հետ: Թեմա 6՝ Կովկասի հնագիտական համազարկերը նեոլիթից երկաթի դարյան ժամանակաշրջանում: Թեմա 7՝ Վանի թագավորության ֆենոմենը: Ուրարտական մշակույթի դրսևորումները Հայկական լեռնաշխարհում: Տերունական մշակույթ: Գնահատման մեթոդները և չափանիշները Նախատեսված 2 ընթացիկ քննություններից մեկն անցկացվում է ուսանողի գրավոր աշխատանքի, իսկ մյուսը՝ բանավոր ներկայացման գնահատման հիման վրա, յուրաքանչյուրը՝ 9 միավոր առավելագույն արժեքով: Հիմնական գրականության ցանկը 1. Եսայան Ս., Հայաստանի հնագիտություն, Երևան, 1992: 2. Пиотровский Б.Б., Археология Закавказья, Ленинград 1949. 3. Кушнарева К.Х., Южный Кавказ IX-II тыс. до. н. э., Санкт Петербург 1993. 4. Burney Ch., Lang D., The Peoples of the Hills, London 1971.

0301/B51.	Դեմոկրատիայի պատմություն-1	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	32/0/16	
VII կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել ժողովրդավարության որպես հասարակության կառավարման ձևի ծնունդը, զարգացումը և անկումը անտիկ քաղաքակրթության, մասնավորապես պոլիսային համակեցության համատեքստում: Դասընթացի ընթացքում քննության է ենթարկվում անտիկ ժողովրդավարության ինստիտուցիոնալ կառույցը (քաղաքացիության ինստիտուտ, աշխարհաժողով, պետական խորհուրդ, պաշտոնեություն, դատարաններ և այլն), գաղափարախոսական հենքը: Դիտարկվում է «ժողովրդավարություն» հասկացության մշակումը, նրա հարաբերակցումը քաղաքական կառավարման մյուս ձևերի հետ անտիկ հասարակական-քաղաքական, իմաստասիրական մտքի ծիրում:		

Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.

Գիտելիք և իմացություն

- ժողովրդավարության իբրև հասարակության կառավարման ձևի առաջացման պատճառների, Հին Հունաստանում և Հռոմում զարգացման փուլերի մասին: Ինչպես նաև <<ժողովրդավարություն>> հասկացության տեսական բովանդակությանն անտիկ հասարակական-քաղաքական, իմաստասիրական մտքի մշակումների և առանձնահատկությունների մասին:

Ունակ կլինի

✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ)

- գնահատելու անտիկ ժողովրդավարության իմաստը, բովանդակությունը, առանձնահատկությունները: Կպատկերացնի ժողովրդավարական հաստատությունների գործառույթները, իրավասությունները, դրանց գործառման ընթացակարգը,

✓ (ընդհանրական կարողություններ)

- վերհանելու անտիկ ժողովրդավարության զարգացման ընդհանուր միտումներն ու առանձնահատկությունները, առավել հիմնավոր կերպով շարունակելու <<Ժողովրդավարության պատմություն>> դասընթացի ուսումնառությունը՝ հետևելով <<ժողովրդավարություն>> տերմինի, նրա բովանդակության, անտիկ քաղաքակրթության ծիրում մշակված ժողովրդավարական վարչակարգի կառուցակազմի բաղադրատարրերի, ժողովրդավարության տեսության կերպավորմանը հետագա պատմական դարաշրջաններում:

Համառոտ բովանդակություն

Թեմա 1. <<Ժողովրդավարություն>> հասկացությունը, նրա իմաստային և ծագումնաբանական վերլուծությունը: **Թեմա 2.** Քաղաքացիական համայնքն (պոլիս, կիվիտաս) իբրև անտիկ քաղաքակրթության հիմնարար կառույց և դրա կարևորագույն չափորոշիչները: **Թեմա 3.** Պոլիսային համակեցության ձևավորումը Հին Հունաստանում: Ժողովրդավարական կարգի կայացման պատճառները Աթենքում: **Թեմա 4.** Աթենական ժողովրդավարության կայացման փուլերը. Ա.Սոլոնի բարենորոգումները. Բ. Կլիսթենեսի և Պերիկլեսի բարենորոգումները, Գ. Պերիկլեսյան դարաշրջանը: **Թեմա 5.** Ժողովրդավարական հաստատությունները, դրանց համալրման սկզբունքները, գործառույթները, իրավասությունները, գործառումը Հին Հունաստանում. Ա. Քաղաքացիության ինստիտուտ, Բ. Աշխարհաժողով (Էկլեսիա), Գ. Պե-

տական խորհուրդ (500-ի խորհուրդ, բովե), դ. Արեռպագոս, ե. Դատական իշխանություն (հելիայա), գործադիր իշխանություն (ստրատեգոսների խորհուրդ են): **Թեմա 6.** Աթենական ժողովրդավարության ընկերային քաղաքականությունը: <<Պերիկլեսի ճառը>> և աթենական ժողովրդավարության գաղափարախոսությունը **Թեմա 7.** Թատրոնը որպես աթենական քաղաքացիների կրթման <<դպրոց>>: **Թեմա 8.** Պլատոնի հասարակագիտությունը (<<Պետություն>>, <<Օրենքների մասին>> տրամախոսությունները): **Թեմա 9.** Արիստոտելի ուսմունքը մարդու, հասարակական համակեցության և պետության վերաբերյալ (<<Պոլիտեյա>>, <<Աթենական պոլիտեյա>>, <<Բարոյագիտություն>>): **Թեմա 10.** Ժողովրդավարության անկման պատճառները Հին Հունաստանում: Նրա պատմական նշանակությունը: Ժողովրդավարության զարգացման առանձնահատկությունները Հին Հռոմում: **Թեմա 11.** Դասային պայքարը: Հանրապետական կարգի և հռոմեական քաղաքացիական համայնքի ձևավորումը Հին Հռոմում: **Թեմա 12.** Հին Հռոմի պետական-քաղաքական կարգը Բ.ա. V-III դդ. ա. հռոմեական քաղաքացիության ինստիտուտը և նրա էվոլյուցիան, բ. աշխարհաժողով (կոմիտիաներ), գ. պետական խորհուրդ (սենատ), դ. գործադիր իշխանություն (մագիստրատուրաներ): **Թեմա 13.** Ստոիկյան իմաստասիրությունը և հռոմեական <<հասարակական ինքնաճանաչողությունը>>: **Թեմա 14.** Պոլիբիոսի <<Համաշխարհային պատմությունը>>, խառը պետական կառույցի մասին նրա տեսությունը: Հանրապետական կարգի ճգնաժամի և անկման պատճառները: **Թեմա 15.** Կ. Սալլուստիոսը որպես Հռոմեական Հանրապետության ճգնաժամի տեսաբան (<<Կատիլինայի դավադրությունը>>, <<Յուգուրթական պատերազմ>>): **Թեմա 16.** Մ. Կ. Կիկերոնը և <<հանրապետական միապետության>> (պրինցիպատ) իմաստասիրական հարացույցի համակողմանի մշակումը (<<Հանրապետության մասին>>, <<Օրենքների մասին>>, <<Պարտականությունների մասին>>, <<Բարեկամության մասին>>): **Թեմա 17.** Հռոմեական ժողովրդավարության պատմական նշանակությունը:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննություններից մեկն անցկացվում է ուսանողի գրավոր աշխատանքի, իսկ մյուսը՝ բանավոր ներկայացման գնահատման հիման վրա, յուրաքանչյուրը՝ 9 միավոր առավելագույն արժեքով:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Бузескул В. П. История афинской демократии. СПб.: Тип. М. М. Стасюлевича, 1909.
2. Буйчик А. Г. Э. Ч. Зайнагабдинова, Е. В. Сорокина, История социума и демократии. В 2 кн. Книга 1: Древний мир, Средневековье и эпоха Возрождения / А. Г. Буйчик, Э. Ч. Зайнагабдинова, Е. В. Сорокина; СЗ НИИ КиПН. СПб., 2007.
3. Демократия / Под ред. С. В. Сироткина. М.: Звенья, 2001.
4. Демократия: государство и общество / Н. В. Давлетшина, Б. Б. Кимлика, Р. Дж. Кларк, Д. У. Рэй. Уч. пособие. М.: Ин-т педагогических систем, 1995.
5. Balot R. K. (2009). A Companion to Greek and Roman Political Thought. John Wiley and Sons.
6. Bongard-Levin G. M. (1986). A complex study of Ancient India. South Asia Books.
7. Buckley, T. (1996). Aspects of Greek History 750-323 BC: A Source-based Approach. Routledge.
8. Cartledge, P. (2003). Spartan reflections. University of California Press.
9. Clarke, P.; Foweraker, J. (2001). Encyclopedia of Democratic Thought. Taylor & Francis.
10. Dahl, R.; Shapiro, I.; Cheibub, C. A. (2003). The Democracy Sourcebook. MIT Press.
11. Dunn, J. (1994). Democracy: the unfinished journey 508 BC - 1993 AD. Oxford University Press.
12. Dunn, J. (2006). Democracy: a history. Atlantic Monthly Press.
13. Durant, W. (1942). The Story of Civilization. Simon and Schuster.
14. Heideking, J.; Henretta, J. A.; Becker, P. (2002). Republicanism and Liberalism in America and the German States, 1750-1850. Cambridge University Press.
15. Keane, J. (2004). Violence and Democracy. Cambridge University Press.
16. Keyssar, A. (2001). The Right to Vote: The Contested History of Democracy in the United States. Basic Books.
17. Lijphart, A. (1999). Patterns of Democracy. Government Forms and Performance in Thirty-Six Countries. Yale University Press.
18. Livy; De Sélincourt, A.; Ogilvie, R. M.; Oakley, S. P. (2002). The early

history of Rome: books I-V of The history of Rome from its foundations. Penguin Classics.

19. Macpherson, C. B. (1977). The Life and Times of Liberal Democracy. Oxford University Press.
20. Manglapus, R. S. (1987). Will of the People: Original Democracy in Non-Western Societies. Greenwood Press.
21. Ober, J.; Hedrick, C. W. (1996). Dēmokratia: a conversation on democracies, ancient and modern. Princeton University Press.
22. Ober, J. (2008). Democracy and knowledge: innovation and learning in classical Athens. Princeton University Press.

0301/B41.	Կովկասի տարածաշրջանի էթնոքաղաքական պատմություն	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	32/0 /16	
VII կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացնել կովկասյան տարածաշրջանի քաղաքական և էթնիկ պատմության հիմնական փուլերին ու հիմնախնդիրներին, տարածաշրջանի զարգացումները դիտարկել հայոց պատմության և հայերի հետ փոխահարաբերությունների համատեքստում:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		
<i>Գիտելիք և իմացություն</i>		
▪ տարածաշրջանի էթնիկ և քաղաքական պատմության հիմնական փուլերը, ինչպես ողջ տարածաշրջանի, այնպես էլ վերջինիս առանձին կառուցվածքային միավորների էթնոքաղաքական պատմության հիմնական փուլերը,		
<i>Ունակ կլինի.</i>		
✓ <i>(բուն մասնագիտական կարողություններ)</i>		
▪ ծանոթ կլինի տարածաշրջանի հիմնական էթնիկ հակամարտություններին ու կկարողանա տալ վերջիններիս համեմատական վերլուծությունը:		
✓ <i>(ընդհանրական կարողություններ)</i>		
▪ օգտվել տարաբնույթ և տարալեզու սկրնաղբյուրներից, տիրապետել դրանց մեկնաբանման առանձնահատկություններին, կա-		

տարելագործել զեկուցում պատրաստելու ու գիտական բանավեճ վարելու մշակույթը		
Համառոտ բովանդակությունը		
Թեմա 1՝ Կովկասյան տարածաշրջանի էթնոքաղաքական հիմնական բնութագիրը, հիմնական էթնիկ հանրությունները: Թեմա 2՝ Կովկասյան տարածաշրջանի էթնոքաղաքական պատմության հիմնական փուլերը. ըստ խոշոր տա-րածաշրջանների և էթնիկ հանրությունների: Թեմա 3՝ Կովկասյան տարածաշրջանի հիմնական էթնիկ հակամարտությունները. ձևավորման ընթացքը, զարգացումները, արդի վիճակը: Թեմա 4՝ Տարածաշրջանի արդի էթնոքաղաքական վիճակն ու զարգացման հեռանկարները: Թեմա 5՝ Հայաստանի Հանրապետությունը տարածաշրջանային զարգացումների համատեքստում:		
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները		
Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր:		
<i>Ստուգման ձևերն են.</i>		
1-ին ստուգում. Անհատական աշխատանք (փոքրածավալ գրավոր): Միավորների քայլը 1 է:		
2-րդ ստուգում. Բանավոր հարցում: Միավորների քայլը 0.5 է:		
Հիմնական գրականության ցանկը		
1. Абдурагимов Г., Кавказская Албания-Лезгистан, С.-Петербург, 1995. 2. Акопян А., Албания-Алуанк в греко-римских и древенаармянских источниках, Ереван, 1987. 3. Волкова Н., Этнонимы и племенные названия Северного Кавказа, М., 1973. 4. Гадло А., К этнической истории Восточного Предкавказья /Древности Дагестана, Махачкала, 1974. 5. История народов Северного Кавказа, т. I, М., 1985. 6. История народов Северного Кавказа, т. II , М., 1988.		

0301/B52	Հռոմեական ժառանգությունը և եվրոպական հանրույթը	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	32/0/16	
VII կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	

Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել հռոմեական քաղաքակրթության հիմնական բաղադրատարրերը (լատիներեն լեզու, պետական կառույց, իրավունք, մշակույթ, արտադրական և մտահոգնոր տեխնոլոգիաներ և այլն) և նրա ազդեցությունը եվրոպական միջնադարյան, նոր և նորագույն քաղաքակրթության նկարագրի վրա:

Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա

Գիտելիք և իմացություն

- պատկերացում կունենա եվրոպական քաղաքակրթության սկզբնավորման և զարգացման շրջափուլերի մասին՝ սկսած հռոմեական դարաշրջանից մինչև մեր օրերը՝ ըստ հիմնարար պետական, հասարակական կառույցների, տեխնոլոգիաների, մշակութային և կրոնական հարացույցների,
- եվրոպական քաղաքակրթության տիպաբանության և հիմնական հատկանիշների մասին,
- եվրոպական ինքնության և պատմական տարբեր շրջափուլերում եվրոպական համընդհանրության տարբեր հարացույցների մասին:

Ունակ կլինի

✓ *(բուն մասնագիտական կարողություններ)*

- Եվրոպան դիտարկելու իբրև միասնական քաղաքակրթական գործընթաց (անցյալ, ներկա, ապագա),

✓ *(ընդհանրական կարողություններ)*

- ի մի բերելու համաշխարհային պատմության դասընթացներում (Անտիկ պատմության, Միջին դարերի պատմության, Նոր պատմության, Նորագույն պատմության) ձեռք բերած գիտելիքները եվրոպական պատմության վերաբերյալ:

Համատեղ բովանդակությունը

Թեմա 1. Հռոմեական քաղաքակրթության ընդհանուր բնութագիրը՝ պետական, հասարակական կառույց, գաղափարախոսություն, իրավունք, արտադրական տեխնոլոգիաներ, մշակույթ, լեզու, կենցաղավարություն ևն: **Թեմա 2.** Հռոմեական տերության ձևավորումը (Ք. ա. II - Ք. հ. III դդ.): **Թեմա 3.** Հռոմեական խաղաղության հարացույցը: **Թեմա 4.** Հռոմեական կայսրությունը իբրև միջազգային տարասեռ հարաբերությունների միջավայր: **Թեմա 5.** Ռոմանականացման գործընթացը Արևմուտքում՝ քաղաքներ, վարչական ապարատ, տեխնոլոգիաներ, լատիներեն լեզու, մշակույթ, հռոմեական ապրելաձև ևն:

Թեմա 6. Ուշ անտիկ դարաշրջան (Ք. ա. 3-7-րդ դդ.): **Թեմա 7.** Բարբարոսական արշավանքները և հռոմեական քաղաքակրթության կերպափոխությունը: **Թեմա 8.** Արևմտաեվրոպական քաղաքակրթությունը իբրև հռոմեական և բարբարոսական աշխարհների համաձուլման միջավայր: **Թեմա 9.** Միջնադարյան քաղաքակրթական կենտրոնները Արևմտյան Եվրոպայում: **Թեմա 10.** Վաղ պետական կազմավորումները և ժողովուրդների ձևավորման գործընթացը: **Թեմա 11.** Եվրոպայի քաղաքական միասնության (կայսրության) գաղափարը (Կարլոս Մեծ, Օտտոն Ա): **Թեմա 12.** Պապականությունը և քրիստոնեական համընդհանրությունը: **Թեմա 13.** Քաղաքական բազմազանությունը և հոգևոր-մշակութային ընդհանրությունը Արևմտյան Եվրոպայում: **Թեմա 14.** Վերածնունդը և եվրոպական համընդհանրության նոր հարացույցը: **Թեմա 15.** Ռեֆորմացիան և եվրոպական համընդհանրության նոր հարացույցը: **Թեմա 16.** Արդյունաբերական քաղաքակրթությունը (17-րդ դ. - 20-րդ դ. սկիզբ) և հռոմեական ժառանգությունը: **Թեմա 17.** Հասարակության նորացումը՝ տեխնոլոգիաներ, պետական կառավարման ձևեր (հեղափոխություններ, լուսավորչալ միապետություն, պառլամենտարիզմ), հասարակական միտք են: **Թեմա 18.** Հետարդյունաբերական քաղաքակրթությունը և հռոմեական ժառանգությունը (20-րդ դ. կեսից մինչև մեր օրերը): **Թեմա 19.** Եվրամիությունը և եվրոպական համընդհանրության արդի հարացույցը՝ միություն բազմազանության մեջ:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննություններից մեկն անցկացվում է ուսանողի գրավոր աշխատանքի, իսկ մյուսը՝ բանավոր ներկայացման գնահատման հիման վրա, յուրաքանչյուրը՝ 9 միավոր առավելագույն արժեքով:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Ю. В. Яковец, История цивилизаций, М, 1997.
2. Л. А. Моисеева, История цивилизаций, Ростов на Дону, 2000.
3. В. Хачатурян, История мировых цивилизаций с древнейших времен до конца XX века, М., 2004.
4. История Европы, в 8 томах, М. 1988.
5. О. Шпенглер, Закат Европы, в 2 томах, М., 1998.
6. Норман Дэвис, История Европы, М., 2005.
7. Макс Вебер, Протестантская этика и дух капитализма, М., 2003.

8. Макс Вебер, История хозяйства: Город, М. 2001.
9. C. R. Backmann, The Worlds of Medieval Europe, New York, Oxford, 2003.
10. L. Hunt, T. R. Martin, B. H. Rosenwein, The Making of the West, in 2 vol., Bedford, 2010.
11. R. R. Palmer, J. Colton, L. Kramer, A History of Modern World, ed. 9, 2010.
12. S. Baron, The Civilization of Europe in Renaissance, London, 1996.

0301/B15	Հայկական հարցի և հայոց ցեղասպանության պատմություն	4 կրեդիտ
շաբաթական 4 ժամ	32/0/16	
VII կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել հայ ժողովրդի պատմության անկյունաքարային նշանակության հիմնախնդրի՝ հայկական հարցի և վերջինիս սերտորեն առնչված Հայոց ցեղասպանության պատմությունը, պարզաբանել թեմայի քաղաքական, մշակութային և բարոյական կարևորությունը, արդիականությունն ու անդրադարձը ներկա տարածաշրջանային քաղաքական գործընթացներում:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		
<i>Գիտելիք և իմացություն</i>		
▪ Հայկական հարցի առաջացման, նրա էության, զարգացման փուլերի շուրջ պատմագիտության մեջ գոյություն ունեցող իրարամերժ կարծիքները, առավել խոր պատկերացում Հայկական հարցի նկատմամբ մեծ տերությունների և միջազգային դիվանագիտության դիրքորոշման, Հայկական հարցի ուղղությամբ հայ քաղաքական կուսակցությունների ռազմավարության և մարտավարության փոփոխությունների մասին		
<i>Ունակ կլինի.</i>		
✓ <i>(բուն մասնագիտական կարողություններ)</i>		
▪ Ճշգրիտ գնահատական տալու հայկական հարցին ու վերջինիս հիմնական փուլերի պատմությանը, հայ-թուրքական հարաբերությունների հոլովույթին, ▪ Հասկանալու հայկական հարցի՝ իբրև միջազգային քաղաքական հիմնահարցի էությունն ու արդի բնույթը,		

✓ (ընդհանրական կարողություններ) ▪ Իրատեսություն գնահատել մեր ժողովրդի պատմության մեջ վճռորոշ ժամանակաշրջանի պատմությունը, ձեռք բերելու ընդհանուր քաղաքական, վերլուծական կարողություններ և հմտություններ:
Համառոտ բովանդակությունը Թեմա 1՝ Հայկական հարցի ծագման և նրա էության շուրջ պատմագրության մեջ գոյություն ունեցող կարծիքները և նշեց քննական վերլուծությունը: Թեմա 2՝ Հայկական հարցի զարգացման փուլերը: Թեմա 3՝ Հայկական հարցը հայ քաղաքական կուսակցությունների ծրագրերում: Թեմա 4՝ Հայկական հարցի միջազգայնացումը: Թեմա 5՝ Հայկական հարցը արդի փուլում, նրա բովանդակությունը և լուծման եղանակները: Թեմա 6՝ Հայոց ցեղասպանության պատճառները: Թեմա 7՝ Ցեղասպանության իրագործման փուլերը: Թեմա 8՝ Հայոց ցեղասպանության դասերն ու հետևանքները: Թեմա 9՝ Միջազգային իրավունքը և ցեղասպանությունը:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր: Որպես կանոն՝ յուրաքանչյուր ստուգում ներառում է առավելագույնը 3 հարց: Ստուգման ձևերն են. 1-ին ստուգում. Բանավոր կարճ հարցում: Միավորների քայլը 0,5 է: 2-րդ ստուգում. Անհատական աշխատանք (փոքրածավալ գրավոր): Միավորների քայլը 0,5 է:
Հիմնական գրականության ցանկը 1. Խուրշուդյան Լ., Հայկական հարցը. բովանդակությունը, ծագումը, պատմության հիմնական փուլերը: 2. Լազյան Գ., Հայաստան և Հայ Դատը, Կահիրե, 1957: 3. Շահան Նաթալի, Թուրքերը և մենք, Երևան, 1992: 4. Հայերի ցեղասպանությունը Օսմանյան Կայսրությունում. փաստաթղթերի և նյութերի ժողովածու, Մ. Գ. Ներսիսյան խմբ., Երևան, 1991: 5. Բարսեղյան Լ. Ա., Տարեգրություն Հայոց ցեղասպանության պաշտոնական դատապարտման և ճանաչման /1915-2003/, Երևան, 2004: 6. Հայոց ցեղասպանությունը, ԵՊՀ հրատ, Երևան, 2001:

0301/ B 72	Անցումային շրջանի ազգաբանություն	4 կրեդիտ
շաբաթական 6 ժամ	32/0/16	
VIII կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Դասընթացում դիտարկվում են անցման/տրանզիտի ազգաբանական/մարդաբանական առումները: Քննարկվում են անցումաբանության/տրանզիտոլոգիա հիմնական հասկացությունները, տեսություններն ու մեթոդաբանությունը: Տրվում են տարբեր պատմական ժամանակահատվածներում տեղի ունեցած համակարգային անցումների ընդհանուր բնութագիրն ու հասարակական-մշակութային ազդեցություններն ու հետևանքները: Դիտարկվում է հայաստանյան/հայկական հասարակությունը անցումային տարբեր գործընթացներում:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> ▪ պատկերացում կունենա Անցման/տրանզիտի որպես համակարգային գործընթացի համակարգային հիմքերի ու բաղադրիչների, անցումային շրջանի հասարակությունների հիմնական փոխակերպումների մասին, ▪ Տարբեր պատմական ժամանակահատվածներում հայաստանյան հասարակության համակարգային անցումների, փոխակերպումների, վերջինիս ազդեցությունների ու հետևանքների մասին: <i>Ունակ կլինի.</i> ✓ <i>(բուն մասնագիտական կարողություններ)</i> ▪ վերլուծելու անցման, տրանզիտի ազգաբանական/մարդաբանական առումները, հասարակական ու մշակութային հիմքերն ու պատճառները ▪ վերլուծելու հայաստանյան հասարակությունը անցման տարբեր փուլերում, հասկանալու քաղաքական/քաղաքակրթական փոփոխությունների տրամաբանությունը: ✓ <i>(ընդհանրական կարողություններ)</i> ▪ կկարողանա ազգաբանական տեսանկյունից քննարկել ու վերլուծել անցումային հասարակությունները, տալ վերջիններիս համեմատական բնութագիրը, ▪ մոդելներ, պոստմոդելներ, տեղեկատվական հասարակությունների ձևավորումը դիտել որպես քաղաքակրթական անցման ու փոփոխությունների շրջափուլ:		

Համառոտ բովանդակությունը

Թեմա 1. Անցումաբանությունը / տրագիտոլոգիան որպես առանձին գիտակարգ. կայացման ու զարգացման հիմնական փուլերը, խնդիրները: Տեսություններն ու փոփոխությունները: **Թեմա 2.** Համակարգային անցումների առավել կարևոր փուլերը տարբեր պատմական ժամանակահատվածներում: **Թեմա 3.** Հիմնական համակարգային անցումները 20-րդ դարում. Պատճառներն ու քաղաքակրթական հետևանքները: Հայաստանյան հասարակությունը որպես անցումային հասարակություն տարբեր պատմական ժամանակահատվածներում:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները.

2 ընթացիկ ստուգում, յուրաքանչյուրը՝ 9 միավոր առավելագույն արժեքով: Ստուգումներից մեկն անցկացվում է գրավոր աշխատանքի, երկրորդը՝ բանավոր հարցման հիման վրա:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Кребер А., Избранное: природа культуры, М., 2004.
2. Народы и религии мира: энциклопедия, М., 2000.
3. Парсонс Т., Система современных обществ, М., 1998.
4. Арутюнов С., Рыжакова С., Культурная антропология, М., 2002.
5. Դասախոսությունների տեքստեր, այլ նյութեր ու հոդվածներ էլեկտրոնային կրիչով

0301/B53	Դեմոկրատիայի պատմություն-2	4 կրեդիտ
շաբաթական 6 ժամ	32/0/16	
VIII կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Դասընթացի նպատակն է ներկայացնել ժողովրդավարության որպես հասարակության կառավարման ձևի ձևավորման և զարգացման պատմությունը, մարդու և իշխանության փոխհարաբերությունների առանձնահատկությունները՝ ներկայացնելով ժողովրդավարության զարգացման համաշխարհային և հայկական փորձը, ինչպես նաև տարբեր երկրների և պետությունների դեմոկրատական ինստիտուտների, սկզբունքների և ավանդույթների դերի ուսումնասիրությունը:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> ▪ ժողովրդավարության շուրջ 3 հազարամյա զարգացման փուլե-		

րի վերաբերյալ <i>Ունակ կլինի</i> ✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) ▪ հասկանալու անտիկ ռեսպուբլիկայի և դեմոկրատիայի իմաստային տարբերության մասին ✓ (ընդհանրական կարողություններ) ▪ կկարողանա համեմատել անտիկ և միջնադարյան ռեսպուբլիկանիզմի և դեմոկրատիայի փորձը արդի քաղաքագիտական տեսություններն ուսումնասիրելիս և վերլուծելիս:
Համառոտ բովանդակություն. Թեմա 1. Բուսական քաղաք-պետությունները Բարձր միջնադարում: Թեմա 2. Ռեսպուբլիկանիզմի նոր փորձառություն: Թեմա 3. Միջնադարյան դուքսովնիկ քաղաք-պետության առանձնահատկությունները: Թեմա 4. Պարոն Մեծ Նովգորոդի և Սկովի հանրապետությունները 9-16-րդ դդ.: Թեմա 5. Անտիկ և միջնադարյան հանրապետությունների համեմատությունն ու համադրությունը: Թեմա 6. Արդիականացման գործընթացները Անգլիայում 1688թ. <<Փառահեղ հեղափոխությունից>> հետո: Թեմա 7. Սահմանադրական միապետություն: Թեմա 8. Ժամանակակից ժողովրդավարության մեխանիզմների ամրագրումը 18-րդ դարի վերջին Միացյալ Նահանգներում: Թեմա 9. Ֆրանսիական բուրժուական հեղափոխություն և դրա ազդեցությունը 19-րդ դարի Եվրոպայի քաղաքականացման և ժողովրդավարացման հիման վրա: Թեմա 10. Արդի ժողովրդավարության տարբերակների կոնսոլիդացումը Ամերիկյան և Ֆրանսիական ժողովրդավարության ձեռքբերումների հիման վրա: Թեմա 11. Ժողովրդավարական ինստիտուտները և քաղաքացիական հասարակությունը արդի դարաշրջանում: Թեմա 12. Հայաստանը արդի ժողովրդավարության համատեքստում:
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները. Նախատեսված 2 ընթացիկ քննություններից մեկն անցկացվում է ուսանողի գրավոր աշխատանքի, իսկ մյուսը՝ բանավոր ներկայացման գնահատման հիման վրա, յուրաքանչյուրը՝ 9 միավոր առավելագույն արժեքով:
Հիմնական գրականության ցանկը 1. Dunn, J. (2006). Democracy: a history. Atlantic Monthly Press. 2. Durant, W. (1942). The Story of Civilization. Simon and Schuster.

3. Heideking, J.; Henretta, J. A.; Becker, P. (2002). *Republicanism and Liberalism in America and the German States, 1750-1850*. Cambridge University Press.
4. Keane, J. (2004). *Violence and Democracy*. Cambridge University Press.
5. Keyssar, A. (2001). *The Right to Vote: The Contested History of Democracy in the United States*. Basic Books.
6. Lijphart, A. (1999). *Patterns of Democracy. Government Forms and Performance in Thirty-Six Countries*. Yale University Press.
7. Livy; De Sélincourt, A.; Ogilvie, R. M.; Oakley, S. P. (2002). *The early history of Rome: books I-V of The history of Rome from its foundations*. Penguin Classics.
8. Macpherson, C. B. (1977). *The Life and Times of Liberal Democracy*. Oxford University Press.
9. Manglapus, R. S. (1987). *Will of the People: Original Democracy in Non-Western Societies*. Greenwood Press.
10. Ober,, J.; Hedrick, C. W. (1996). *Dēmokratia: a conversation on democracies, ancient and modern*. Princeton University Press.
11. Ober,, J. (2008). *Democracy and knowledge: innovation and learning in classical Athens*. Princeton University Press.
12. Ostwald, M. (2000). *Oligarchia: The Development of a Constitutional Form in Ancient Greece*. Franz Steiner Verlag.
13. Pomeroy, S. B.; Burstein, S. M.; Donlan, W.; Roberts, J. T. (1999). *Ancient Greece: A Political, Social, and Cultural History*. Oxford University Press.
14. Powell, A. (2001). *Athens and Sparta: Constructing Greek Political and Social History from 478 BC*. Routledge.
15. Raaflaub, K. A.; Ober, J.; Wallace, R. W. (2007). *Origin of Democracy in Ancient Greece*. University of California Press.
16. Robinson, E. W. (1997). *The First Democracies: Early Popular Government Outside Athens*. Franz Steiner Verlag.
17. Robinson, E. W. (2003). *Ancient Greek Democracy: Readings and Sources*. Blackwell Publishing.
18. de Sainte, C. G. E. M. (2006). *The Class Struggle in the Ancient Greek World*. Cornell University Press.
19. Sharma, J. P. (1968). *Aspects of Political Ideas and Institutions in An-*

cient India. Motilal Banarsidass Publ.
20. Thorley, J. (1996). Athenian Democracy. Routledge.

0301/B50.	Դրամագիտություն և Վիմագրություն	4 կրեդիտ
շաբաթական 6 ժամ	32/0/16	
VIII կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողին ամբողջական և համակողմանի գիտելիքներ տալ դրամների հանդես գալու, նրանց շրջանառության և դրամագիտության, որպես գիտության վերաբերյալ: Դասընթացը ուսանողին ծանոթացնում է հայերեն և օտար լեզուներով վիմագիր արձանագրություններին, դրանց՝ ըստ ժամանակների օրինաչափությունների ուսումնասիրությանը:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		
<i>Գիտելիք և իմացություն</i>		
կտեղեկանա դրամների հանդես գալու, նրանց շրջանառության սկզբունքներին, դրամագիտության գիտական խնդիրներին		
<i>Ունակ կլինի</i>		
✓ <i>(բուն մասնագիտական կարողություններ)</i>		
կտիրապետի արձանագրությունները որպես վավերագրեր օգտագործելու հիմունքներին		
✓ <i>(ընդհանրական կարողություններ)</i>		
- վիմագիր արձանագրություններ կարդալու սկզբունքներին. - արձանագրությունների տոմարական հաշվարկներին.		
Համառոտ բովանդակություն		
Թեմա 1՝ Դրամագիտության առարկան: Թեմա 2՝ Դրամագիտության հիմնական հասկացությունները: Թեմա 3՝ Դրամի ծագումը: Թեմա 4՝ Հելլենիստական դրամների շրջանառությունը Հայաստանում և հելլենիստական Հայաստանի դրամները: Թեմա 5՝ Հռոմեական, բյուզանդական և սասանյան դրամները: Թեմա 6՝ Արաբական, սելջուկյան և Կիլիկիայի հայկական թագավորության դրամները: Թեմա 7՝ Պարսկաստանի և Օսմանյան կայսրության դրամները: Թեմա 8՝ Ռուսական կայսրության դրամները և Հայաստանը: Հայաստանի առաջին հանրապետության դրամները: Խորհրդային Հայաստանը ԽՍՀՄ-ի դրամական հարաբերությունների համակարգում: Թեմա 9՝ Հայաս-		

տանի Երրորդ Հանրապետության դրամները: **Թեմա 10՝** Վիմագրություն առարկան, նշանակությունը: **Թեմա 11՝** Հայ գրերի գյուտը: Վիմագրության ծագումը, նպատակը: **Թեմա 12՝** Վիմագրերի իմաստային նշանակությունը, տրաֆարետային որոշ ձևակերպումների առկայությունը վիմագրերի մեջ: **Թեմա 13՝** Փակագրություն, ծածկագրերի և կետադրական նշանների ու պայմանականության ընդունված հիմնական սկզբունքները: **Թեմա 14՝** Գրիչները, նրանց առանձնահատկությունները կապված տեղական գրչության օջախի հետ:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Նախատեսված 2 ընթացիկ քննություններից մեկն անցկացվում է ուսանողի գրավոր աշխատանքի, իսկ մյուսը՝ բանավոր ներկայացման գնահատման հիման վրա, յուրաքանչյուրը՝ 9 միավոր առավելագույն արժեքով:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Զոհրաբյան Ա., Հայ Բագրատունիների դրամների առեղծվածը, Հայաստանը և Քրիստոնյա Արևելքը, Երևան, 2000, էջ 111-114
2. Մուշեղյան Խ. Հայաստանի դրամական գանձերը, Երևան. 1973.
3. Մուշեղյան Խ., Դրամական շրջանառությունը Հայաստանում, Երևան 1983
4. Պտուկյան Զ., Հայաստանի վեարբերեալ հռոմեական դրամներ և մեդալիոններ, Վիեննա 1971
5. Վարդանյան Ռ., Արտավազդ II-դրամները, Երևան 2009
6. GRIERSON, Ph., Catalogue of the Byzantine Coins in the Dumbarton Oaks Collection and in the Whittemore Collection, Part I -II, Washington, 1968-1973
7. KHUSHUDIAN E., ZOHRAIAN A., Sassanian Coins of Armenia, Almaty, 2002
8. Աբրահամյան Ա., Հայ գիր և գրչություն, Ե. 1973:
9. Բարխուդարյան Ս., Հայկական վիմագրություն, Դիվան հայ վիմագրության, պր, 1 Ե, 1966:
10. Գրիգորյան Գ., Հայկական վիմագրություն, Ե., 2000:
11. Ղաֆադարյան Կ., Հայ գրի սկզբնական տեսակները, Ե., 1939:
12. Օրբելի Հ., Հայկական վիմական արձանագրությունների գիտական նշանակությունը: Դիվան հայ վիմագրության, պր, 1 Ե, 1966:

0202/B33.	Հին Հայաստանի արվեստը	4 կրեդիտ
շաբաթական 6 ժամ	32/0/16	
VIII կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման դասընթաց	
Դասընթացի նպատակն է ուսումնասիրել Հին Հայաստանի արվեստի ժամանակագրական ընդգրկումը: Գիտելիքներ հաղորդել արվեստի, նրա ծագման հիմնական վարկածների և տեսությունների, արվեստի զարգացման հիմնական ուղղությունների և միտումների մասին:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		
Գիտելիք և իմացություն		
- արվեստի ծագման մասին հիմնական վարկածները - ծանոթ կլինի արվեստի զարգացման հիմնական ուղղությունների և միտումների հետ:		
Ունակ կլինի		
✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ)		
թվագրել և արվեստագիտական տեսակետից բնորոշել փաստական նյութը:		
✓ (ընդհանրական կարողություններ)		
Դասդասել նյութական մշակույթի նմուշները		
Համառոտ բովանդակություն		
Թեմա 1՝ Քարեդարյան արվեստը: Թեմա 2՝ Էնեոլիթի արվեստը: Թեմա 3՝ Վաղ բրոնզեդարյան արվեստը: Թեմա 4՝ Միջին բրոնզեդարյան արվեստը: Թեմա 5՝ Ուշ բրոնզեդարյան արվեստը: Թեմա 6՝ Երկաթեդարյան արվեստը: Թեմա 7՝ Վանի թագավորության արվեստը:		
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները		
Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր:		
Ստուգման ձևերն են.		
1-ին ստուգում. Անհատական աշխատանք (փոքրածավալ գրավոր): Միավորների քայլը 1 է:		
2-րդ ստուգում. Բանավոր հարցում: Միավորների քայլը 0.5 է		
Հիմնական գրականության ցանկը		
1. Հայկական ճարտարապետության պատմություն, հ. I, Երևան, 1996:		
2. Հին Հայաստանի ոսկին, Երևան, 1997:		
3. Հ. Մարտիրոսյան, Հ. Իսրայելյան, Գեղամա լեռների ժայտապատկերները, Երևան, 1970:		

0301/B46.	Աշխարհաքաղաքականություն	4 կրեդիտ
շաբաթական 6 ժամ	26/0/16	
VIII կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել աշխարհաքաղաքականության բազմաթիվ հիմնախնդիրների նկատմամբ մասնագիտական պատկերացումներ, պատշաճ գիտելիքներ աշխարհաքաղաքական բարդ գործընթացների վերաբերյալ:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա. <i>Գիտելիք և իմացություն</i> - արդի աշխարհաքաղաքականության հիմունքների տեսական հիմնախնդիրները, աշխարհաքաղաքականության որպես գիտության վերլուծության մեթոդաբանական հիմունքները և պատմական հեռանկարները, <i>Ունակ կլինի</i> ✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ) - յուրաքանչյուր թեմայի վերլուծության հիման վրա անելու տեսական ընդհանրացումներ: ✓ (ընդհանրական կարողություններ) - կատարելագործելու զեկուցում պատրաստելու ու գիտական բանավեճ վարելու մշակույթը:		
Համառոտ բովանդակությունը Թեմա 1՝ Աշխարհաքաղաքականությունը որպես գիտություն և նրա ձևավորման ու զարգացման հիմնական փուլերը: Թեմա 2՝ Աշխարհաքաղաքականության հիմնական դպրոցներն ու ուղղությունները: Թեմա 3՝ Աշխարհի համընդհանրացումը՝ գլոբալիզացիա: Թեմա 4՝ Աշխարհաքաղաքականությունը գաղափարախոսության և աշխարհայացքային տեսանկյունից: Թեմա 5՝ Արդի դարաշրջանի աշխարհաքաղաքական պատկերը: Թեմա 6՝ Մեծ տերությունների աշխարհաքաղաքական շահերը Հարավային Կովկասում: Թեմա 7՝ Ռուսաստանի Դաշնության աշխարհաքաղաքական շահերը Հարավային Կովկասում և հայ-ռուսական հարաբերությունները հետխորհրդային շրջանում: Թեմա 8՝ ՀՀ ռազմավարության հիմնահարցերը և ուղղությունները: Թեմա 9՝ Միջազգային հակամարտությունները և դրանց լուծման ուղիները:		
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնա-		

հատվում է առավելագույնը 9 միավոր: Որպես կանոն՝ յուրաքանչյուր ստուգում ներառում է առավելագույնը 3 հարց: Ստուգման ձևերն են.
1-ին ստուգում. Բանավոր կարճ հարցում: Միավորների քայլը 0.5 է:
2-րդ ստուգում. Անհատական աշխատանք (փոքրածավալ գրավոր): Միավորների քայլը 1 է:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Հայաստան 2020. Զարգացման և անվտանգության ռազմավարություն, Երևան, 2002,
2. Հայաստանը փոխակերպվող աշխարհում, ՌԱՀՀԿ, Երևան, 2006,
3. Քոթանջյան Հ., Հայաստանի ազգային անվտանգության ռազմավարական մշակման ուղեցույցները տարածաշրջանային անվտանգության ճարտարապետության համատեքստում, Երևան, 2008,
4. Гаджиев К.С., Введение в геополитик, М., 2001,
5. Гаджиев К.С., Геополитика Кавказа, М., 2003,
6. Нартов Н.А. Геополитика. М., 2003:

0301/B43	Թուրքիայի պատմություն	4 կրեդիտ
շաբաթական 6 ժամ	32/0/16	
VIII կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել Թուրքիայի (13-րդ դարից սկսած) պատմությունը, բացահայտել տարբեր ժամանակաշրջաններում այդ երկրի զարգացման օրինաչափությունները, արտաքին և ներքին քաղաքականությունների միտումները:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		
Գիտելիք և իմացություն		
Թուրքիայի պատմության հիմնական խնդիրները, Թուրքիայի պատմական զարգացման օրինաչափությունները		
Ունակ կլինի		
✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ)		
- բացահայտելու Օսմանյան պետության և Թուրքիայի (13-րդ դ. -ից սկսած) պատմությունը, տարբեր ժամանակաշրջաններում այդ երկրների զարգացման օրինաչափությունները, արտաքին և ներքին քաղաքականությունների միտումները - Կողմնորոշվելու թուրքական պետության զարգացման օրինա-		

չափությունների և առանձնահատկությունների մեջ ✓ (ընդհանրական կարողություններ) Կատարելագործելու գեկուցում պատրաստելու ու գիտական բանավեճ վարելու մշակույթ:		
Համառոտ բովանդակությունը Թեմա 1՝ Թուրքիա. 1-ին Թուրքական պետական կազմավորումները Փոքր Ասիայում: Օսմանյան պետության կազմավորումը: Թեմա 2՝ Օսմանյան կայսրությունը 16–18-րդ դդ.: Թեմա 3՝ Օսմանյան կայսրությունը 19-րդ դդ.: Թեմա 4՝ Օսմանյան կայսրությունը 1900–1918 թթ.: Պանթուրքիզմի քաղաքականությունը և կայսրության կործանումը: Թեմա 5՝ Թուրքիայի Հանրապետությունը (մինչև 1945 թ.): Թեմա 6՝ Թուրքիան 1945–2005 թթ.:		
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր: <i>Ստուգման ձևերն են.</i> 1-ին ստուգում. Անհատական աշխատանք (փոքրածավալ գրավոր): Միավորների քայլը 1 է: 2-րդ ստուգում. Բանավոր հարցում: Միավորների քայլը 0.5 է:		
Հիմնական գրականության ցանկը 1. Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների միջին դարերի պատմություն, Երևան, 1973: 2. Ասիայի և Աֆրիկայի երկրների նոր պատմություն, Եր., 1975: 3. Բայբուրդյան Վ., Օսմանյան կայսրության պատմություն, Եր., 2011: 4. Новичев, Истрия Турции.		

0301/B53.	Իրանի պատմություն	4 կրեդիտ
շաբաթական 6 ժամ	32/10/16	
VIII կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ներկայացնել Իրանի (3-րդ դ-ից սկսած) բացահայտել տարբեր ժամանակաշրջաններում այդ երկրների զարգացման օրինաչափությունները, արտաքին և ներքին քաղաքականությունների միտումները:		

Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.

Գիտելիք և իմացություն

- Իրանի պատմության հիմնական խնդիրները

Ունակ կլինի

✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ)

- կատարելու անհրաժեշտ համեմատական եզրահանգումներ

✓ (ընդհանրական կարողություններ)

- ի վիճակի կլինի մասնակցելու գիտաժողովների և կոնֆերանսների

Համառոտ բովանդակությունը

Թեմա 1. Իրան. Սասանյան Իրանը 3-7-րդ դդ.: **Թեմա 2.** Արաբական տիրապետությունը Իրանում: **Թեմա 3.** Իրանը 11-15-րդ դդ.: **Թեմա 4.** Սեֆյան Իրանը (Պարսկաստանը) 16-18-րդ դդ.: **Թեմա 5.** Իրանը 19-րդ դ.: **Թեմա 6.** Իրանը 20-րդ դ. 1-ին կեսին: **Թեմա 7.** Իրանը 20-րդ դ. 2-րդ կեսին:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր:

Ստուգման ձևերն են.

1-ին ստուգում. Անհատական աշխատանք (փոքրածավալ գրավոր): Միավորների քայլը 1 է:

2-րդ ստուգում. Բանավոր հարցում: Միավորների քայլը 0.5 է:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Cambridge History of Iran, volume 4,5,6, Cambridge University Press, 2008.
2. История Ирана с древнейших времен до конца XVIII века [Текст] / Н. В. Пигулевская, А. Ю. Якубовский, И. П. Петрушевский и др. - Л. : Издательство Ленингр. ун-та, 1958. - 390 с. :
3. История Ирана [Текст] / отв. ред. М. С. Иванов. - М. : Издательство МГУ, 1977. - 488 с.
4. Академик В.В. Бартольд. Сочинения, Том 7. Работы по исторической географии и истории Ирана, РАН; "Издательство восточной литературы", 1977.
5. Iran Under the Safavids, by Roger Savory, Cambridge University Press, 2007.
6. Арунова М.Р., Ашрафян К.З. Государство Надир-шаха Афшара:

Очерки общественных отношений в Иране в 30 40 - х гг. XVIII в. М.: ИВЛ, 1958-284 с.

7. История Ирана с древнейших времен до конца XVIII века [Текст] / Н. В. Пигулевская, А. Ю. Якубовский, И. П. Петрушевский и др. - Л. : Издательство Ленингр. ун-та, 1958. - 390 с. :

0301/B42	Հունաստանի պատմություն	4 կրեդիտ
6 ժամ	32/0/16	
VIII կիսամյակ	առանց եզրափակիչ գնահատման	
Դասընթացի նպատակն է Հունաստանի պատմությունը օսմանյան տիրապետության ժամանակաշրջանում, նրա անկախության վերականգնման և տնտեսական, մշակութային զարգացման հիմնախնդիրները մինչև մեր օրերը:		
Դասընթացի ավարտին ուսանողը կունենա.		
Գիտելիք և իմացություն		
▪ Հունաստանի պատմության՝ վերսկսած օսմանյան տիրապետությունից մինչև 1930թ. անկախության ժամանակաշրջանը, ▪ Հունաստանի տնտեսական, կրոնական զարգացումները մինչև մեր օրերը,		
Ունակ կլինի		
✓ (բուն մասնագիտական կարողություններ)		
▪ մեկնաբանելու հույն ժողովրդի ստեղծած մշակութային արժեքները, նրա տեղն ու դերը արդի աշխարհում:		
✓ (ընդհանրական կարողություններ)		
▪ ի վիճակի կլինի մասնակցելու գիտաժողովների և կոնֆերանսների		
Համառոտ բովանդակություն.		
Թեմա 1՝ Բալկանյան թերակղզու և Հունաստանի նվաճումը Հռոմի կողմից: Հունաստանը Հռոմեական տիրապետության ժամանակաշրջանում: Թեմա 2՝ Լոնդոնի կոնֆերանսը և Հունաստանի անկախության ճանաչումը: Թեմա 3՝ Հունաստանի ներքաղաքական դրությունը 60-ական թթ.: Թեմա 4՝ Հունաստանը անգլիական դիվանագիտության ծրագրերում: Թեմա 5՝ Հունաստանի մասնակցությունը Փարիզի հաշտության կոնֆերանսին: Թեմա 6՝ Լոզանի կոնֆերանսի որոշումները Հունաստանի վերաբերյալ: Թեմա 7՝ Հունաստա-		

նը երկրորդ աշխարհամարտի և քաղաքացիական պատերազմների հետնախորքում: **Թեմա 8՝** Հունաստանի ներքաղաքական կյանքի դեմոկրատացման համար մղված պայքարը:

Գնահատման մեթոդները և չափանիշները

Նախատեսված 2 ընթացիկ ստուգումներից յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույնը 9 միավոր:

Ստուգման ձևերն են.

1-ին ստուգում. Անհատական աշխատանք (փոքրածավալ գրավոր): Միավորների քայլը 1 է:

2-րդ ստուգում. Բանավոր հարցում: Միավորների քայլը 0.5 է:

Հիմնական գրականության ցանկը

1. Г. Г. Литаврин, Б. Н., Флоря, Греческий и славянский мир в среднем веке и ранее новое время, М., 1996.
2. Всемирная история, под ред. Г.Б. Поляка, А.Н. Марковой, М., 2009
3. Р.А. Чикалов, И.Р. Чикалова, Новая история стран Европы и Северной Америки (1815-1918), М., 2009.
4. Мировая политика и международные отношения, под ред., С.А. Ланцова, В.А. Аякасова, М., 2009
5. Новая история стран Европы и Америки: учебник для вузов, под ред. И.М. Кривогуза, М., 2002